
Bestuursverslag 2019

Mei 2020

Opdrachtgever: College van Bestuur

Auteur: R.P. bij de Weg / D.H.J. Greven

Versie: 1.0

Inhoudsopgave

1.	Managementsamenvatting	4
2.	Visie en besturing	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Kernwaarden, missie en visie	6
2.3	Besturing.....	7
2.4	Naleving branchecode	9
2.5	Verslag toezichthoudend orgaan	10
2.6	Omgeving.....	16
2.6.1	Inleiding	16
2.6.2	CVO Zuid-West Fryslân	17
2.6.2.1	Beleidsvoornemens 2019 en accenten van toezicht	17
2.6.2.2	Klachtafhandeling	20
2.6.2.3	Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen	20
2.6.3	Onze scholen	22
2.6.3.1	Csg Bogerman.....	22
2.6.3.2	Marne college	25
2.6.3.3	De Diken	30
3.	Risicomanagement	33
3.1.1	Inleiding	33
3.1.2	Risicoanalyse 2020.....	33
3.1.3	Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden	34
4.	Continuïteit.....	36
4.1.1	Inleiding	36
4.1.2	Doelstellingen op korte en middellange termijn.....	36
4.1.3	Leerlingen en personeel	37
4.1.4	Balans.....	37
4.1.5	Staat van baten en lasten	38
4.1.6	Financiële kengetallen	42
5.	Bedrijfsvoering.....	43
5.1	Inleiding	43
5.2	Bedrijfsvoering.....	43
5.2.1.1	Organogram.....	43
5.2.1.2	De afdelingen.....	43
5.2.1.3	Kwaliteitszorg	44
5.2.1.4	ICT in het onderwijs	44
5.2.1.5	Treasurybeleid	45

5.2.2	Personeel	45
5.2.2.1	Personeelsbeleid	45
5.2.2.2	Toekomstige ontwikkelingen.....	45
5.2.2.3	Personeelsgegevens	46
5.2.3	Duurzaamheid	49
5.2.4	Allocatie van middelen binnen het schoolbestuur.....	49
6.	Onderwijs specifieke thema's.....	50
6.1	Inleiding	50
6.2	Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016	50
6.3	Prestatieboxgelden.....	50
6.4	Technisch VMBO.....	51

1. Managementsamenvatting

CVO Zuid-West Fryslân staat voor een goede kwaliteit van het onderwijs en kenmerkt zich door het aanbieden van vernieuwend onderwijs: onderwijs dat leerlingen uitdaagt, de mogelijkheid biedt om zelf sturing te geven en keuzes te maken in hun eigen leerproces. Om onze onderwijskwaliteit en kwaliteitscultuur te verbeteren en verder te borgen is het enerzijds belangrijk om ambities te formuleren en anderzijds om een omgeving te creëren waarin het vanzelfsprekend is om in gezamenlijkheid onderwijs te evalueren, te verbeteren en te ontwikkelen en ook daarin de eigen professionaliteit verder te ontwikkelen. Met het oog op de noodzakelijke vernieuwing van het onderwijs is twee jaar geleden gestart met het proces van onderwijsontwikkeling en -vernieuwing. Wij gaan ons onderwijs anders vorm geven. Dit vraagt veel van onze organisatie, zowel van onze leerlingen als onze medewerkers. Zeker wanneer ook de kwaliteit van ons onderwijs – ook in dit veranderingsproces – op hoger plan moet worden gebracht.

Wij moeten deze ambities waarmaken in een context van krimp van de leerlingenaantallen en daarmee dalende inkomsten. Marktpositie, het in overeenstemming brengen van de krimp van de leerlingenaantallen met het bestaande personeelsbestand met mobiliteit en scholing en het in control zijn om het gebied van de financiën.

Tot slot is het van belang om ons te beraden op onze strategische positionering. Hoe kan CVO Zuid-West Fryslân door het aangaan van verdere samenwerking ook in de toekomst blijven voldoen aan de eisen die de overheid, ouders en leerlingen en de maatschappelijke omgeving aan ons stellen.

Om bovenstaande te realiseren is er in 2019 gewerkt aan de volgende doelstellingen:

Onderwijsontwikkeling en -vernieuwing

Het onderwijs van CVO Zuid-West Fryslân bestaat over drie jaar uit een combinatie van programmasturing en leerlingsturing. Er is per school een plan van eisen opgesteld, en er is in gezamenlijkheid een nieuw onderwijsontwerp opgesteld. Dit schooljaar en komend schooljaar zullen de eerste pilots met deze gewijzigde inrichting van het onderwijs plaats vinden. De week van de docent en de week van de leerling gaat er anders uit zien. Naast de vaklessen (monodisciplinair) is er veel meer ruimte voor multidisciplinair onderwijs en voor maatwerk. De leerling krijgt zelf meer regie en keuzemogelijkheden.

Onderwijsontwikkeling en -vernieuwing is een alomvattend proces dat hoge eisen stelt aan de organisatie, het personeel en de sturing. Dit is de uitdaging waar wij volop mee aan de slag zijn en in 2020 en 2021 verder mee gaan.

Onderwijskwaliteit en kwaliteitscultuur

CVO Zuid-West Fryslân heeft in de loop der jaren een uitgebalanceerd kwaliteitszorgsysteem ontwikkeld, de zogenaamde KWAZO-kalender. Op basis van de KWAZO-kalender worden er door het schooljaar heen evaluaties uitgevoerd naar de verschillende aspecten van de onderwijskwaliteit. Daarbij gaat het niet alleen om de onderwijsopbrengsten, maar ook om een evaluatie van het onderwijsleerproces. Dit laatste wordt gedaan aan de hand van audits. Het kwaliteitssysteem is op orde, echter toch zijn wij onvoldoende in staat gebleken om de kwaliteit van het onderwijs voor de lange termijn op een stabiel niveau te houden. De volgende stap in deze ontwikkeling is de formulering van de eigen ambities per school/afdeling en het creëren van een context waarin onderling lesbezoek en feedback, gezamenlijke evaluatie van de onderwijsresultaten en het in teamverband werken aan verbeteringen vanzelfsprekend is. Deze “kwaliteitscultuur” waarbij in de vorm van de PDCA-cyclus het onderwijs en de ingezette verbeteringen gemonitord worden is nog geen vanzelfsprekendheid. Hier kunnen wij van en met elkaar leren en elkaar versterken, als scholen en als afdelingen onderling. Kennis delen, elkaar ondersteunen bij een scherpe analyse en elkaar aanspreken zijn hierbij onontbeerlijk. De eerste stappen zijn gezet, maar dit

vergt tijd en betrokkenheid en inbreng van alle medewerkers om dit te realiseren. De ondersteuning beschreven in het vastgestelde strategisch personeelsbeleid en de ontwikkeling van (onderwijs)leiderschap zullen hieraan een belangrijke bijdrage gaan leveren.

Financiën

Het is verheugend om te kunnen constateren dat de financiële discipline binnen de scholen goed is. Een strakkere sturing en een goede ondersteuning dragen hier zeker aan bij. Belangrijk is om ook op de langere termijn met de krimp in de leerlingenaantallen deze discipline vast te houden.

Strategische positionering

Samenwerking blijkt noodzakelijker dan ooit. CVO Zuid-West Fryslân heeft nog niet de wenselijk omvang om de noodzakelijke kwaliteit in de ondersteuning van het primair proces te kunnen blijven borgen. Ook op het gebied van de kwaliteit van het onderwijs, onderwijsontwikkeling en het behouden van een aantrekkelijk onderwijsaanbod is samenwerking noodzakelijk. Afgelopen jaar zijn gesprekken gevoerd en is in kaart gebracht welke samenwerkingsmogelijkheden er zijn en wat deze samenwerking voor CVO Zuid-West Fryslân kan betekenen.

Tot slot

Dit bestuursverslag is tot stand gekomen in een bijzondere tijd, waarin de scholen vanwege het Coronavirus niet toegankelijk zijn voor leerlingen en personeel. CVO Zuid-West Fryslân heeft vanaf het moment dat de sluiting van de scholen bekend werd, ingezet op het geven van onderwijs op afstand en – onder de RIVM-voorwaarden – afnemen van de schoolexamens voor de examenleerlingen op de school. Het is bijzonder om te zien welke creativiteit en inzet is getoond door de docenten en de ondersteuning om dit mogelijk te maken. Daarbij hebben de scholen extra aandacht geschonken aan kwetsbare leerlingen en zo nodig voor extra begeleiding dan wel opvang zorggedragen. Wij willen grote waardering uitspreken naar medewerkers en leerlingen van CVO Zuid-West Fryslân, die zo goed hebben ingespeeld op deze nieuwe situatie. Wij hopen dat deze crisis zo snel mogelijk voorbij is en het weer mogelijk is om naar school te gaan. Wij vertrouwen er op dat de kennis en ervaring die tijdens de Coronacrisis is opgedaan, waar mogelijk wordt benut in de vernieuwing van ons onderwijs

Mei 2020

Koen van der Drift

Voorzitter College van Bestuur

2. Visie en besturing

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de kernwaarden, missie en visie van CVO Zuid-West Fryslân, de besturing, de naleving van de Code Goed Onderwijsbestuur, de verantwoording van het toezichthoudend orgaan in 2019 en de inhoudelijke verantwoording naar alle betrokkenen in de omgeving.

2.2 Kernwaarden, missie en visie

De scholen verzorgen onderwijs in een tijd waarin individualisering en zelfontplooiing centraal staan. Dat geeft een rijke kleuring aan het onderwijs en biedt de jongeren van nu meer dan ooit de kans om tot bloei te komen. Het besef dat zij zich kunnen ontwikkelen dankzij de afhankelijkheid van anderen, is daarbij een belangrijk gegeven. Een individu staat niet op zichzelf.

De samenleving vraagt en eist veel van onze leerlingen. Er ligt een grote druk op individuele keuzes. De maakbaarheid van het eigen leven lijkt voorop te staan. Jij als individu kunt jouw eigen leven plooiën en maken óf breken. Je bent daarmee verantwoordelijk voor je eigen succes, maar kennelijk ook voor je eigen falen.

CVO Zuid-West Fryslân wil in deze tijd een eigen geluid laten klinken. Een geluid waaruit duidelijk wordt dat je eigen verantwoordelijkheid hebt en die kunt en moet nemen daar waar je kunt. Maar soms heb je ook gewoon pech, zit het tegen. Mensen zijn verantwoordelijk, maar ook kwetsbaar. Dat geluid is geënt op twee waarden: aandacht en moed.

Aandacht

Een mensenleven bestaat bij de gratie van aandacht. De kernwaarde aandacht staat voor een levenshouding die we binnen onze scholen in de praktijk willen brengen. Een levenshouding die uitdraagt dat de wereld groter is dan jijzelf. Aandacht is ruimte maken voor een ander of het andere. Het is de erkenning dat er in het leven een dimensie is die jou overstijgt. Aandacht is daarmee ook iets verplichtends, omdat die ander jouw aandacht nodig heeft. Een aandachtige levenshouding geeft ons de ruimte om te ontdekken wat en wie er echt toe doen in ons leven. CVO wil de jongeren en volwassenen binnen de stichting de tijd gunnen een eigen antwoord te ontwikkelen op de vraag: wat is eigenlijk succes, wanneer en hoe kan ik goed leven en bijdragen aan goed samen leven?

Moed

De kernwaarde moed roept op om te staan voor waar je in gelooft als het er op aan komt. Waar blijft jouw overtuiging van wat goed is als je klasgenoot (of zelfs je docent) er een andere kijk op nahoudt? Moed is een morele kracht waaruit je ondanks angst, conflict en tegenslag, handelt naar eigen geweten. Dat vraagt ook om kwetsbaarheid en het durven toegeven van je ongelijk. We moeten leerlingen laten zien dat het zinvol is om af en toe je nek uit te steken, meer te doen dan de gebaande paden je voorschrijven. Dat het de moeite waard is wanneer je durft af te wijken van wat door anderen als succesvol wordt betiteld.

Op basis van deze kernwaarden is de volgende missie geformuleerd:

CVO Zuid-West Fryslân – staande in de christelijk-sociale traditie – rust de haar toevertrouwde leerlingen toe voor het onderwijs en de open samenleving van nu en straks. Wij koesteren hoge verwachtingen van elkaar en van onze leerlingen. Wij laten ons inspireren door uitnodigende waarden. Zo verbinden wij ons met elkaar en met onze omgeving, en werken wij aan onderwijs dat deugt.

In een context waarin CVO Zuid-West Fryslân de komende jaren te maken krijgt met een forse krimp van de leerlingenaantallen, leerlingen behoefte hebben aan een meer persoonlijke benadering, maatwerk en meer diepgang en de maatschappij voortdurend in verandering is en niets meer voor langere tijd vast lijkt te staan, kiest CVO Zuid-West Fryslân voor de komende jaren de volgende koers:

1. Goed onderwijs staat centraal: noch de leerling, noch de docent staat centraal, maar onderwijs dat deugt en dat tot stand komt in het voortdurende gesprek tussen ouders en leerlingen, docenten, aanleverend en vervolgonderwijs;
2. Onze leerlingen zijn welkom, hun bijdrage is onmisbaar: iedere leerling kan een eigen onmisbare bijdrage leveren aan de klas, de school en de samenleving als gemeenschap. Op leerlingen wordt een beroep gedaan om hun talenten in te zetten, de lat ligt hoog en er zijn hoge verwachtingen. De school is een pedagogische oefenplaats voor persoonlijke vorming en gemeenschapsvorming.
3. Onze medewerkers staan voor hun professionele belofte: onderwijs wordt gevarieerder en persoonlijker. Dit vraagt van docenten een verbreding en verdieping van hun pedagogisch en didactisch repertoire. De veranderingen vragen ook om (nog) meer teamwerk, gezamenlijke onderwijsontwikkeling en evaluatie, wederzijdse lesbezoeken, intervisie en andere vormen van collegiale ondersteuning. In deze beweging is het ondersteunend personeel van essentiële betekenis.
4. Onze scholen vormen een “mienskip”, dragen bij aan de regionale mienskip en nodigen uit tot mienskip: leerlingen, hun ouders, de buurt, maatschappelijke organisaties, de gemeenten waarin onze scholen zich bevinden, zij samen maken uit of de scholen bestaansrecht hebben. De scholen willen hun meerwaarde laten zien door bij te dragen aan de omgeving en deze meerwaarde laten toetsen door de dialoog aan te gaan met deze omgeving. Dit gebeurt dagelijks in ons onderwijs en is ook van grote waarde voor ons onderwijs.

Deze koersuitspraken worden uitgewerkt binnen de kaders van de onderwijsvisie van CVO Zuid-West Fryslân. Deze onderwijsvisie kenmerkt zich door de wijze waarop de scholen van CVO Zuid-West Fryslân de derde functie van het onderwijs – naast kwalificatie en socialisatie – de persoonsvorming invulling geven. De scholen bereiden leerlingen voor op leven en werken in een open, mondiale duurzame maatschappij. Dat vraagt van leerlingen dat zij in staat zijn om bewuste keuzes te maken en de verantwoordelijkheid te nemen voor de effecten van deze keuzes voor hun eigen leefwereld en de wereld om hen heen.

Deze koersuitspraken krijgen hun uitwerking in de afzonderlijke schoolplannen en komen terug in de verantwoording van de scholen in paragraaf 2.6.

2.3 Besturing

Juridische structuur

De stichting CVO Zuid-West Fryslân is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer: 40005051. De stichting draagt de statutaire naam Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Zuid-West Fryslân. De stichting is statutair gevestigd in Sneek.

De governance structuur

De stichting CVO Zuid-West Fryslân vormt het bevoegd gezag van de scholen csg Bogerman te Sneek, Balk en Koudum, het Marne college te Bolsward en De Diken te Sneek.

De stichting wordt geleid door een éénhoofdig College van Bestuur en wordt ondersteund door een secretaris College van Bestuur (Bestuursondersteuning). De twee scholengemeenschappen worden geleid door een rector en afdelingsleiders (csg Bogerman en Marne college) en de praktijkschool (De Diken) wordt geleid door een directeur. De ondersteuning van de scholen op het gebied van de bedrijfsvoering is ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Dienst. De Gemeenschappelijke Dienst wordt geleid door een directeur. Het interne toezicht op het College van Bestuur is belegd bij de Raad van Toezicht. De stichting

CVO Zuid-West Fryslân heeft per school een Medezeggenschapsraad. Voor de Gemeenschappelijke Dienst is een personeelsadviesraad ingesteld. Voor onderwerpen die de meerderheid van de scholen aangaan is er een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad.

College van Bestuur

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur van de stichting. Het College van Bestuur werkt vanuit aandachtsgebieden die voortvloeien uit het strategisch plan en de organisatie. Jaarlijks geeft het College van Bestuur in de kaderbrief aan welke prioriteiten in het jaar specifieke aandacht krijgen en vervolgens uitgewerkt worden in de jaarplannen van de scholen en de Gemeenschappelijke Dienst.

Schoolleiding en leiding Gemeenschappelijke Dienst

De rectoren en de directeur zijn verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken binnen de scholen. Zij werken vanuit de aandachtsgebieden die voortvloeien uit het strategisch plan, het schoolplan en het jaarplan. De directeur van de Gemeenschappelijke Dienst is verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding en de ondersteuning van de bedrijfsvoering en werkt op basis van een jaarplan dat is gebaseerd op de kaderbrief van het College van Bestuur en de jaarplannen van de scholen.

Het bestuurlijk mandaat is uitgewerkt in het managementstatuut. Uitgangspunt hierbij is integraal management, waarbij de bevoegdheden zo laag mogelijk binnen de organisatie zijn belegd.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat statutair uit vijf tot zeven leden. Feitelijk bestaat de Raad van Toezicht al enkele jaren uit zes leden. De Raad van Toezicht vergadert minimaal zes keer per jaar. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het bestuur, geeft goedkeuring aan bepaalde bestuursbesluiten, is de werkgever van het College van Bestuur en adviseert het College van Bestuur. De Raad van Toezicht hanteert in haar toezicht een toezichtkader. De Raad van Toezicht houdt toezicht op (de kwaliteit van) het bestuur om de CVO missie, met inachtneming van de CVO identiteit, te realiseren. Naast dit toezichtkader stelt de Raad van Toezicht jaarlijks accenten van toezicht vast. De accenten van toezicht voor het jaar 2019 zijn geweest: de strategische positionering van CVO, onderwijsontwikkeling en – vernieuwing, de doordecentralisatie van de huisvesting en de samenwerking binnen het Gemeenschappelijke Managementteam.

Medezeggenschap

Elke school binnen CVO Zuid-West Fryslân kent een Medezeggenschapsraad (MR). In de medezeggenschapsraden van de scholen hebben leerlingen, ouders en personeelsleden zitting, in de verhouding dat de helft van de leden van de raad bestaat uit leerlingen en ouders en dat de andere helft bestaat uit personeel. Via de MR kunnen leerlingen, ouders en personeel officieel invloed hebben op ontwikkelingen binnen de school. De leiding van de school draagt zorg dat de MR zo goed en volledig mogelijk wordt geïnformeerd. De MR heeft instemmings- en of adviesrecht. Dit is afhankelijk van het beleidsmatige vraagstuk.

De Gemeenschappelijke Dienst (GD) kent een personeelsadviesraad. De personeelsadviesraad bestaat uit medewerkers van de GD. De personeelsadviesraad overlegt met de directeur Beleid en Beheer.

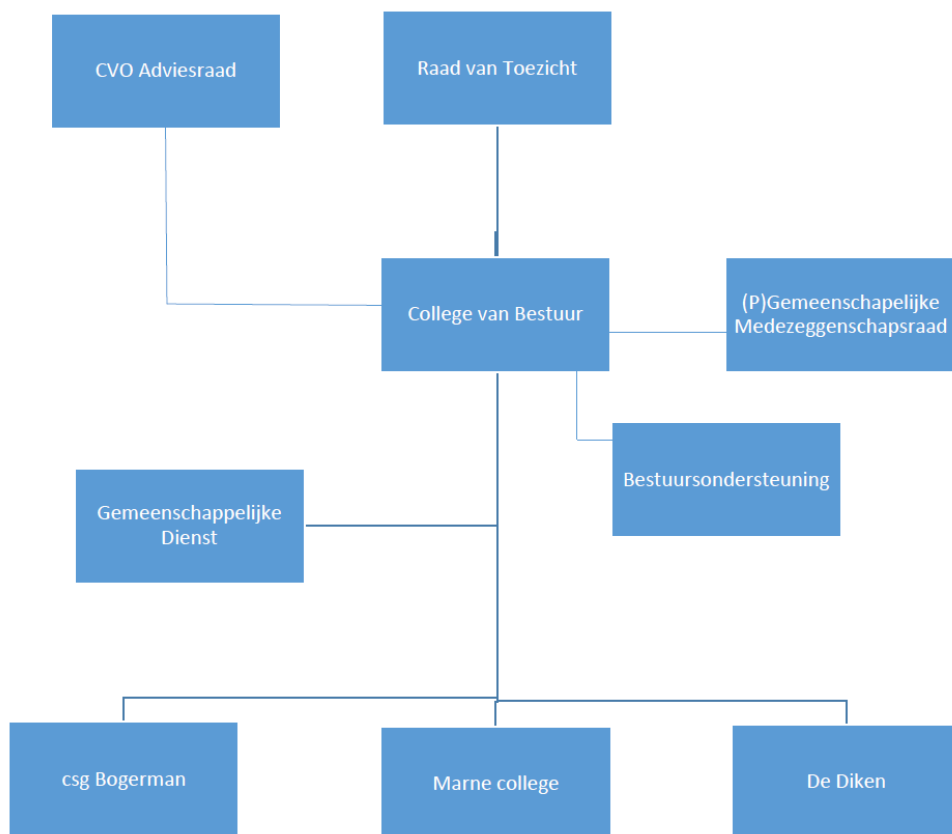
CVO Zuid-West Fryslân kent een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). De GMR bestaat uit leerlingen, ouders en personeelsleden, in de verhouding dat de helft van de leden van de raad bestaat uit leerlingen en ouders en dat de andere helft bestaat uit personeel. Zij worden verkozen door respectievelijk de leerlingengeleding, oudergeleding en personeelsgeleding van de medezeggenschapsraden en de personeelsadviesraad. Via de GMR kunnen leerlingen, ouders en personeel officieel invloed hebben op ontwikkelingen die de meerderheid van de scholen aangaan. De

gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) en de personeelsgeleding van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (PGMR) voeren overleg met het College van Bestuur. Het College van Bestuur draagt zorg dat de GMR zo goed en volledig mogelijk wordt geïnformeerd. De GMR heeft instemmings- en of adviesrecht. Dit is afhankelijk van het type beleidsmatige vraagstuk dat voorligt. De (P)GMR vergadert jaarlijks minimaal zes keer. Zij laat zich hierbij informeren door het College van Bestuur. Daarnaast overlegt het College van Bestuur ruim zes keer per jaar met de PGMR. De agenda van de GMR loopt parallel met de bestuurlijke agenda.

CVO-adviesraad

De CVO-adviesraad vormt het maatschappelijk venster en klankbord voor het College van Bestuur en bestaat uit tenminste tien leden die diverse relevante maatschappelijke sectoren vertegenwoordigen waaraan het College van Bestuur vrijwillig verantwoording aflegt. De CVO-adviesraad maakt onderdeel uit van de horizontale verantwoording van CVO Zuid-West Fryslân. De CVO-adviesraad komt in beginsel twee keer per jaar bijeen en geeft gevraagd en ongevraagd advies. In 2019 is er in de CVO-adviesraad gesproken over “Motivatie in het onderwijs”.

Organogram CVO Zuid-West Fryslân

Organogram CVO Zuid-West Fryslân

2.4 Naleving branchecode

CVO Zuid-West Fryslân is lid van de VO-Raad. De Raad van Toezicht van CVO Zuid-West Fryslân is lid van de Vereniging van Toezichthouders van Onderwijs Instellingen ((VTOI). Het College van Bestuur en de Raad van Toezicht onderschrijven de Code Goed Onderwijsbestuur Voortgezet Onderwijs die door de VO-raad is opgesteld. De Code Goed Onderwijsbestuur VO vormt de basis voor het realiseren van een praktijk van goed bestuur in het onderwijs. De Code is in 2019 geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. Deze nieuwe Code is anders van opzet dan de vorige Codes. Veel van de basisprincipes en richtlijnen van governance uit de vorige Codes zijn gemeengoed geworden binnen de praktijk van het onderwijs. In deze

nieuwe Code gaat het om het zichtbaar maken van de publieke waarde aan de hand van de thema's regionale samenwerking, participatie van belanghebbenden en goed samenspel tussen bestuur en intern toezicht. De Code werkt dit uit aan de hand van vier principes: verantwoordelijkheid, professionaliteit, integriteit en openheid. Deze vier principes zijn uitgewerkt in handvatten (good practices) die binnen de eigen organisatie op maat vormgegeven kunnen worden. Tot slot kent de Code nog lidmaatschapseisen, waarvoor het "pas toe of leg uit"-principe geldt. Er zijn op dit moment geen sprake van afwijkingen van deze code die vermeldt zouden moeten worden in het bestuursverslag. Deze Code zal komende jaren onderwerp van gesprek zijn met de Raad van Toezicht, de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad, management en medewerkers om na te gaan op welke wijze wij binnen CVO Zuid-West Fryslân deze vier principes verder kunnen versterken.

2.5 Verslag toezichthoudend orgaan

Werkwijze

De Raad van Toezicht werkt met een commissiestructuur, ter verdieping van het toezicht en ter voorbereiding van specifieke onderwerpen in het overleg met het College van Bestuur. De Raad van Toezicht kent drie commissies:

Auditcommissie

De auditcommissie houdt, als vooruitgeschoven post van de Raad van Toezicht, toezicht op het financiële reilen en zeilen van de stichting CVO Zuid-West Fryslân. Dit betreft de volle breedte van (meerjaren)begroting tot verantwoording, alsmede de ontwikkeling en soliditeit van de financiële huishouding van de stichting CVO Zuid-West Fryslân. Vanuit dit toezicht vervult de auditcommissie ook een adviserende functie. De commissie komt als zodanig minimaal vier keer per jaar bij elkaar. De bevindingen en adviezen van de auditcommissie worden gerapporteerd aan en besproken in de Raad van Toezicht. De taken en bevoegdheden van de auditcommissie zijn vastgelegd in een reglement.

Onderwijscommissie

De onderwijscommissie houdt, als vooruitgeschoven post van de Raad van Toezicht, toezicht op de onderwijskwaliteit en onderwijsontwikkeling op de scholen van CVO. Vanuit dit toezicht vervult de onderwijscommissie ook een adviserende functie. De commissie komt minimaal twee keer per jaar bij elkaar. De bevindingen van de onderwijscommissie worden gerapporteerd aan en besproken in de Raad van Toezicht.

Remuneratiecommissie

De remuneratiecommissie vult, als vooruitgeschoven post van de Raad van Toezicht, de werkgeversrol in die de Raad van Toezicht heeft ten aanzien van het College van Bestuur. De remuneratiecommissie komt minimaal twee keer per jaar bij elkaar. De bevindingen van de commissie worden gerapporteerd aan en besproken in de Raad van Toezicht. De remuneratiecommissie heeft namens de Raad van Toezicht met het College van Bestuur het jaargesprek gehouden. In het jaargesprek zijn ook de arbeidsvoorwaarden en het loopbaanperspectief van het College van Bestuur onderwerp van gesprek geweest. De resultaten van het gesprek zijn ter kennis gebracht aan de andere leden van de Raad en het verslag is opgenomen in het personeelsdossier van het College van Bestuur.

Regelgeving

De Raad van Toezicht verricht haar werkzaamheden binnen de door de WNT, respectievelijk de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI) aangegeven (wettelijke) kaders – honorering, aantallen commissariaten/toezichthouderfuncties, bekendmaking van nevenfuncties en het waken voor belangenverstrengeling – en de Code Goed Onderwijsbestuur van de VO-Raad. De honorering van de Raad van Toezicht is gebaseerd op vergoedingsregeling VTOI. Er is sprake van een vaste vergoeding

waarop jaarlijks een indexatie plaatsvindt. Er hebben zich in 2019 geen situaties met tegenstrijdig belang voorgedaan die in dit verslag gemeld zouden moeten worden.

Zelfevaluatie

Jaarlijks in januari organiseert de Raad van Toezicht de zelfevaluatie. Tijdens de zelfevaluatie wordt het functioneren van de Raad van Toezicht – gestructureerd aan de hand van een tevoren vastgesteld schema – besproken en komt ook het functioneren van de voorzitter aan de orde. De voorzitter heeft jaarlijks met elk van de leden van de Raad van Toezicht een (informeel) gesprek dat mede strekt ter voorbereiding op de zelfevaluatie. Gespreksthema's bij de zelfevaluatie zijn onder meer: de samenstelling van de Raad van Toezicht naar aantal leden en vereiste competenties, de kwaliteit van de overlegvergaderingen met het College van Bestuur, de volledigheid en tijdigheid van de informatievoorziening vanuit de organisatie, de inhoudelijke kwaliteit van het overleg, de kwaliteitsontwikkeling van de leden van de Raad van Toezicht en de toetsing op de conformering aan de Code Goed Onderwijsbestuur. De Raad van Toezicht vraagt voorafgaand aan haar zelfevaluatie het College van Bestuur of er zijnerzijds specifieke aandachtspunten zijn. Het zelfevaluatiegesprek wordt op hoofdlijnen door de renumeratiecommissie van de Raad van Toezicht aan het College van Bestuur teruggekoppeld.

Deskundigheidsbevordering

De Raad van Toezicht hecht veel waarde aan haar eigen deskundigheidsbevordering. Jaarlijks organiseert de Raad van Toezicht in het kader van de deskundigheidsbevordering een themabijeenkomst. Individuele leden van de Raad van Toezicht volgen regelmatig trainingen en themabijeenkomsten van de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI)

Contact met de organisatie

De Raad van Toezicht laat zich informeren door het College van Bestuur in de diverse commissievergaderingen, tijdens de Raad van Toezicht vergaderingen en in de bilaterale contacten. De Raad van Toezicht vindt het van belang om ook informatie via andere geledingen binnen (en buiten) CVO in te winnen. De Raad van Toezicht doet dit door:

- jaarlijks schoolbezoeken af te leggen bij de scholen van CVO en daarbij te spreken met leerlingen en personeel. Middels een kort verslag van ieder schoolbezoek worden het College van Bestuur en de overige leden van de Raad van Toezicht geïnformeerd. De gesprekspartners kunnen via het College van Bestuur kennisnemen van het verslag. Bij deze schoolbezoeken staat een thema centraal.
- jaarlijks te spreken met het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) en met een vertegenwoordiging van de Raad van Toezicht twee vergaderingen van de GMR bij te wonen;
- tweemaal per jaar met een vertegenwoordiging van de Raad van Toezicht aanwezig te zijn bij de vergaderingen van het College van Bestuur met de CVO-adviesraad. De CVO-adviesraad bestaat uit externe stakeholders en dient als maatschappelijk venster voor het College van Bestuur. Het College van Bestuur legt de CVO-adviesraad een thema ter consultatie voor
- jaarlijks een bijeenkomst met het College van Bestuur en het Gemeenschappelijk Managementteam bij te wonen en deel te nemen aan het daar gevoerde overleg. Ook hier geldt dat er een specifiek thema staat geagendeerd;
- tot slot is de Raad van Toezicht zoveel mogelijk aanwezig bij speciale evenementen binnen (de scholen van) CVO.

Samenstelling, benoemingstermijn en nevenfuncties

De samenstelling van de Raad van Toezicht is in 2019 gewijzigd. De zittende leden van de Raad van Toezicht zijn benoemd voor een periode van drie jaar. Zij kunnen tweemaal voor herbenoeming in aanmerking komen tot een maximale zittingsduur van negen jaar. Voor nieuw te benoemen leden –

conform de Code uit 2015 - geldt een benoemingstermijn van vier jaar. Zij kunnen eenmaal worden herbenoemd tot een maximaal lidmaatschap van de Raad voor acht jaar.

De heer Diepenhorst is na de (verlengde) maximale zittingstermijn per 1 juni 2019 afgetreden. De Raad van Toezicht is de heer Diepenhorst zeer erkentelijk voor zijn bijdrage aan de ontwikkeling van het toezicht bij CVO Zuid-West Fryslân. Er is in een open sollicitatieprocedure een geschikte kandidaat geselecteerd en benoemd in de persoon van de heer Van der Werff voor het voorzitterschap van de Raad van Toezicht. Tot slot is de heer Strijker – die benoemd was voor de periode van maximaal één jaar als toezichthouder in opleiding – per 1 juli 2019 afgetreden.

De Raad bestond in 2019 uit:

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Werkzaam als</i>	<i>Denominatie</i>	<i>Benoemd sinds</i>
<u>Tot 1 juni 2019</u>				
<i>Dhr. L. Diepenhorst</i>	<i>Voorz. Raad van Toezicht Lid remuneratiecommissie</i>	<i>v/h plv. korpschef provincie Friesland</i>	<i>Protestant- Christelijk</i>	<i>2009 3^e termijn</i>
<u>Vanaf 1 juni 2019</u>				
<i>Dhr. A. van der Werff</i>	<i>Voorz. Raad van Toezicht Lid remuneratiecommissie</i>	<i>v/h burgemeester</i>	<i>Protestant- Christelijk</i>	<i>2020 1^e termijn</i>
<i>Dhr. F.O. van Delden</i>	<i>Lid Raad van Toezicht Lid auditcommissie</i>	<i>Hoofd financiële administratieve / financial control</i>	<i>Rooms Katholiek</i>	<i>2015 2^e termijn</i>
<i>Mevr. M. de Jager</i>	<i>Lid Raad van Toezicht Lid onderwijscommissie</i>	<i>Academic Dean Stenden</i>		<i>2017 1^e termijn</i>
<i>Mevr. A. Wempe</i>	<i>Lid Raad van Toezicht Lid onderwijscommissie</i>	<i>Directeur Kennr/ eigenaar MentalIT b.v.</i>	<i>Protestant- Christelijk</i>	<i>2015 2^e termijn</i>
<i>Dhr. M.R.S. Bakker</i>	<i>Lid Raad van Toezicht Lid auditcommissie</i>	<i>Business controller</i>	<i>Protestant- Christelijk</i>	<i>2014 2^e termijn</i>
<i>Mevr. S. Faber</i>	<i>Lid Raad van Toezicht Lid remuneratiecommissie</i>	<i>v/h directeur Kinderbescherming</i>		<i>2018 1^e termijn</i>
<i>Dhr. E.K. Strijker</i> <i>Tot 1 juli 2019</i>	<i>Lid in opleiding Raad van Toezicht</i>	<i>Voorzitter College van Bestuur</i>	<i>Protestant- Christelijk</i>	<i>2018 voor 1 jaar</i>

De nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht zijn bekend, evenals de nevenfuncties van de bestuurder, waarvoor de Raad van Toezicht hem voor zoveel nodig toestemming heeft verleend. Het criterium dat door de Raad van Toezicht hierbij wordt gehanteerd is “het voorkomen van de schijn van belangenverstrengeling”. Dit criterium is voor de Raad van Toezicht voldoende adequaat gebleken en er bestaat bij de Raad van Toezicht niet de behoefte om dit nader vast te leggen in een reglement. De bepalingen met betrekking tot de melding en toetsing van nevenfuncties zijn vastgelegd in de reglementen College van Bestuur en Raad van Toezicht.

De nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht in 2019 zijn:

<i>Naam</i>	<i>Voor CVO relevante nevenfuncties of nevenwerkzaamheden</i>
<u>Tot 1 juni 2019</u>	
<i>Dhr. L. Diepenhorst</i>	<i>Vicevoorzitter Commissie van Toezicht van de P.I. Leeuwarden Voorzitter Landelijke Klankbordgroep Commissies van Toezicht Voorzitter Raad van Toezicht Comensha</i>
<u>Vanaf 1 juni 2019</u>	
<i>Dhr. A. van der Werff</i>	<i>Ambassadeur Cultuur Kwartier Sneek</i>
<i>Dhr. F.O. van Delden</i>	<i>Eigenaar Gripopmijngeld.nl</i>

Mevr. M. de Jager	Lid bestuur Akkrumer Watersport Vereniging
Mevr. J.A.M. Wempe	Voorzitter Raad van Advies "Stichting Sits for Care"
Dhr. M.R.S. Bakker	Penningmeester Sint Anthony Gasthuis
Mevr. S. Faber	Vicevoorzitter Raad van Commissarissen Zevenwouden/Noorderlinge Vicevoorzitter Regiecentrum Bescherming en Veiligheid Voorzitter Raad van Toezicht Zorggroep Patyna
Dhr. E.K. Strijker	Kerkrentmeester PKN gemeente Gaast/Ferwoude

De nevenfuncties van de bestuurder in 2019 zijn:

Naam	Nevenfuncties of nevenwerkzaamheden
Tot 1 oktober 2019	
Dhr. B. Kamphuis	Lid bestuur Stichting Fultura (Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Zuid West Fryslân) Voorzitter Fricolore (Coöperatie Christelijke Scholen voor VO in Friesland) Lid van de Generale Synode van de Protestantse Kerken in Nederland Voorzitter Stichting vrienden van Ad Montem
Vanaf 1 oktober 2019	
Dhr. K.D.J.M. van der Drift	Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Park Boswijk te Doorn

Commissies en vergaderingen

Orgaan	Leden	Aantal bijeenkomsten
Raad van Toezicht en College van Bestuur	Alle leden Raad van Toezicht	7
Onderwijscommissie	Mevr. Wempe (voorzitter) en mevr. De Jager (lid)	2
Auditcommissie	Dhr. Bakker (voorzitter) en Dhr. Van Delden	6
Remuneratiecommissie	Dhr. Diepenhorst/Dhr. Van der Werff (voorzitter) en mevr. Faber	4

Inhoudelijk toezicht in 2019

Raad van Toezicht

De zelfevaluatie van de Raad van Toezicht heeft niet tot ingrijpende wijzigingen geleid in werkwijze, overleg en de accenten van toezicht van de Raad van Toezicht voor 2019. Accenten in het toezicht - tevoren afgesproken tussen Raad van Toezicht en College van Bestuur - in 2019 vormden:

- strategische positionering van CVO, hierbij is gesproken over:
 - de samenwerking met Palludara. CVO Zuid-West Fryslân is samen met Palludara per 1 augustus 2019 gestart met Perspectief 10-14 in Sneek. Dit is een zogenaamd "tienercollege" waarin leerlingen van groep 7 en 8 uit het PO en leerlingen klas 1 en 2 uit het VO in de leeftijd van 10 tot 14 jaar onderwijs ontvangen om zo de overgang PO-VO soepeler te laten verlopen. Perspectief 10-14 maakt hierbij gebruik van het concept van de LeerOnderneming uit Ridderkerk. Naast Perspectief 10-14 wordt er met de scholen van Palludara samengewerkt op het terrein van Engels en muziek. De samenwerking op het terrein van muziek heeft geresulteerd in een prachtig concert in het Theater Sneek van leerlingen van de basisscholen van Palludara en de leerlingen van csg Bogerman in Sneek.
 - de toekomst van de coöperatie Fricolore, een koepel van christelijke VO-scholen in Friesland, en de Noordoostpolder. Een intensievere vorm van samenwerking met alle Fricolore-scholen is op korte termijn niet mogelijk gebleken. CVO Zuid-West Fryslân voert nu gesprekken met

Fricolore-scholen in de directe omgeving. Met Emelwerda in Emmeloord zijn afspraken gemaakt om op het gebied van het onderwijs kennis uit te wisselen en samen de interne audits uit te voeren;

- de fusie per 1 augustus 2019 van de openbare praktijkschool PRO-Sneek (Odyssee) en de christelijk praktijkschool De Zuiderpoort (CVO Zuid-West Fryslân) tot algemeen bijzondere praktijkschool De Diken. De gefuseerde school valt onder het bestuur van CVO Zuid-West Fryslân.
- onderwijsontwikkeling en -vernieuwing, hierbij is gesproken over:
 - de flexibilisering van het onderwijs bij het Marne college, waarbij 40% van het programma-aanbod flexibel is ingericht (maatwerk) en van dit 40% flexibele aanbod er 5% multidisciplinair (vakoverstijgend) is ingericht. De implementatie is voorzien in een periode van drie jaar, waarbij in schooljaar 2020-2021 de flexibilisering schoolbreed is ingevoerd. Bij de uitwerking van deze flexibilisering ligt een duidelijke link naar de werkagenda kwaliteitszorg 2018-2020, waarin de noodzakelijke ambities rondom kwaliteit en kwaliteitscultuur voor de komende jaren staan geformuleerd;
 - het onderwijsconcept “Bogerman op maat” bij csg Bogerman. In het schooljaar 2018-2019 was gestart met pilots binnen iedere afdeling in de tweede lesperiode. Bij de afdeling vwo was al eerder gestart met het onderwijsconcept “Meer les op maat”. Dit is een volwaardig onderwijsconcept dat vanaf 2017 geleidelijk is ingevoerd. De afdeling vwo loopt hierin voorop ten opzichte van de rest van de afdelingen. Op basis van de evaluatie van de pilots ontstond binnen csg Bogerman de wens tot harmonisering zodat de onderwijsvernieuwing in het schooljaar 2020-2021 breed kan worden ingezet en in 2021-2022 kan worden afgerond. Een extern adviseur heeft hierover advies uitgebracht. Er is nu een onderwijsconcept voorgesteld dat bestaat uit drie delen: een school brede basis, ruimte per afdeling voor afdelingsspecifieke elementen en ruimte voor verdere ontwikkeling. Op deze wijze ontstaat er een centraal verhaal – gebaseerd op de eigen visie van autonomie ondersteunend onderwijs – met duidelijke structuur die breed gedragen wordt. Door deze harmonisering wordt naar medewerkers, ouders en leerlingen duidelijk waar csg Bogerman voor staat. Door deze benadering wordt niet alleen meer flexibiliteit en maatwerk geboden aan de leerlingen, maar wordt ook een mogelijke financiële oplossing geboden voor de krimp. Dit laatste is een positieve ontwikkeling en speelde ook een rol bij de start van onderwijsontwikkeling en -vernieuwing.
- doordecentralisatie huisvesting: voor de vestiging csg Bogerman in Sneek bestaat al enige jaren de noodzaak om te komen tot renovatie dan wel vervangende nieuwbouw. Met de gemeente Súdwest-Fryslân en RSG Magister Alvinus is onderzocht of door middel van doordecentralisatie van de huisvesting het benodigde budget beschikbaar kan komen om deze plannen te realiseren. Rond de zomervakantie bleek dat de gemeente niet in staat bleek om het benodigde budget beschikbaar te stellen. CVO Zuid-West Fryslân heeft besloten om samen met de gemeente en RSG Magister Alvinus een andere insteek te kiezen. Eerst gezamenlijke visievorming rondom de huisvesting in Sneek en vervolgens onderzoeken hoe dit te realiseren is.

Naast de accenten van toezicht zijn de financiën, de onderlinge samenwerking tussen scholen en scholen en Gemeenschappelijke Dienst en de marktanalyse en marktpositie van CVO besproken. In deze besprekingen is niet gebleken dat middelen niet rechtmatig zijn verworven en/of niet rechtmatig zijn besteed. Ook heeft de Raad van Toezicht aan de hand van de uitputting van de begroting en bij het opstellen van de nieuwe begroting – hierin is een koppeling aangebracht tussen de strategische doelen en de wijze waarop het nastreven van de strategische doelen financieel zijn vertaald in de begroting – zich een oordeel kunnen vormen over de doelmatige besteding van de middelen.

De Raad van Toezicht heeft goedkeuring gegeven aan de besluiten waarvoor deze goedkeuring volgens de statuten is vereist, te weten: het besluit tot fusie van de praktijkscholen, de statutenwijziging (noodzakelijk om deze fusie te realiseren), de verlenging van het contract met de accountant, de jaarrekening en het bestuursverslag 2018, het bestuursformatieplan 2019-2023, de meerjarenbegroting 2019-2023, de risicoanalyse en vaststelling weerstandsvermogen en de begroting.

Tijdens de schoolbezoeken van de Raad van Toezicht in 2019 is het thema: “Kwaliteitscultuur”, onderdeel van de Inspectiestandaard “Kwaliteit en ambitie” aan de orde geweest. In relatie daarmee is in 2019 met de CVO-adviesraad gesproken over het thema “Motivatatie in het onderwijs”. Hoe kun je de motivatie van leerlingen bevorderen. Tijdens het gesprek van de Raad van Toezicht, het College van Bestuur en het Gemeenschappelijke Managementteam is gesproken over onderwijs(kundig)leiderschap. Hoe geef je sturing aan (de kwaliteit van) het onderwijs en wat is daarvoor nodig.

In 2019 heeft de Raad van Toezicht afscheid genomen van de heer Kamphuis als voorzitter College van Bestuur. De heer Kamphuis is benoemd tot voorzitter College van Bestuur bij Verus, de vereniging voor Katholiek en Christelijk onderwijs. De Raad van Toezicht is de heer kamphuis zeer erkentelijk voor zijn bijdrage aan de kwaliteitszorg van het onderwijs, het proces van onderwijsontwikkeling en –vernieuwing en het op orde brengen van de bedrijfsvoering bij CVO Zuid-West Fryslân. De Raad van Toezicht heeft in de heer Van der Drift een interim bestuurder gevonden die – in deze tussenfase – een paar belangrijke onderwerpen heeft voorbereid die van belang zijn in de verdere ontwikkeling van CVO Zuid-West Fryslân en haar scholen. De Raad van Toezicht is verheugd dat per 1 juni 2020 een ervaren bestuurder – in de persoon van de heer Leijenaar – is gevonden die leiding zal geven aan CVO Zuid-West Fryslân en haar scholen.

In de afzonderlijke commissies van de Raad van Toezicht zijn in de volgende zaken aan de orde geweest:

De Onderwijscommissie

De onderwijscommissie heeft in 2019 twee keer vergaderd. De belangrijkste onderwerpen die in 2019 aan de orde zijn geweest in de onderwijscommissie, zijn:

- het Inspectierapport vierjaarlijkse onderzoek CVO Zuid-West Fryslân en herstelopdracht afdeling havo Marne college;
- de plannen van aanpak afdeling havo csg Bogerman en afdeling vmbo gt Marne college naar aanleiding van de brief van de Inspectie met de attendering en waarschuwing;
- het Inspectierapport de Staat van het Onderwijs;
- de voortgangsrapportages onderwijsontwikkeling en -vernieuwing;
- overzicht en analyse onderwijsresultaten examens 2018-2019;
- de Inspectierapporten afname praktijkexamens afdeling vmbo basis Marne college en vmbo basis csg Bogerman Balk;
- de concept onderwijsvisie;
- de jaarplannen 2020 van de diverse scholen;
- de ontwikkelingen op het gebied van het Passend Onderwijs binnen het samenwerkingsverband in onze regio;

Op basis van deze gesprekken heeft de commissie haar bevindingen gerapporteerd aan de voltallige Raad van Toezicht.

De Auditcommissie

De Auditcommissie heeft in 2019 zes keer vergaderd met de bestuurder en de controller. De belangrijkste onderwerpen die in 2019 aan de orde zijn geweest en van advies zijn voorzien aan de Raad van Toezicht, zijn:

- de concept jaarcijfers 2018, de uitputting van de begroting 2019 en het intern controleplan;
- het proces rond meerjarenbegroting, risicoanalyse en begroting. De meerjarenbegroting geeft de focus voor de komende jaren weer. De uitkomsten van de risicoanalyse en de voornemens van het strategische plan zijn onderdeel van de meerjarenbegroting.
- het proces rondom jaarrekening, accountantscontrole en bestuursverslag, de evaluatie van de accountant en het voorstel tot verlenging van het contract met de accountant, alsmede de follow-up van de aandachtspunten vanuit de accountantscontrole;
- de offerteprocedure voor een nieuwe accountant;
- de evaluatie van de planning en control-cyclus;
- adviezen met betrekking tot de goedkeuring / besluitvorming door de Raad van Toezicht van:
 - Bestuursverslag 2018
 - Accountantsverslag 2018
 - Bestuursformatieplan 2019-2023
 - Meerjarenbegroting 2019-2023
 - Actualisatie risicoanalyse en vaststelling weerstandsvermogen
 - Verlenging contract met de accountant met één jaar
 - (Meerjaren)Begroting 2020-2024

De Remuneratiecommissie

De Remuneratiecommissie heeft in 2019 de volgende zaken voorbereid en uitgevoerd:

- de werving en selectie van een nieuw voorzitter van de Raad van Toezicht;
- de werving en selectie van een (interim) bestuurder;
- de uitwerking van het profiel en de opdracht aan de interim bestuurder;
- de vaststelling van de actualisatie van de WNT 2019
- vaststelling vergoeding Raad van Toezicht
- het jaargesprek met de voorzitter van het College van Bestuur. Dat gesprek is van beide zijden als open en nuttig ervaren. Van het gesprek is op hoofdlijnen verslag gedaan in de voltallige Raad van Toezicht.

Tot slot, dit verslag is opgemaakt ten tijde van de Coronacrisis waarbij de scholen van CVO Zuid-West Fryslân noodgedwongen zijn gesloten. De Raad van Toezicht wil zijn grote waardering uitspreken voor de wijze waarop het bestuur van CVO Zuid-West Fryslân heeft geacteerd bij de organisatie van het onderwijs op afstand, de organisatie van de schoolexamens voor de examenklassen en de communicatie hierover naar medewerkers, ouders en leerlingen. De Raad van Toezicht bedankt alle betrokkenen voor hun inzet en aanpassingsvermogen in deze ongebruikelijke tijd.

2.6 Omgeving

2.6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan over de beleidsvoornemens en ontwikkelingen bij CVO Zuid-West Fryslân en de scholen in 2019. CVO Zuid-West Fryslân verbindt drie scholen voor christelijk / interconfessioneel en algemeen bijzonder voortgezet onderwijs aan elkaar in de regio Zuid-West Fryslân. Dit zijn de scholen csg Bogerman met vestigingen in Sneek, Balk en Koudum, het Marne college in Bolsward en De Diken (voorheen De Zuiderpoort) in Sneek. Csg Bogerman in Sneek en het Marne college in Bolsward zijn brede scholengemeenschappen waarin onderwijs wordt aangeboden van VWO tot VMBO. Op de nevenvestigingen van csg Bogerman in Balk en Koudum wordt VMBO onderwijs verzorgd. De Diken is een school voor praktijkonderwijs. Iedere school heeft haar eigen kleur en profiel. Deze eigen kleur en profiel komen terug in de logo's die CVO en de scholen gebruiken.

2.6.2 CVO Zuid-West Fryslân

2.6.2.1 Beleidsvoornemens 2019 en accenten van toezicht

Jaarlijks in de maand mei stelt het College van Bestuur de kaderbrief voor het daaropvolgende kalenderjaar op waarin de beleidsvoornemens uit het strategisch plan en het sectorplan Voortgezet onderwijs leidend zijn. De kaderbrief geeft de kaders weer voor het komende kalenderjaar die leidend zijn voor de jaarplannen van de scholen en de Gemeenschappelijke Dienst. Daarnaast spreekt de Raad van Toezicht ieder jaar in januari “accenten van toezicht” af die iedere vergadering terugkomen.

Beleidsvoornemens 2019

Onderwijskwaliteit en kwaliteitscultuur

Doelstelling:

- *Aan iedere koersuitspraak uit het strategisch plan een concrete ambitie formuleren;*
- *Iedere school formuleert ambities ten aanzien van de onderwijskwaliteit en stemt deze af met de ouder- en leerlingenraad;*
- *Iedere school formuleert concrete ambities met het oog op de verdere ontwikkeling van de kwaliteitscultuur;*
- *Gedeelde onderwijsvisie bespreken in de organisatie en vaststellen in september 2019;*

Realisatie:

Concretisering ambities en gedeelde onderwijsvisie

De concretisering van de ambities uit het strategisch plan 2017-2020 zijn uitgewerkt. Besloten is om deze concretisering nu niet ter instemming c.q. goedkeuring voor te leggen, maar eerst de onderwijsvisie uit te werken. Op basis van de uitgewerkte en vastgestelde onderwijsvisie wordt er opnieuw gekeken naar de koersuitspraken en dit zal ongetwijfeld leiden tot een nadere concretisering in het strategisch plan 2021-2024.

De onderwijsvisie is in 2019 uitgewerkt en het concept is onderwerp van gesprek geweest op de CVO Onderwijsdag op 31 oktober 2019. De onderwijsvisie is ook in concept besproken met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en de Raad van Toezicht. Op basis van deze besprekingen zijn er aanpassingen in de onderwijsvisie aangebracht waarna begin 2020 de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad heeft ingestemd met de onderwijsvisie en de Raad van Toezicht de onderwijsvisie heeft goedgekeurd.

Ambities onderwijskwaliteit en ontwikkeling kwaliteitscultuur

Het Marne college heeft voor de periode 2018-2020 een werkagenda kwaliteitszorg opgenomen in het eigen jaarplan. In deze werkagenda worden op het niveau van de school en op het niveau van de afdeling ambities en aandachtspunten geformuleerd. Deze werkagenda is maandelijks onderwerp van gesprek in het managementteam en ook in de afdelingen.

Csg Bogerman werkt intern met een netwerk van kwaliteitszorgmedewerkers per afdeling. Deze medewerkers maken voor hun eigen afdeling een analyse van de kwaliteitszorginstrumenten en presenteren de resultaten hiervan binnen hun eigen afdeling. De ervaring van deze kwaliteitszorgmedewerkers verschilt per afdeling en daarmee ook de kwaliteit van de analyses. Csg Bogerman heeft besloten om deze verschillen te verkleinen door de analyses gezamenlijk binnen het netwerk van kwaliteitszorgmedewerkers te maken. Op basis van de analyses worden plannen van aanpak gemaakt en ambities geformuleerd. Door dit gezamenlijk op te pakken ontstaat ook meer overeenstemming over de geformuleerde ambities.

Op basis van het Inspectiebezoek dat in februari 2020 heeft plaatsgevonden bij het Marne college en op basis van de onderwijsresultaten 2018-2019 heeft de Raad van Toezicht de bestuurder gevraagd om met een notitie te komen om de (onderwijs)kwaliteit structureel te verbeteren en een kwaliteitscultuur te creëren waarbij alle medewerkers zich continu richten op het definiëren en behalen van de gewenste kwaliteit en door een kritische houding ten opzichte van hun eigen en gezamenlijke bijdrage werken aan de vereiste kwaliteitsverbeteringen.

Onderwijsontwikkeling en –vernieuwing (OOV)

Doelstelling:

- *Vanaf schooljaar 2019-2020 uitbreiding van de invoering van de nieuwe vormgeving van het onderwijs, zodat met ingang van het schooljaar 2020-2021 in alle leerjaren wordt gewerkt conform de uitgangspunten, zoals verwoord in de plannen van eisen van beide scholen ten aanzien van onderwijsontwikkeling en -vernieuwing.*
- *Iedere school stelt voor het schooljaar 2019-2020 een eigen ambitie welk deel van het onderwijs (vaklessen en maatwerk) voldoet aan de kwaliteitseisen die de school gezamenlijk in het kader van onderwijsontwikkeling en –vernieuwing is overeengekomen;*
- *Instrumenten strategisch personeelsbeleid inzetten ter ondersteuning van onderwijsontwikkeling en -vernieuwing*

Realisatie:

Het Marne college heeft een planning gemaakt voor de flexibilisering van het onderwijs voor een periode van drie jaar. Doelstelling hierbij is dat 40% van het programma-aanbod flexibel is ingericht (maatwerk) en van dit 40% flexibele aanbod er 5% multidisciplinair (vakoverstijgend) is ingericht. Het Marne college is in het schooljaar 2018-2019 gestart met de flexibilisering van het onderwijs in het eerste leerjaar in de onderbouw en in het eerste jaar van de bovenbouw (derde klas in het vmbo en vierde klas bij havo en vwo). In het schooljaar 2019-2020 is zowel het eerste als tweede leerjaar in de onderbouw en het vierde en vijfde leerjaar in de bovenbouw gestart met de flexibilisering van het onderwijs. In 2020-2021 komen daar het derde (havo/vwo) en zesde (vwo) leerjaar bij en is het concept van de flexibilisering schoolbreed ingevoerd. Bij de uitwerking van deze flexibilisering ligt een duidelijke link naar de werkagenda kwaliteitszorg 2018-2020, waarin de ambities voor de komende jaren staan geformuleerd. Deze ambities hebben betrekking op het op orde brengen van de basiskwaliteit. Daar waar gedurende het implementatietraject wordt geconstateerd dat de resultaten in relatie tot de in gang gezette flexibilisering achterblijven, wordt bijgestuurd dan wel wordt gekeken naar de fasering van de invoering.

Bij csg Bogerman is het onderwijsconcept “Bogerman op maat” (voorheen Samen Doelgericht Leren) in het schooljaar 2018-2019 gestart met pilots binnen iedere afdeling in de tweede lesperiode. Bij de afdeling vwo was al eerder gestart met het onderwijsconcept “Meer les op maat”. Dit is een volwaardig onderwijsconcept dat vanaf 2017 geleidelijk is ingevoerd. De afdeling vwo loopt hierin voorop ten opzichte van de rest van de afdelingen. Op basis van de evaluatie van de pilots ontstond binnen csg Bogerman de wens tot harmonisering zodat de onderwijsvernieuwing in het schooljaar 2020-2021 breed kan worden ingezet. Een extern adviseur heeft hierover advies uitgebracht. Er wordt een onderwijsconcept voorgesteld dat bestaat uit drie delen: een school brede basis, ruimte per afdeling voor afdelingsspecifieke elementen en ruimte voor verdere ontwikkeling. Op deze wijze ontstaat er een centraal verhaal – gebaseerd op de eigen visie van autonomie ondersteunend onderwijs – met duidelijke structuur die breed gedragen wordt. Door deze harmonisering wordt naar medewerkers, ouders en leerlingen duidelijk waar csg Bogerman voor staat. Deze harmonisering wordt ook doorgevoerd in het hanteren van dezelfde duiding van begrippen, dezelfde formats voor studiewijzers, dezelfde ondersteunende systemen waar bijvoorbeeld huiswerk of studiewijzers te vinden zijn, standaardisering in

keuzemogelijkheden vakkenpakket, het werken met dakpanklassen voor kleine vakken, een eenduidige roostering en een flexibeler inzet van de docent. Door deze benadering wordt niet alleen meer flexibiliteit en maatwerk geboden aan de leerlingen, maar wordt ook een mogelijke financiële oplossing geboden voor de krimp. Dit laatste is een positieve ontwikkeling en speelde ook een rol bij de start van onderwijsontwikkeling en -vernieuwing.

Ten aanzien van het strategisch personeelsbeleid is een implementatieplan uitgewerkt met het management en de PGMR besproken.

Financiën

Doelstelling:

- *Het resultaat op de leermiddelen in 2019 reduceren tot nul;*
- *Een resultaat in de exploitatie van de scholen van €180.000;*

Realisatie:

Het resultaat op de leermiddelen komt in 2019 negatief uit. Dit voor zowel csg Bogerman als Marne college. Bij De Diken is sprake van een kostendekkend resultaat op de leermiddelen.

Gedurende het 2^e halfjaar van 2019 is de financiële performance van csg Bogerman en De Diken gecontinueerd. Beide scholen hebben het begrote exploitatieresultaat voor 2019 behaald. Het Marne college heeft het 2^e halfjaar 2019 financieel beter gepresteerd dan het 1^e halfjaar 2019. Het negatieve resultaat dat het Marne college behaalde in het 1^e halfjaar van 2019 vanwege de hoge vervangingskosten in verband met ziekte en zwangerschap, is gedurende het 2^e halfjaar 2019 een halt toe geroepen. Marne college heeft het 2^e halfjaar van 2019 conform begroting 2019 gepresteerd, echter voor het gehele jaar 2019 zal Marne college de begroting niet halen.

Een omstandigheid die effect heeft op het resultaat 2019 van CVO betreft de *Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging PO en VO 2019*. In het Convenant 'extra geld voor werkdrukverlichting en tekorten onderwijspersoneel in het funderend onderwijs 2020–2021' is afgesproken dat voor investeringen in het voortgezet onderwijs € 150 miljoen extra beschikbaar komt in 2019. Inmiddels is aan CVO € 637.000 beschikt. De regelgeving schrijft voor dat dit bedrag als opbrengst moet worden verantwoord in het jaar 2019, terwijl de bestedingen pas in 2020 en 2021 gaan plaatsvinden. Dit zal een incidenteel positief effect hebben op het verwachte resultaat 2019 van CVO ad € 637.000.

Accenten van toezicht

Strategische positionering

- Palludara

De samenwerking tussen Palludara en CVO Zuid-West Fryslân verloopt goed op de drie projecten (Perspectief 10-14, Engels en Muziek) die zijn ingezet. Voor de afronding van het muziektraject is een tweedaags samenwerkingsconcert georganiseerd voor alle (groot)ouders op 3 en 4 maart 2020 dat wederom een groot succes is geweest.

- Emelwerda

Er zijn inmiddels meerdere gesprekken geweest met Emelwerda. Emelwerda en CVO Zuid-West Fryslân zien goede mogelijkheden tot samenwerking zowel op het gebied van de bedrijfsvoering als op het gebied van het onderwijs. Op dit laatste gebied vindt nu al uitwisseling plaats tussen onze scholen en Emelwerda. Het is de bedoeling dat de interne audits op termijn samen opgepakt worden ten behoeve van alle vijf scholen.

- **Praktijkonderwijs Sneek**

De intensieve samenwerking van de afgelopen jaren tussen de openbare praktijkschool Pro Sneek en de christelijke praktijkschool De Zuiderpoort is in per 1 augustus 2019 omgezet in een fusie tot praktijkschool De Diken. De gefuseerde praktijkschool – die onder het bevoegd gezag van CVO Zuid-West Fryslân valt – heeft de afgelopen periode gewerkt aan de formulering van kernwaarden en de ontwikkeling van een nieuwe huisstijl. Daarnaast is op basis van deze kernwaarden een nieuw schoolplan ontwikkeld en een jaarplan uitgewerkt.

Doordecentralisatie

De doordecentralisatie van de huisvesting is in 2019 niet gelukt vanwege de financiële middelen die de gemeente Súdwest Fryslân op dat moment aan de onderwijsinstellingen beschikbaar kon stellen. CVO Zuid-West Fryslân is met het adviesbureau BCN een strategisch huisvestingsplan aan het formuleren voor de locaties van csg Bogerman in Sneek. Op basis van dit plan zullen gesprekken worden gevoerd met RSG Magister Alvinus en de gemeente om het traject van de doordecentralisatie van de huisvesting in 2020 weer op te pakken.

2.6.2.2 Klachtafhandeling

CVO Zuid-West Fryslân heeft een Meldplicht- en klachtenregeling. Het uitgangspunt is om de klachten zo laag mogelijk in de organisatie op te lossen. Soms lukt dit niet en wordt het College van Bestuur betrokken in de afhandeling van de klacht. CVO Zuid-West Fryslân maakt gebruik van de Landelijke Klachtencommissie voor het Christelijk Onderwijs (bestemd voor leerlingen en ouders) en de Commissie Onderwijsgeschillen (bestemd voor personeel). Ouders en leerlingen en personeelsleden kunnen klachten indienen over gedragingen en beslissingen of het nalaten daarvan door het bestuur of het personeel. CVO kent per school interne contactpersonen voor de klachtenregeling. Daarnaast kent CVO externe vertrouwenspersonen, één voor leerlingen en ouders en één voor het personeel. Jaarlijks wordt er per school een analyse gemaakt van de klachten die bij de afdelingsleiders en rector binnenkomen. Deze analyse maakt onderdeel uit van het kwaliteitszorgsysteem. De analyse en de te nemen maatregelen komen aan de orde in de Planning & Control gesprekken.

In 2019 is één klacht bij de landelijke klachtencommissie terecht gekomen. Deze klacht had betrekking op de vraag of de school Passend onderwijs aanbood en over de vrijwillige ouderbijdrage. De klacht is door de klachtencommissie op alle punten ongegrond verklaard.

2.6.2.3 Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen

Samenwerkingsverband Fultura (Passend Onderwijs)

Scholen in Nederland hebben vanaf augustus 2014 zorgplicht. Dat betekent dat ze verantwoordelijk zijn om alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een passende plek te bieden. Het gaat daarbij om leerlingen die worden aangemeld en leerlingen die al op school zitten. De school zoekt in overleg met de ouders een passende plek. Dit kan zijn op de eigen school of, als de school niet de juiste begeleiding kan bieden, op een andere reguliere of speciale school. In het schoolondersteuningsprofiel heeft iedere school vastgelegd welke ondersteuning zij kunnen bieden. Leraren en ouders hebben hierop adviesrecht via de medezeggenschapsraad van de school.

Om ervoor te zorgen dat alle kinderen een passende plek krijgen, hebben de scholen een samenwerkingsverband gevormd. De scholen die onder het bestuur van CVO Zuid-West Fryslân werken samen met vijf andere besturen in de regio in het samenwerkingsverband Fultura. Binnen Fultura werken het regulier en speciaal onderwijs samen. De scholen van Fultura maken afspraken over onder andere de begeleiding en ondersteuning die alle scholen in de regio kunnen bieden en over welke leerlingen een plek kunnen krijgen in het speciaal onderwijs. Ook maakt Fultura afspraken met de gemeenten in de regio over de inzet en afstemming met (jeugd)zorg.

Fricolore

De scholen van CVO Zuid-West Fryslân maken onderdeel uit van de coöperatie Onderwijsgroep Fricolore. Onderwijsgroep Fricolore bestaat uit 16 scholen voor Christelijk en interconfessioneel en algemeen bijzonder voortgezet onderwijs in Friesland, de Noordoostpolder en Urk.

In de Fricolore scholen:

- staan de ontwikkeling van elk individu, diens identiteit en eigenwaarde centraal. Het gaat om persoonlijke groei van leerlingen en personeel. Waardenontwikkeling, ethiek, inspiratie en zingevingvragen spelen hierbij een belangrijke rol;
- wordt de school gezien als gemeenschap, als een veilige oefenplaats voor de ontwikkeling van gemeenschapszin, verantwoordelijkheid, vertrouwen en verbondenheid. Rituelen en vieringen vormen een belangrijk ankerpunt voor elke gemeenschap;
- is de joods-christelijke traditie belangrijk bij het inhoud geven aan onze opdracht om jonge mensen te begeleiden in hun ontwikkelingsproces als lid van de gemeenschap. Het perspectief van de hoop voor mens en samenleving vinden wij hierbij wezenlijk;
- zijn sociale bewogenheid en rechtvaardigheid, liefde en verbondenheid, verantwoordelijkheid en rentmeesterschap kernwaarden die nodig zijn in een rechtvaardige en duurzame samenleving, waarbinnen elke mens ertoe doet;
- wordt in de organisatie en het onderwijs ruimte gemaakt voor ontmoeting en dialoog. We kunnen van elke ontmoeting leren, elk mens is uniek en doet ertoe. Pluriformiteit vormt een bron voor verrijking. Verhalen bieden veel mogelijkheden als aanjager voor gesprekken, bezinning en inspiratie.
- wordt de identiteit bewust uitgedragen en zichtbaar gemaakt in het onderwijs. Leerlingen merken het in de klas en niet alleen bij vakken als godsdienst of levensbeschouwing. Wij willen hierop aanspreekbaar zijn en zoeken hierover het gesprek met ouders/verzorgers en maatschappelijke omgeving.

De scholen werken samen om de kwaliteit van het onderwijs en de bedrijfsvoering op de scholen te bevorderen. De coöperatie is opgericht om optimaal te kunnen profiteren van elkaars kennis en ervaring en te leren van en met elkaar in een inspirerend netwerk.

De samenwerking spitst zich toe op:

- *Kwaliteit en continuïteit van christelijk voortgezet onderwijs*: staan voor de waarden die samenhangen met onze christelijke identiteit;
- *De Fricolore Spiegel*: borgen en verbeteren van de onderwijskwaliteit door het Fricolore visitatieproject;
- *De Fricolore Akademy*: cursusaanbod en trainingen voor en door mensen in de Fricolorescholen;
- Ontwikkeling en mobiliteit: begeleiding naar passende arbeid, loopbaanadvies, re-integratie en individuele coaching;
- *Een eigen vacaturebank*. De werkzaamheden van de vacaturebank worden verzorgd door de afdeling P&O van CVO Zuid-West Fryslân

Stichting Palludara

Stichting Palludara is een koepel voor christelijke scholen in het primair onderwijs in de regio Sneek en in Bolsward. CVO Zuid-West Fryslân werkt al langere tijd samen met Palludara op het gebied van bedrijfsmatige ondersteuning. In 2017 is op basis van de eerste verkenning een haalbaarheidsonderzoek gestart naar een meer intensieve bestuurlijke samenwerking, waarin het belang van de leerling centraal staat: betere aansluiting PO-VO. Per 1 augustus 2018 zijn CVO Zuid-West Fryslân en Palludara een strategische alliantie met elkaar aangegaan.

2.6.3 Onze scholen

2.6.3.1 Csg Bogerman

Visie en missie

De slogan van csg Bogerman luidt: 'Je maakt 't samen'. Hiermee benadrukt de school dat het een kennis-, leer- en leefgemeenschap is. Csg Bogerman vindt het belangrijk dat hun leerlingen zich in relatie tot elkaar en tot de volwassenen om hen heen ontwikkelen tot zelfbewuste individuen die zelfstandig kunnen functioneren in de maatschappij.

Het onderwijs is gebaseerd op drie uitgangspunten: autonomie, betrokkenheid en competentie. Onder 'autonomie' verstaat csg Bogerman dat leerlingen zelf verantwoordelijkheid kunnen dragen voor hun leren. Onder 'betrokkenheid' verstaat csg Bogerman dat waardevol leren slechts tot stand komt in het contact met medeleerlingen en volwassen begeleiders: leren van en met elkaar. Onder 'competentie' verstaat csg Bogerman dat leerlingen de school goed voorbereid op een vervolgopleiding verlaten.

Strategische onderwijsinhoudelijke ambities

In 2017 is er een Schoolplan 2017-2020 gemaakt waarin de vier koersuitspraken van CVO Zuid-West Fryslân op herkenbare wijze vertaald zijn in eigen ambities op het niveau van de school. In 2019 is er volop gewerkt aan de volgende thema's:

Onderwijsontwikkeling

Binnen alle afdelingen zijn binnen alle afdeling proeven uitgevoerd met het nieuwe onderwijsconcept waarin doelgericht leren en flexibilisering van het onderwijs voorop stond. De constante factor bestaat hierbij uit het werken met studieplanners waarin beschreven staat welke doelen van een vak behaald moeten worden en welke opdrachten/toetsen hierbij horen. Deze nieuwe werkwijze is vertaald in formatie en roostering, en uitgebreid naar de rol van het mentoraat. De bevorderingsregels zijn bijgesteld en er heeft een audit plaatsgevonden over de wijze waarop de ondersteuning van leerlingen versterkt kan worden.

In de tweede helft van het jaar is gekozen voor een verdere uniformering van de wijze waarop de onderwijsvernieuwing verder vormgegeven zou moeten worden. In november 2019 is een onderzoek uitgevoerd naar de verschillende pilots waarin het nieuwe onderwijsconcept tot uitdrukking kwam en is gekozen voor een gezamenlijke basis, waarbij maatwerk, doelgerichtheid en keuzemogelijkheid centraal staat onder het motto "Bogerman op maat".

Toetsing en examinering

In 2019 hebben vakgroepen en afdelingen kritisch gekeken naar hun Programma's voor Toetsing en Examinering, aangezien de hoeveelheid toetsen tot veel toetsdruk voor leerlingen en veel werkdruk voor docenten leidde. De PTA's zijn op basis van deze analyse herzien. De opstelling van vakwerkplannen zal helpen om de doorlopende leerlijnen tussen de verschillende leerjaren te versterken.

Er is een centrale examencommissie ingesteld, waar voor elke afdeling een examensecretaris in participeert. Deze examencommissie ziet toe op de correcte uitvoering van het PTA en de voorbereiding en uitvoering van de toetsen en exams.

Binnen het managementteam is er gerichte aandacht geweest voor de kwaliteit van toetsing en de validiteit van resultaten. Er is een scholingstraject ingepland waarbij 14 docenten geschoold worden door het CITO tot toetsexpert.

Ondersteuning en passend onderwijs

Csg Bogerman maakt onderdeel uit van het samenwerkingsverband Fultura. In het huidige gezamenlijke ondersteuningsplan staat omschreven hoe de scholen het onderwijs inrichten met als gezamenlijk doel

extra ondersteuning te kunnen bieden aan leerlingen die het nodig hebben. Dit document geeft richting en stelt kaders voor de periode 2018 tot 2022. De scholen van het samenwerkingsverband waaronder csg Bogerman geven inhoud aan dit plan met het motto 'gewoon waar het kan, speciaal waar het moet'.

De basis van het ondersteuningsplan zijn de schoolondersteuningsprofielen van de verschillende aangesloten scholen. Csg Bogerman heeft in haar ondersteuningsprofiel aangegeven welke ondersteuning voor haar leerlingen beschikbaar is. Hierbij is naast de basisondersteuning ook omschreven welke ontwikkelpunten en ambities csg Bogerman heeft.

Csg Bogerman beschikt over een ondersteuningsbeleidsplan ('Van zorg naar ondersteuning') waarin de doelen en uitgangspunten van de ondersteuning staan omschreven. Onderdeel hiervan is de ondersteuningsstructuur van csg Bogerman als geheel en de afzonderlijke afdelingen en locaties. De wijze waarop de ondersteuning binnen de school is georganiseerd zorgt er, samen met de binnen de school aanwezige expertise, voor dat we onze leerlingen passende ondersteuning kunnen bieden. Hierbij valt te denken aan o.a. dyslexie, faalangstreductie, hoogbegaafdheid of sociale vaardigheden. Daar waar extra ondersteuning of expertise nodig is wordt deze ingeschakeld middels het samenwerkingsverband Futura; denken valt daarbij aan orthopedagogen en maatschappelijk werkers, mogelijkheden voor een time-out.

Onderstaand is een samenvatting opgenomen van de ontvangen vergoeding in 2019 vanuit het samenwerkingsverband (verdeling conform beschikking) en de bestedingen hiervan. De bestedingen betreffen personele lasten ten aanzien van de structurele bezetting om de leerlingen passende ondersteuning te bieden. Daarnaast betreft het de personele inzet van de zorgcoördinatoren. Deze medewerkers ontvangen formatie om de taken vanuit het passend onderwijs uit te voeren.

Omschrijving	Vergoeding	Besteding
Middelen zware zorg	€ 246.418	€ 246.418
Stimuleringsgelden passend onderwijs	€ 82.322	€ 82.322
PCL-PO	€ 6.000	€ 6.000
Totaal	€ 334.740	€ 334.740

Onderwijsprestaties

In onderstaande tabel vindt u de slagingspercentages van alle opleidingen en locaties van csg Bogerman in de afgelopen drie jaar. Wij streven naar negentig procent geslaagden voor alle opleidingen.

Slagingspercentages periode 2017 – 2019:

School	Studie	slagings% 2017		slagings% 2018		slagings% 2019	
csg Bogerman Sneek	gymnasium	100%	91,4%	100%	86,5%	100%	86,9%
	atheneum	90,0%		84,6%		84,9%	
	havo	89,9%	97,7%	82,6%	90,7%	87,4%	94,0%
	vmbo TL	98,1%		88,6%		92,2%	
	vmbo GL	96,6%		93,8%		97,9%	
	vmbo KB	96,7%		95,6%		97,1%	
	vmbo BB	100%		100%		100%	

csg Bogerman Balk	vmbo TL	100%		90,9%		87,8%	
	vmbo KB	100%		100%		87,5%	
	vmbo BB	100%		100%		100%	
csg Bogerman Koudum	vmbo TL	91,7%		90,7%		85,2%	
csg Bogerman Wommels	vmbo TL	100%		95,7%		N.v.t.	

Kwaliteitszorg

Op csg Bogerman wordt de kwaliteit van het onderwijs stelselmatig tegen het licht gehouden. De kwaliteitszorg ('KWAZO') kent enkele tientallen instrumenten. Hiermee meet en analyseert de school volgens vaste patronen, onder andere de opbrengsten en de ervaringen van degenen die bij het onderwijs betrokken zijn. Csg Bogerman gebruikt de uitkomsten bij de borging en verbetering van de onderwijskwaliteit. De school hanteert de 'KWAZO'-instrumenten bovendien om normen te stellen bij onderwijsinhoudelijke en organisatorische vernieuwing.

Kwaliteitszorgcyclus

Voor de analyses van de kwaliteit werkt csg Bogerman met een 'KWAZO'-kalender. Hierin wordt beschreven welk aspect van kwaliteit wanneer onderzocht moet worden en hoe het past binnen de totale kwaliteitszorgcyclus. De kalender wordt systematisch gehanteerd zodat er voortdurend zicht is op de ontwikkeling van de opbrengsten en kan bijgestuurd worden wanneer dat nodig is.

Elke afdeling van csg Bogerman heeft een kwaliteitszorgmedewerker. Deze werkt de 'KWAZO'-instrumenten uit en bespreekt de uitkomsten met de afdelingsleider en met de beleidsondersteuner van CVO Zuid-West Fryslân. De analyses worden in de afdeling besproken. Hiermee wordt het kwaliteitsbewustzijn verhoogd bij de medewerkers en dit maakt datagedreven en opbrengstgericht werken mogelijk. De afdelingsleider bewaakt dit proces. Instrumenten uit de 'KWAZO'-kalender zijn verder de tevredenheidsenquêtes en audits, zowel intern als extern (Fricolore Spiegel). De kwaliteitszorgcyclus van csg Bogerman is ingebed in de cyclus van 'planning & control' van CVO Zuid-West Fryslân.

Gezamenlijke professionalisering

Op csg Bogerman wordt van en met elkaar geleerd. Dat geldt even zo goed voor de medewerkers als voor de leerlingen. De school beschikt over twee intern schoolopleiders die zowel actief zijn voor stagiaires en leraren in opleiding als ook voor meer ervaren collega's. De schoolopleiders zijn het aanspreekpunt bij vragen over professionalisering. Zij coachen ook medewerkers wanneer dat nodig is. Naast de schoolopleiders zijn acht beeldcoaches actief. Deze beeldcoaches ondersteunen collega's aan de hand van beeldopnamen in onderwijssituaties. In 2019 zijn diverse collega's geschoold op het terrein van (didactisch) coachen.

De inzet van stagiaires en leraren in opleiding is voor csg Bogerman belangrijk. De lerarenopleidingen zijn een belangrijke bron van gekwalificeerde nieuwe medewerkers. Maar de school wil verder gaan dan het fungeren als stagefaciliteit. De school wil nieuwe docenten mede opleiden en kwalificeren in een confrontatie met vernieuwend onderwijs. Csg Bogerman trad daarom in 2018 toe tot Frosk, de Fryske Opliedingsskoalle. De professionaliseringsactiviteiten zijn onderwerp van gesprek in de gesprekkencyclus.

Csg Bogerman stimuleert de medewerkers om scholing te volgen en organiseert ook zelf gezamenlijke scholingsactiviteiten. In de komende jaren zullen alle docenten en onderwijsondersteuners zich bekwamen in het geven van effectieve feedback aan leerlingen en aan elkaar in het traject Didactisch Coachen. Naast dit scholingstraject worden schoolbrede studiedagen georganiseerd.

Het systeem van interne audits maakt deel uit van de kwaliteitszorg en van professionalisering. In deze CVO-systematiek bezoekt een auditteam lessen van docenten van één afdeling en noteert de bevindingen

aan de hand van een kijkwijzer en geven de bezochte docenten feedback. Het auditteam bestaat uit collega's van andere scholen/afdelingen.

P&C cyclus

Twee keer per jaar, in het voorjaar en in het najaar vindt er een planning en control gesprek plaats met daarin de focus op het primair proces. In de gesprekken wordt verantwoording afgelegd. In het eerste gesprek over de voortgang, in het tweede gesprek over de resultaten en de planvorming. Dit gesprek vormt tevens de input voor het bestuursverslag. De basis voor deze planning en control gesprekken is het jaarplan. Het jaarplan is gebaseerd op de kaderbrief en het schoolplan. Het schoolplan is gebaseerd op het strategisch plan van CVO Zuid-West Fryslân.

Locaties en huisvesting

Binnen de bestaande gebouwen is geïnvesteerd in nieuw meubilair, nieuwe lespleinen, vernieuwing van digitale systemen, extra airconditioning en – in het geval van Hemdijk 47 – een schilderbeurt van het gebouw. De keuken van de afdeling HBR van het vakcollege is volledig gemoderniseerd.

In 2019 heeft het ministerie besloten de allocatie van de middelen voor VO te wijzigen in die zin dat locaties in krimpgebieden extra budget krijgen om onderwijs te blijven uitvoeren. Dit betekent dat er de komende jaren extra budget is om het brede onderwijsaanbod op de locaties Balk en Koudum uit te blijven voeren.

De plannen voor een gezamenlijke unilocatie in Sneek (nieuwbouw of renovatie) hebben nog geen concrete uitwerking gekregen, maar zullen in 2020 verder worden onderzocht.

Afstemming met de omgeving en stakeholders

'Je maakt het samen', het motto van csg Bogerman, vereist goede afstemming met ouders, leerlingen, omgeving en stakeholders. Ook in 2019 waren er verschillende bijeenkomsten van de ouderraad en leerlingenraad (school) en panelgesprekken (afdelingen). De MR heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het formatie- en begrotingsproces en bij de evaluatie en doorontwikkeling van het onderwijsconcept. Voor het Technasium en het Vakcollege is samenwerking met bedrijven, instellingen en maatschappelijke partners een vereiste. Het aantal bedrijven en instellingen waarmee werd samengewerkt werd uitgebreid, ook een ontwikkeling die bijdraagt in een steviger opstelling als regiopartner. De vmbo-afdelingen van CVO Zuid-West Fryslân hebben samen met andere vmbo-scholen en bedrijven in de regio een subsidie-aanvraag voor Sterk Techniekonderwijs met succes voltooid, waarmee er de komende jaren budget is voor de vernieuwing van materialen.

Csg Bogerman droeg bij aan het onderzoek naar bestuurlijke samenwerking met Palludara. Deze samenwerking past in het beleid van de school zich door te ontwikkelen tot ketenpartner.

Daarnaast was het actief in de sterkere bestuurlijke verankering binnen Fricolore.

Tot slot mogen de maatschappelijke partners Masterskip Wylde Swan, VC Sneek en Atrium niet vergeten worden, want zij leveren ieder op zijn eigen wijze een bijdrage aan de ontwikkeling van onze leerlingen.

2.6.3.2 Marne college

Visie en missie

Het Marne college heeft als scholengemeenschap een sterk verankerde positie in de regio Zuid-West Friesland. Het onderwijs op het Marne college strekt echter verder dan de school en de regio. Alles is erop gericht om kennis op te doen over, te leren van en een plek te vinden in de wereld om ons heen, dichtbij en verder weg.

Visie: 'Iedereen is van de wereld en de wereld is van iedereen'.

Missie: 'Het Marne college is een open mienskip waarin leerlingen en medewerkers met en van elkaar leren.'

Motto: 'Marne college - Vergroot je wereld.'

Strategische onderwijsinhoudelijke ambities

In het Schoolplan 2017-2020 dat is ontwikkeld en uitgewerkt in samenspraak met interne en externe betrokkenen worden de strategische en inhoudelijke ambities uitgebreid verwoord.

In het kort:

1. het Marne college verzorgt onderwijs dat er toe doet, dat verder strekt dan het behalen van een diploma. Onderwijs waarmee leerlingen leren een bijdrage te leveren aan de wereld om hen heen. Onderwijs waarbij zowel voor leerlingen als voor medewerkers grenzen worden verlegd, keuzes worden gemaakt en verantwoordelijkheid wordt genomen.
2. onze leerlingen worden gehoord en gezien. Verschillen in achtergrond en mogelijkheden vormen geen belemmering. Leerlingen krijgen verantwoordelijkheid bij het vormgeven aan hun eigen leertrajecten. De meningen en ervaringen van leerlingen zijn onmisbaar bij het vormgeven van beleid en onderwijsvernieuwingen.
3. onze medewerkers zijn professionals die met elkaar vorm en inhoud geven aan het onderwijs en de begeleiding van de leerlingen. Onze medewerkers staan open voor feedback van leerlingen en collega's. De (vakinhoudelijke) vaardigheden en de wijze waarop gereflecteerd wordt op eigen handelen en ontwikkeling kenmerken onze professionals.
4. de school vormt als pedagogische oefenplaats een mienskip op zich. De school is echter niet uitsluitend intern georiënteerd, maar maakt nadrukkelijk onderdeel uit van een grotere mienskip en de wereld om ons heen. Grenzen verleggen, ondernemen en ontmoeten zijn kernbegrippen.

Onderwijsontwikkelingen

In 2017 is vastgesteld dat de school volop de ruimte en tijd moeten nemen om te investeren in onderwijsontwikkeling en –vernieuwing. *Leerlingen hebben niet alleen lesinhoud te leren, maar ook allerhande vaardigheden te ontwikkelen als samenwerken, presenteren, aanspreken van creativiteit, multimediaal werken, projectmatig werken, plannen & organiseren etc.. Andere werkvormen zijn daarbij nodig, waarbij de docent instructie verzorgt en de leerlingen bij het uitvoeren van de opdrachten coacht. Voor leerlingen betekent dit anders leren, voor docenten betekent dit anders werken. Het Marne college wil dan ook toewerken naar onderwijsprogramma's die minder worden gestuurd door het traditionele systeem van standaardroosters, lessentabellen en leerstofsturing, maar die meer ruimte bieden voor maatwerk, differentiatie en flexibilisering van roostering.*

Dit betekent dat binnen de school de komende jaren adequaat aan de slag gaat met het **flexibiliseren van het onderwijs en de onderwijsorganisatie**. Het realiseren van deze flexibilisering zal de komende jaren hoge prioriteit krijgen, zowel voor management als voor de docenten en andere medewerkers binnen de school. Alleen door een dergelijke ingrijpende flexibilisering kan het Marne college, ook op de langere termijn, borg blijven staan voor goed onderwijs.

In het kort: waar wil het Marne college uitkomen 2020? Wat stelt het Marne college zich in het kader van deze flexibiliteit concreet ten doel?

- het Marne college organiseert het onderwijs de komende jaren dusdanig dat 40% van programma-aanbod flexibel is ingericht. Van dit 40% flexibele programma-aanbod is minimaal 5% multidisciplinair ingericht, zodat er herkenbaar sprake is van samenhang tussen de vakken.
- er is expliciet aandacht voor 21st century skills in het programma in alle jaarlagen.
- de basis van de didactiek is doelgericht onderwijs. Zowel leerlingen als docenten leren en denken in doelen. Inspanningen worden zo veel mogelijk geformuleerd in resultaten.

In augustus 2018 is deze flexibilisering van start gegaan in het eerste leerjaar van de onderbouw en in het eerste leerjaar van de bovenbouw (3 bb/kb, 3 gt, 4 havo en 4 vwo). Dit zijn de zogenaamde 'startjaren'.

Het onderwijsprogramma van deze startjaren kenmerkt zich door 40% flexibele onderdelen (maatwerkuren, coaching, projecturen) naast de reguliere instructie- en vaklessen.

Het 'nieuwe' onderwijs in deze startjaren wordt uitgevoerd naast het 'oude' onderwijs in de overige leerjaren. Om dit met elkaar te laten matchen wat betreft roostering en organisatie is het Marne college per 1 augustus 2018 overgestapt op een 60-minutenrooster.

De onderwijsvernieuwingen en flexibilisering krijgen stap voor stap vorm en inhoud. Het is de bedoeling dat het onderwijs van het Marne college na een overgangperiode van 3 à 4 jaar voor een belangrijk deel (minimaal 40%) is geflexibiliseerd.

Marne Specials

In het kader van onderwijsvernieuwing is er in het onderwijsprogramma van het eerste en tweede leerjaar ruimte voor een specifiek onderdeel, de zogenaamde Marne Specials. Vanaf de tweede periode van het schooljaar kunnen alle eerste- en tweedejaars leerlingen kiezen uit een extra programma:

- sport
- techniek & ontwerpen
- podium & atelier

Dit verrijkingsprogramma wordt schoolbreed en afdelingsoverstijgend uitgevoerd: leerlingen uit alle leerwegen volgen gezamenlijk in gemixte groepen dit programma-onderdeel.

Ondersteuning en passend onderwijs

Het afgelopen jaar is gebruikt om te komen tot een herziening en hernieuwde omschrijving van onze mogelijkheden voor basisondersteuning en extra ondersteuning. Deze zijn vastgelegd in een bijgesteld SchoolOndersteuningsProfiel (SOP 2018-2022).

De basisondersteuning krijgt over de volle breedte goed vorm en inhoud. Als vorm van extra ondersteuning zijn in beide locaties Passpunten gerealiseerd (Passpunt 1 en Passpunt 7). Deze Passpunten kennen een structurele bezetting van begeleiders en orthopedagoog. Daarnaast zijn de beide Meldpunten (verzuim coördinatie) gestructureerd en kennen deze meldpunten een structurele bezetting.

Onderstaand is een samenvatting opgenomen van de ontvangen vergoeding in 2019 van het samenwerkingsverband (verdeling conform beschikking) en de bestedingen hiervan. De bestedingen betreffen personele lasten ten aanzien van de structurele bemensing van de Passpunten en de Meldpunten. Daarnaast betreft het de personele inzet van een zorgcoördinator en begeleider passend onderwijs. Deze medewerkers ontvangen formatie om de taken vanuit het passend onderwijs uit te voeren.

Omschrijving	Vergoeding	Besteding
Middelen zware zorg	€ 124.865	€ 124.865
Stimuleringsgelden passend onderwijs	€ 48.392	€ 48.392
PCL-PO	€ 6.000	€ 6.000
Totaal	€ 179.257	€ 179.257

Onderwijsprestaties

Slagingspercentages periode 2017 – 2019:

School	Studie		slagings% 2017			slagings% 2018			slagings% 2019	
Marne college	vwo		79,7%			85,7%			86,3%	
	havo		72,2%			83,3%			88,4%	
	vmbo TL		94,7%	96,8%		95,1%	89,9%		85,0%	88,2%
	vmbo GL		100%			82,1%			91,7%	
	vmbo KB		94,8%			96,2%			94,9%	
	vmbo BB		97,2%			95,0%			100%	

Gelukkig laten de examenresultaten bij havo en vwo zien dat er weer sprake is van een stijgende lijn. Het driejaarsgemiddelde is echter nog onder de norm, dus er is blijvend aandacht voor deze examenresultaten. Zowel voor havo als vwo is een stevig plan van aanpak opgesteld om te komen tot verbeteringen. Belangrijk element in dit verbeterplan is een concretisering van de noodzakelijke flexibilisering, om de motivatie bij leerlingen te kunnen vergroten en hen meer verantwoordelijk te laten zijn voor hun eigen leertraject.

Kwaliteitszorg

Om de kwaliteit van onderwijs en organisatie te kunnen analyseren werkt het Marne college met de KWAZO-kalender. Hierin wordt beschreven welk aspect van kwaliteit op welk moment moet worden onderzocht en hoe dit past binnen de totale kwaliteitszorgcyclus. De KWAZO-kalender wordt systematisch gehanteerd. Hierdoor is er voortdurend zicht op de uiteenlopende kwaliteitsaspecten en op de opbrengsten en resultaten. Noodzakelijke interventies en bijstellingen kunnen zo tijdig plaatsvinden.

In 2018 heeft er binnen alle afdelingen een uitgebreide nulmeting plaats gevonden, op basis van de 19 standaarden van het inspectiekader. Op basis van alle nulmetingen is er een schoolbrede Werkagenda Kwaliteitszorg opgesteld. Deze wordt eens in de drie weken door het MT besproken en op basis van uitgezette en uitgevoerde acties bij voortduring geactualiseerd en bijgesteld waar nodig.

Internationalisering, sport en cultuur

Hét motto van het Marne college is: Vergroot je wereld. Dit motto drukt niet alleen het internationale karakter van de school uit, maar biedt ook ruimte aan een breed scala aan culturele activiteiten en programma's. Het Marne college onderscheidt zich hiermee nadrukkelijk van andere scholen in de regio.

Internationalisering krijgt binnen het Marne college op meerdere deelgebieden vorm en inhoud:

- grensverleggend – vreemde talen (mogelijkheden om in meerdere vreemde talen een certificaat te behalen, o.a. Cambridge (Engels), Goethe (Duits) en Delf (Frans)
- grensverleggend EIO – Europese en Internationale Oriëntatie – standaard op het lesprogramma van de bovenbouw gt, havo en vwo
- grensverleggend Internationalisering – breed scala aan internationale excursies en uitwisselingen die verweven zijn in het lesprogramma van de diverse leerwegen
- projecten die vakoverstijgend worden uitgewerkt, in samenwerking met meerdere Europese partnerscholen (bijv. GEO-Water)
- TTO – tweetalig onderwijs onderbouw vwo

Sport heeft een bijzondere plek in het Marne college. In de onderbouw kunnen de leerlingen kiezen voor extra sportactiviteiten in de Marne Specials. Hiermee krijgt een schoolbreed talent- en verrijktprogramma vorm in het brede spectrum van Sport en Bewegen.

In het vmbo is het mogelijk om een praktijkvak te volgen en daarin ook examen te doen. Zo krijgt het praktijkprogramma Sport & Dienstverlening binnen het vmbo bb/kb vorm en inhoud in nadrukkelijke samenwerking met organisatie en instellingen in de wijde omgeving. Binnen het vmbo gt betreft dit het vak LO2, waarin op een vergelijkbare wijze diverse vormen van sport en het organiseren van sportactiviteiten aan de orde komen. Voor de leerweg havo is het praktijkvak Bewegen Sport & Maatschappij in ontwikkeling, zodat dit in 2020 toegevoegd kan worden aan het keuzepalet voor de leerlingen van de leerweg havo.

Cultuur en culturele vorming krijgen binnen het Marne college vorm door een breed aanbod aan culturele activiteiten en lessen in kunst en cultuur. In alle leerwegen en leerjaren wordt lesgegeven in kunstvakken/CKV, als vast onderdeel van het lesprogramma. Zowel binnen vmbo gt als havo en vwo bestaat de mogelijkheid voor verdieping en examinering in Kunst en Cultuur (kunstzinnige beeldende vorming, cultuurprofiel, e.d.). Ook wordt voor alle leerlingen een CJP-pas beschikbaar gesteld en worden CJP-middelen van het ministerie ingezet voor jaarlijkse excursies naar musea, deelname aan workshops en culturele voorstellingen in de school.

Afstemming met de omgeving en stakeholders

Kernbegrippen als *Grenzen verleggen*, *Ondernemen* en *Ontmoeten* impliceren een stevig contact met de omgeving en de stakeholders van de school.

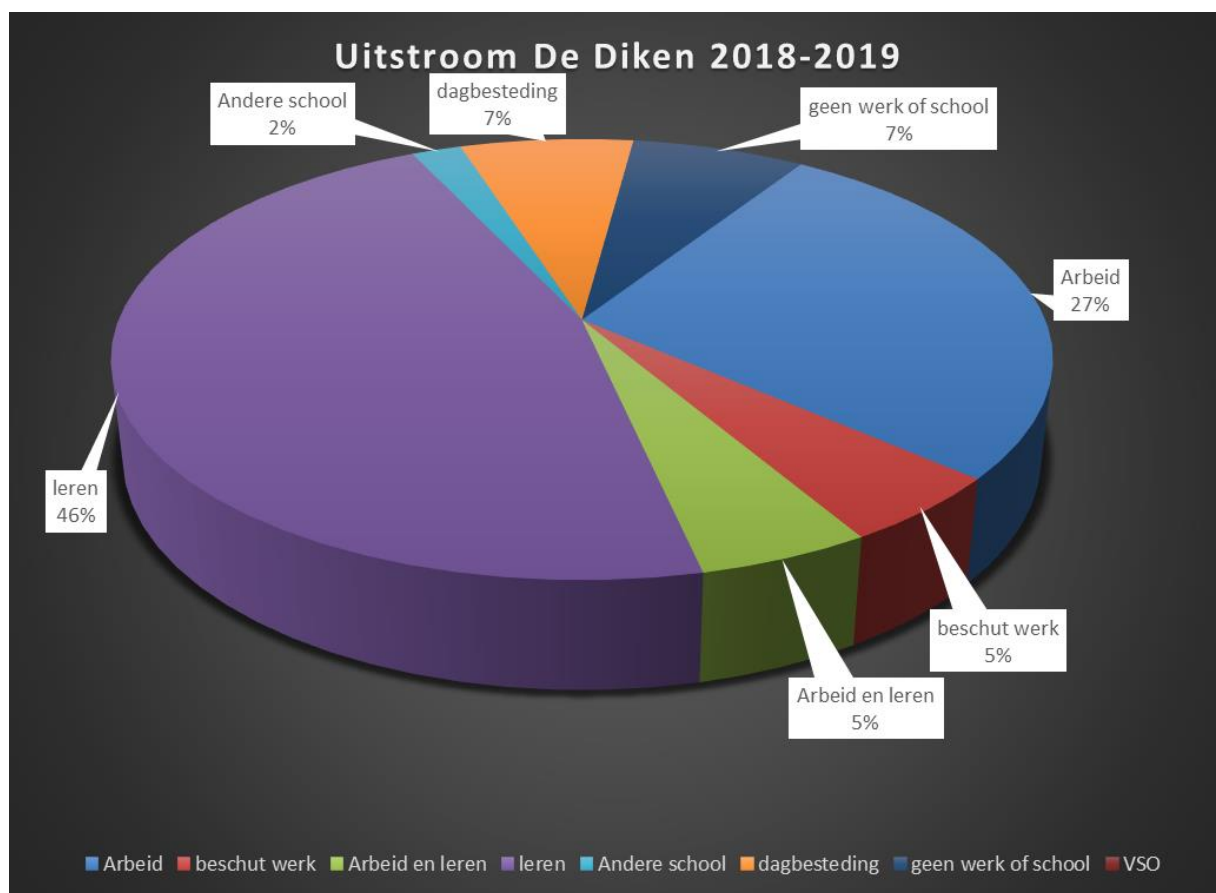
Dit kwam in 2019 onder andere tot uiting door:

- panelgesprekken met ouders;
- panelgesprekken met leerlingen;
- inzichtelijke communicatie via ouderportaal en leerlingenportaal;
- vijf keer per jaar een uitgebreide nieuwsbrief naar alle ouders over de ontwikkelingen binnen de school;
- een actieve ouderraad, tevens vaste gesprekspartner voor het managementteam;
- een actieve leerlingenraad, een regelmatige gesprekspartner voor het managementteam;
- een actieve en betrokken MR, vaste en frequente overlegpartner voor managementteam;
- diverse overlegvormen met ketenpartners en maatschappelijke partners (onder andere Technetkring, regiegroep Opleiden met Zorg, Onderwijs en Bouw, Scholing & Arbeidsmarkt, deelname Ondernemersoverleg Bolsward e.o.)
- overleg met basisonderwijs en vervolgonderwijs (onder andere samenwerkingsverband Fultura, overleg po-vo, vmbo-mbo, vo-hbo);
- brede praktijkoriëntatie, leer-werktrajecten, stages, LOB en bedrijfsbezoeken.

2.6.3.3 De Diken

Belangrijke onderwijskundige ontwikkelingen in 2019

In het afgelopen schooljaar heeft de school ingezet op het borgen van de schoolontwikkeling. Alle leerlingen werken met ProFijt als digitale module om hun doelen in het onderwijs perspectief plan (OPP) vast te leggen en te volgen. De coaching hierop van de docenten is toegenomen in kwaliteit. De school heeft ingezet op het verhogen van de opbrengsten van branche erkende certificering. Voorts is de kernopdracht van praktijkonderwijs leerlingen te brengen tot participatie. Dit wil zeggen leerlingen plaatsen op een duurzame bestemming in de samenleving. Dit is wederom volledig gelukt. De school heeft bijna alle leerlingen kunnen plaatsen op een passende plek. In de grafiek hieronder is de opbouw van die plaatsing te zien.

Aantal leerlingen 55 (2018-2019)

De bestendige uitstroom 2018-2019 De Diken 93 % realisatie
Onbestendige uitstroom 2018-2019 De Diken 7%

1. Het percentage 'arbeid' 27% (2018-2019) is afgenomen t.o.v. schooljaar (2017-2018) 30%
2. Het percentage 'leren' 46 % (2018-2019) stijgt t.o.v. schooljaar (2017-2018) 28%.
3. Dagbesteding als uitstroom blijft praktisch gelijk 8% (2018-2019) tegen 6% (2017-2018).
4. Het percentage '(Re-)Integratie' daalt 0% (2017-2018), was in (2016-2017) 12%
5. Het percentage beschut werk 5% (2018-2019) stijgt t.o.v. 0% (2017-2018)
6. Het percentage arbeid en leren (BBL) is 5% (2018-2019) gedaald 7% (2017-2018)
7. Uitstroom VSO 0% (2018-2019) lager t.o.v. (2018-2019)
8. Het percentage geen werk of school 7% (2018-2019) is gestegen 0% (2017-2018)

Wat valt op:

1. De uitstroom van De Diken naar arbeid, arbeid en leren en dagbesteding blijft gelijk t.o.v. vorig kalenderjaar.
2. De uitstroom van De Diken naar leren stijgt t.o.v. vorig kalenderjaar. Dit heeft o.a. te maken met meer leerlingen die naar de Entree-opleiding zijn gegaan.

Samenvattend valt vooral op dat de school nog altijd een groot gedeelte van de leerlingen plaatst op arbeid. Dat is een mooi succes, hoger dan het landelijk gemiddelde. De doorstroom naar leren neemt ook toe. Hiervoor is nauw samengewerkt met de Friese Poort en het Nordwin in Sneek. De samenwerking vond plaats binnen de context van het convenant Pro-MBO.

Verwachte toekomstige ontwikkelingen

Door de fusie tot De Diken is het leerlingenaantal gestabiliseerd. Ook voor de komende jaren verwachten we deze stabilisatie vol te kunnen houden. Dit is tegen de regionale trend in. We zijn nadrukkelijk op zoek naar een goede samenwerking met het MBO en het bedrijfsleven. In 2019 zijn alle (23) leerlingen uit het MBO-entreetraject geslaagd met een MBO-diploma. Iets om trots op te zijn. We willen deze samenwerking ook de komende jaren verder vormgeven.

Verder zijn we in Friesland in overleg om te komen tot een diploma voor praktijkonderwijs. Alle zeven PRO-scholen doen daarin mee.

Het ATC, arbeidstrainingcentrum, zal verder uitgebouwd worden. Daarmee kan de relatie tussen bedrijfsleven en school versterkt worden en kunnen leerlingen meer op maat toegeleid worden naar de juiste stageplaats.

Onderwijskundige en programmatische zaken

De school werkt in alle leerjaren verder met ProFijt en iPads. Er is een passend aanbod voor rekenen en Nederlandse taal op de referentieniveaus 1 en 2. De methodes Starttaal en Startrekenen (uitgeverij Deviant) worden hiervoor gebruikt. Er is een methodeonafhankelijke toetsing met de JIJ toetsen van het Toetsplatform Jij! Daarnaast gebruiken we de Niepad om meer zicht te krijgen op de competentieontwikkeling van onze leerlingen.

Middels Plan3 zijn we een pilot begonnen om gepersonaliseerd verder vorm te geven. Een ontwikkeling waarbij leerlingen op maat en middels gedeeld eigenaarschap werken aan hun eigen leerproces. Dit op een autonomie verhogende manier. De eerste resultaten zijn goed te noemen. De motivatie is toegenomen omdat leerlingen veel beter begrijpen welke doelen zij dienen te behalen en op welke wijze dit het beste kan.

Wat betreft het pedagogisch klimaat zijn stappen gezet met behulp van een kader om op professionele wijze om te gaan met spanningsvolle situaties (de abc-methodiek). Dit is een voortzetting van het programma in 2018. Ook de switch/time-out methodiek is gebleven. In visie zijn de praktijkscholen nadrukkelijker gaan werken vanuit de driehoek autonomie, competentie en relatie. Dit heeft ook de coaching en het schoolklimaat verder versterkt.

Onderwijskwaliteit

De school maakt gebruik van het kwaliteitszorgsysteem van het CVO. Door de fusie in 2019 is dit versterkt. Een coördinator heeft dit in portefeuille en volgt de kwaliteitszorgkalender. Verantwoording hierover wordt afgelegd in de Planning & Controlegesprekken met de bestuurder. Daarnaast is met alle medewerkers een startgesprek gevoerd. Verder zijn lessen bezocht van alle leerwerkmeesters die daarop in 2020 zullen worden beoordeeld ter voorbereiding op een aanstelling als assistent leraar. Het zicht op

kwaliteit is vergroot omdat de coördinatoren een prominentere plaats hebben gekregen in hun rol binnen een team. Er is daardoor meer zicht op functioneren en processen hetgeen de kwaliteit van het onderwijsproces direct ten goede is gekomen.

Ondersteuning en passend onderwijs

Onderstaand is een samenvatting opgenomen van de ontvangen vergoeding in 2019 van het samenwerkingsverband (verdeling conform beschikking) en de bestedingen hiervan. De bestedingen betreffen personele lasten ten aanzien van de structurele bezetting om de leerlingen passende ondersteuning te bieden. Daarnaast betreft het de personele inzet van de zorgcoördinatoren. Deze medewerkers ontvangen formatie om de taken vanuit het passend onderwijs uit te voeren.

Omschrijving	Vergoeding	Besteding
Middelen zware zorg	€ 56.677	€ 56.677
Stimuleringsgelden passend onderwijs	€ 16.621	€ 16.621
PCL-PO	€ 6.000	€ 6.000
Vergoeding ISK	€ 16.744	€ 16.744
Vergoeding XL traject	€ 7.083	€ 7.083
Totaal	€ 103.125	€ 103.125

Omgang met stakeholders

De omgang met het bedrijfsleven in regio blijft goed. De school ervaart geen probleem in het vinden van geschikte stageplekken. De positie in het samenwerkingsverband Fultura van de school is sterk. Ook binnen het provinciaal overleg praktijkonderwijs (zeven Friese praktijkscholen speelt de school een voortrekkersrol, bijvoorbeeld bij de thema's entreeopleidingen en diplomering. Ter verbetering van het imago van praktijkonderwijs is er een project gestart met drie praktijkscholen in Friesland en Omrop Fryslân: "Ik bin Pro". De opnamen hiervoor hebben in 2019 plaatsgevonden. Meerdere leerlingen van De Diken spelen daar een hoofdrol in. De uitzendingen zijn in 2020 en zullen later op NPO2 herhaald worden.

Toetsing en examinering

Het Ministerie van OCenW vraagt specifiek hoe een onderwijsorganisatie de kwaliteitsborging rondom de schoolexaminering heeft georganiseerd. Dit is niet van toepassing voor de praktijkschool. Wij verzorgen geen examens. Wél verzorgen we het behalen van branchespecifieke certificaten. Deze worden afgenomen door externe, geaccrediteerde, organisaties. Denk daarbij aan certificaten voor CVA, heftruck en schoonmaak bijvoorbeeld.

3. Risicomanagement

3.1.1 Inleiding

Risicomanagement is het vinden van een balans tussen risico's nemen en risico's beheersen. Een risico is de kans van het optreden van een gebeurtenis met effect op het behalen van de doelstellingen. Het gaat om het cyclische proces van identificeren en analyseren van risico's en vervolgens het ontwerpen en implementeren van maatregelen om de kans van optreden van de risico's te verminderen, oftewel om de schade, veroorzaakt door risico's te minimaliseren. Risicomanagement is in hoge mate een gestandaardiseerd proces dat in ieder geval de volgende stappen kent: inventariseren, analyseren, maatregelen nemen en deze maatregelen bewaken (vergelijkbaar met de PDCA-cyclus).

Bij de uitvoering van risicomanagement binnen CVO is er naast aandacht voor de 'harde kant' van risicomanagement (de processen, de procedures, de stuurinformatie) ook aandacht voor de 'zachte kant' van risicomanagement zoals risicobewustzijn, communicatie, onderling vertrouwen (cultuur).

Risicomanagement moet geborgd worden in de cultuur van de organisatie. Een gezamenlijke risicobewuste cultuur is namelijk de beste beheersmaatregel die er bestaat.

3.1.2 Risicoanalyse 2020

Op basis van het proces rondom risicomanagement wordt binnen CVO Zuid-West Fryslân jaarlijks de risicoanalyse geactualiseerd. Doel hiervan is om met elkaar in gesprek te gaan over de voorgaande risicoanalyse en hierbij de risicoanalyse te actualiseren op basis van voortschrijdend inzicht, relevante externe ontwikkelingen en eventuele nieuwe inzichten. Hierbij zijn de aandachtsgebieden strategie, operationele activiteiten, financiële positie, financiële verslaggeving en wet- en regelgeving meegenomen.

Bij de risicoanalyse is het uitgangspunt geweest om met elkaar in discussie te gaan wat de feitelijke risico's zijn, welke controlemaatregelen reeds getroffen zijn, welke restrisico's overblijven, hoe op deze restrisico's geacteerd moet worden en hoe die restrisico's gekwantificeerd kunnen worden in het weerstandsvermogen. De voorgaande risicoanalyse is hierbij het uitgangspunt geweest waarbij eventuele nieuwe risico's ingebracht konden worden.

De top 10 opgenomen van de geïdentificeerde risico's zijn beschreven in het document risicoanalyse 2020 waarbij per risico is benoemd welk risicogebied het betreft, wat de ingeschatte kans en impact is (laag, middel of hoog), welke beheersmaatregelen zijn getroffen, wat de omvang is van het restrisico (laag, middel of hoog) waaraan vervolgens een financiële buffer is gekoppeld inclusief een korte toelichting van hoe de financiële buffer is bepaald.

De risicoanalyse 2020 resulteert in een benodigd eigen vermogen van € 6.250.000. In verhouding met de omvang van de totale opbrengsten (verwacht 2019: ongeveer € 40 miljoen) resulteert dit in een percentage van 15,8%. Dit percentage ligt in lijn met de vastgestelde interne norm van het weerstandsvermogen van vorig jaar.

Het eigen vermogen ultimo 2019 is vanuit de jaarrekening 2019 € 7,0 miljoen. Onderdeel hiervan is een bestemmingsreserve ad € 0,6 miljoen van de Slob-gelden die in december 2019 zijn ontvangen en in 2020 en 2021 besteed zullen worden aan het lerarentekort en werkdrukvermindering. Derhalve resteert een "vrij besteedbaar" eigen vermogen van € 6,4 miljoen. Hiermee ligt het eigen vermogen in lijn met de benodigde buffer die uit de risicoanalyse naar voren komt.

Overigens is een precieze onderbouwing van de benodigde buffer per risico complex. Het bepalen van de financiële buffer per risico is niet eenvoudig en afhankelijk van veel variabelen en interpretatie. CVO heeft met de huidige inzichten een zo goed mogelijke inschatting proberen te maken van de benodigde buffer

en hierbij geprobeerd een koppeling te maken met “harde” gegevens (voor zover aanwezig). Daarnaast moet worden vermeld dat het zeer onwaarschijnlijk is dat alle risico’s zich tegelijk zullen voordoen.

3.1.3 Beschrijving van de belangrijkste risico’s en onzekerheden

In het navolgend overzicht zijn de vijf grootste risico’s en onzekerheden van CVO opgenomen, daarnaast is aangegeven op welke wijze dit risico binnen CVO wordt beheerst.

nr.	Risicogebeurtenis	Beheersingsmaatregel
1	Onvoldoende in staat om de doelstellingen van project Onderwijsontwikkeling en - vernieuwing (OOV) te realiseren.	Projectleiders en werkgroepen aanwezig op scholen; Financiële middelen voor formatie en scholing gedurende ontwikkeling en transitieperiode OOV; Eenduidigheid omtrent onderwijsvisie, aanpak en tijdsplan onderhanden.
2	Onderwijsresultaten- en scores blijven achter bij het toetsingskader van de Inspectie van het Onderwijs.	Uitvoeren van interne audits; Scholing; Kwazo-kalender.
3	Noodzakelijke reductie van personele inzet kan niet worden gerealiseerd.	Onderwijsontwikkeling en – Vernieuwing; Oriëntatie op aanbod; Oriëntatie op formatieverdeling binnen scholen.
4	Er wordt niet aan de privacywetgeving voldaan (AVG) c.q. onbevoegden hebben toegang tot vertrouwelijke informatie.	Stuurgroep IBP; Nulmeting / risicoanalyse uitgevoerd waaruit een verbeterplan in werking is gezet; ICT-maatregelen zijn geïmplementeerd zoals een firewall, e.d. ; Pentest (penetratietest) uitgevoerd waarbij opvolging wordt gegeven aan aandachtspunten; FG-functionaris en twee privacy-officers in functie aangesteld.
5	Huisvesting voldoet niet aan eisen ten aanzien van onderwijsvernieuwing en duurzaamheid.	Externe partij voert op dit moment voor iedere locatie een inventarisatie met betrekking tot duurzaamheidsoplossingen; Externe partij zal ondersteunen bij het actualiseren van strategisch huisvestingsplan.

Op basis van de geactualiseerde risicoanalyse 2020 zijn ten opzichte van de risicoanalyse in 2019 de volgende wijzigingen aangebracht:

- Nieuwe risico’s:
 - o Aan de specifieke doelstellingen en/of verantwoordingeisen van de diverse geoormerkte subsidies wordt niet voldaan (bijv. STO als penvoerder). Dit risico is niet opgenomen in bovenstaand overzicht aangezien het niet een top 5 risico betreft.
- Verhoging van de weging van de risico’s:
 - o Onderwijsresultaten- en scores blijven achter bij het toetsingskader van de Inspectie van het Onderwijs;
 - o Er wordt niet aan de privacywetgeving voldaan (AVG) c.q. onbevoegden hebben toegang tot vertrouwelijke informatie;
 - o Huisvesting voldoet niet aan eisen ten aanzien van onderwijsvernieuwing en duurzaamheid.
- Verlaging van de weging van de risico’s:
 - o Noodzakelijke reductie van personele inzet kan niet worden gerealiseerd;
 - o Werkdruk is te hoog vanwege onderwijsvernieuwing en verbetering van de onderwijskwaliteit in combinatie met de samenstelling van het personeelsbestand (o.a. flexibele schil).
 - o Niet in staat zijn om voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken.

De bovenstaande wijzigingen van de risicoanalyse zijn over het algemeen te verklaren wegens het voortschrijdend inzicht dat gedurende het jaar 2019 is verkregen. Dit geldt met name bij het nieuwe risico en bij de verhoging van de risico’s.

Recent is gebleken dat binnen CVO op onderdelen de onderwijsresultaten- en scores achter blijven bij het toetsingskader van de Inspectie van het Onderwijs. Om deze reden is de weging van dit risico hieromtrent verhoogd.

In het afgelopen jaar hebben verschillende incidenten bij andere (onderwijs)instellingen het nieuws gehaald waaruit blijkt dat onverminderde aandacht noodzakelijk is met betrekking tot de privacywetgeving en een accurate beveiliging van vertrouwelijke informatie. Hierom is de weging van dit risico eveneens verhoogd.

Daarnaast is in 2019 gebleken dat een doordecentralisatie van de huisvesting onder de toenmalige omstandigheden niet haalbaar bleek. Echter de urgentie met betrekking tot een aanpak van de huisvesting in Sneek is onverminderd. Dit in combinatie met de aangekondigde vereisten met betrekking tot duurzaamheid, heeft ervoor gezorgd dat de weging van dit risico is verhoogd.

Doordat een aantal risico's verhoogd zijn, is automatisch sprake van het feit dat een aantal risico's lager staan dan voorgaand jaar. Dit wordt niet veroorzaakt omdat het risico minder relevant of minder groot is geworden. Op dit moment hebben een aantal risico's een zwaardere weging gekregen, waardoor het logische gevolg is dat een risico's lager zijn geëindigd in de rangschikking ten opzichte van voorgaand jaar.

4. Continuïteit

4.1.1 Inleiding

Het afgelopen jaar heeft CVO gewerkt aan de verdere uitwerking van de onderwijsontwikkeling en – vernieuwing, de doordecentralisatie van de huisvesting samen met de gemeente Súdwest Fryslân ende overige scholen in de regio, de evaluatie en verdere ontwikkeling van de planning en control. In de komende jaren zullen de voorgenoemde projecten en ontwikkelingen verder worden uitgewerkt dan wel uitgevoerd. De komende jaren zit CVO nog steeds in een krimpregio. Door de maatregelen die in 2016 en 2017 zijn getroffen is de flexibele schil van CVO van een goed niveau en wordt ingezet op tweede bevoegdheden. Daarnaast is ook hard gewerkt aan de werving van nieuwe leerlingen, waarmee we hopen het marktaandeel van CVO te vergroten en zo ook op deze wijze het hoofd te bieden aan de krimp in onze regio.

4.1.2 Doelstellingen op korte en middellange termijn

In 2020 zal CVO het huidig strategisch plan evalueren en herijken. Afgeleid van het nieuwe strategisch plan worden nieuwe schoolplannen opgesteld. Vanuit het huidig strategisch plan zijn de volgende doelstellingen voor de komende jaren nog actueel en verwerkt in de meerjarenbegroting 2020 tot en met 2024:

Onderwijskwaliteit en kwaliteitscultuur

De ambities ten aanzien van de onderwijskwaliteit moeten omhoog, de basiskwaliteit is nu niet langdurig stabiel. Leerlingen hebben recht op kwalitatief goed onderwijs. Op basis van eigen warneming en het onderzoek van de Inspectie moet ook gewerkt worden aan de versterking van een gezamenlijke kwaliteitscultuur. Er is een plan van aanpak in ontwikkeling waarin concrete afspraken worden vastgelegd hoe dit de komende jaren wordt gerealiseerd. Belangrijk hierbij is het (onderwijs)leiderschap en het elkaar aanspreken.

Onderwijsontwikkeling en – vernieuwing (OOV)

De scholen van CVO maken de omslag van voornamelijk aanbod-gestuurd onderwijs naar onderwijs dat zich kenmerkt door een combinatie van programma- en leerlingsturing. Dit vraagt een duidelijke visie op onderwijs en leiderschap. De onderwijsvisie is inmiddels vastgesteld en er is een traject in gang gezet om het (onderwijs)leiderschap te versterken. Ook wordt er gewerkt aan een visie op de huisvesting van de schoolgebouwen in Sneek die aansluit bij deze nieuwe onderwijsvisie en de vormgeving van het onderwijs. Daarbij zal de doordecentralisatie van de huisvesting een belangrijke rol spelen.

Strategische samenwerking

CVO Zuid-West Fryslân zit in een krimpregio. Dit betekent dat CVO de komende jaren de verdere krimp in de leerlingenaantallen moet opvangen. De omvang van onze instelling wordt te klein om de kwaliteit van de ondersteuning van het onderwijs op termijn te kunnen garanderen. Dit betekent dat intensievere vormen van samenwerking een op het gebied van de ondersteuning noodzakelijk is. Ook kan samenwerking tussen onderwijsinstellingen de kwaliteit van ons onderwijs versterken. Er is – in samenspraak met de Raad van Toezicht – een kader in ontwikkeling over samenwerking en met welke partners deze samenwerking zal worden ontwikkeld.

Marktpositie

De scholen van CVO zetten de komende jaren in op werving van leerlingen en de vermindering van de tussentijdse uitstroom van leerlingen. Dit om de marktpositie van CVO te verbeteren c.q. te handhaven ondanks de krimp. Op sommige plaatsen is verbetering van de marktpositie niet mogelijk zonder de positie van andere locaties van CVO te verzwakken. De ambitie om als geheel tot een verbetering en

versterking te komen is ingegeven door de wetenschap en de ambitie dat in ieder geval binnen de stad Sneek winst te behalen valt door het ruime een onderwijsaanbod dat geboden wordt.

Strategisch personeelsbeleid

CVO wil de komende jaren blijven inzetten op leiderschap, kwaliteitsbewustzijn, competentie-ontwikkeling en de leraar als coach. Daarnaast is het voor de kwaliteit van het onderwijs belangrijk om blijvend in te steken op intervisie en onderling lesbezoek. Met het oog op de krimp blijft het van belang om te investeren in mobiliteit en bredere inzetbaarheid door het behalen van meerdere bevoegdheden. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is ook de krimpende arbeidsmarkt en het bieden van perspectief aan jonge talentvolle docenten, zowel binnen CVO zelf als binnen de scholen van Fricolore.

4.1.3 Leerlingen en personeel

Onderstaande kengetallen zijn gebaseerd op de jaarrekening 2019, de leerlingenprognose 2020 tot en met 2024 en de meerjarenbegroting 2020 tot en met 2024.

Kengetallen	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal leerlingen per 1 oktober	4.091	4.093	3.852	3.690	3.563	3.420	3.365
<i>Personele bezetting per 31 december (exclusief Fultura)</i>							
Management / directie (fte)	15	15	14	14	13	13	12
Onderwijzend personeel (fte)	236	235	221	212	205	196	193
Overige medewerkers (fte)	99	105	99	95	91	88	86
Totale personele bezetting (fte)	350	355	334	320	309	297	292

In bovenstaand overzicht is de leerlingenprognose weergegeven tot en met 2024. De cijfers van 2018 zijn exclusief De Praktijkschool (26MG) aangezien deze school nog onderdeel uitmaakte van Stichting Odyssee. Vanaf 2019 zijn de cijfers inclusief De Praktijkschool (26MG) als onderdeel van De Diken (04FR).

In de jaren 2019 tot en met 2024 is een daling zichtbaar van 728 leerlingen. Dit betreft een daling van leerlingen van 17,8% gedurende deze periode.

Om in te spelen op deze ontwikkelingen heeft CVO diverse maatregelen getroffen zoals MBM (mobiliteitsbevorderende maatregelen in 2016 en 2017) en het project OOV. De huidige flexibele schil en het natuurlijk verloop wegens pensionering geeft CVO het vermogen om in te spelen op de geprognosticeerde leerlingendaling.

4.1.4 Balans

Onderstaande balans is gebaseerd op de jaarrekening 2019 en de meerjarenbegroting 2020 tot en met 2024 (x € 1.000).

Balans	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
Materiële vaste activa	4.480	4.574	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
Financiële vaste activa	7	3	0	0	0	0	0
Vorderingen	761	895	750	750	750	750	750
Liquide middelen	12.578	12.692	12.148	11.853	11.903	11.903	11.903
Totaal activa	17.826	18.165	17.398	17.103	17.153	17.153	17.153
Eigen vermogen	6.674	7.029	6.648	6.353	6.403	6.403	6.403
Algemene reserve	2.307	2.257	1.964	1.989	2.039	2.039	2.039
Bestemmingsreserves	4.367	4.772	4.684	4.364	4.364	4.364	4.364

Voorzieningen	6.033	5.764	5.750	5.750	5.750	5.750	5.750
Kortlopende schulden	5.119	5.372	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal passiva	17.826	18.165	17.398	17.103	17.153	17.153	17.153

Toelichting balans 2019 versus balans 2018

In de balans ultimo 2019 zijn een beperkt aantal verschillen zichtbaar ten opzichte van de balans ultimo 2018. Onderstaand zijn de verschillen van groter dan € 0,2 miljoen toegelicht:

- De vorderingen ultimo 2019 liggen € 0,4 miljoen hoger dan ultimo 2018. Dit wordt veroorzaakt door de fusie van De Diken per 1 augustus 2019. Vanuit de financiële afwikkeling hieromtrent heeft CVO een vordering op Odyssee van ruim € 0,3 miljoen. Dit heeft een verhogend karakter op de vorderingen met een incidenteel karakter.
- De kortlopende schulden liggen € 0,5 miljoen hoger dan voorgaand jaar vanwege het feit dat de besteding van een deel van de geoormerkte subsidie Technisch VMBO in 2020 zal plaatsvinden, terwijl de subsidie reeds in 2018 en 2019 is ontvangen.
- Het eigen vermogen neemt toe met € 0,3 miljoen vanwege het positieve resultaat in 2019. Hiervan is € 0,6 miljoen opgenomen als bestemmingsreserve "Aanvullende bekostiging december 2019". Dit betreft de Slob-gelden die incidenteel in december 2019 zijn uitbetaald en in 2020 en 2021 aangewend moeten worden met betrekking tot vermindering werkdruk en aanpak lerarentekort.
- De beide bovenstaande mutaties hebben een positief effect op de cashflow van CVO.

Toelichting balans 2020 tot en met 2024

De verwachte balans voor de jaren 2020 tot en met 2024 is gebaseerd op de balans ultimo 2019 waarbij rekening is gehouden met de meerjarenbegroting 2020-2024. Daarnaast is uitgegaan van een gelijkmatige besteding van de bestemmingsreserve "Aanvullende bekostiging december 2019" ad € 0,6 miljoen over de jaren 2020 en 2021.

Het eigen vermogen muteert op basis van de resultaatontwikkeling in de jaren 2020-2024 conform de meerjarenbegroting en de aanwending van de bestemmingsreserve "Aanvullende bekostiging december 2019". De liquide middelen wijzigen overeenkomstig. De overige balansposten zijn gelijk gehouden aangezien hier de komende jaren geen significante wijzigingen in worden verwacht.

Ten aanzien van het huisvestingsbeleid is op dit moment een onderzoek gaande van een externe partij. Hierbij wordt de huidige huisvestingssituatie van CVO bekeken in combinatie met de daling van leerlingen (en hiermee daling van benodigde vierkante meters) en de toekomstige duurzaamheidsvereisten. De resultaten hiervan worden medio 2020 verwacht. Op basis hiervan zal duidelijkheid komen met betrekking tot de verwachte toekomstige investeringen in eventuele vernieuwbouw.

Met betrekking tot de financieringsstructuur, contractactiviteiten en derde geldstroomactiviteiten worden geen ontwikkelingen verwacht.

4.1.5 Staat van baten en lasten

Onderstaande Staat van baten en lasten is gebaseerd op de jaarrekening 2018 en de meerjarenbegroting 2020 tot en met 2024 (x € 1.000):

Staat van baten en lasten	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Rijksbijdragen	34.518	36.554	35.367	35.385	33.625	32.372	31.151	30.664
Overige overheidsbijdragen	101	55	70	60	60	60	60	60
Overige baten	1.800	1.682	1.554	729	624	616	608	606
Totaal baten	36.420	38.307	36.992	36.174	34.309	33.049	31.820	31.330

Personele lasten	28.055	29.725	28.952	28.957	27.354	26.261	25.237	24.842
Afschrijvingen	1.214	1.220	1.230	1.192	1.208	1.208	1.208	1.208
Huisvestingslasten	2.572	2.748	2.187	2.265	2.265	2.265	2.265	2.265
Overige instellingslasten	3.749	4.278	4.893	3.761	3.473	3.295	3.155	3.076
Totaal lasten	35.590	37.971	37.263	36.174	34.284	32.999	31.820	31.330
Saldo baten en lasten	830	336	-270	0	0	0	0	0
Financiële baten en lasten	20	19	18	0	0	0	0	0
Resultaat	850	355	-252	0	25	50	0	0

Toelichting baten en lasten 2019 versus baten en lasten 2018

Het resultaat over 2019 sluit met een positief resultaat van € 355.000. Een vergelijking tussen de realisatie 2019 en realisatie 2018 geeft het volgende beeld:

- *Rijksbijdrage*
De rijksbijdrage ligt € 2 miljoen hoger ondanks een daling van leerlingen en de afbouw van de fusiebekostiging van Balk. De toename is veroorzaakt door de fusie van De Diken waardoor bekostiging van De Praktijkschool is overgegaan naar CVO. Dit betreft in 2019 een bedrag van € 1,0 miljoen. Deze toename is overeenkomstig zichtbaar in de personele en overige lasten. Daarnaast zijn bekostigingsparameters (bijvoorbeeld: GPL) in 2019 verhoogd. Een derde omstandigheid betreft de Slob-gelden die in december 2019 zijn toegekend. Dit betreft voor CVO een bedrag van € 0,6 miljoen. Deze drie omstandigheden zorgen ervoor dat de rijksbijdrage in 2019 hoger ligt dan in 2018, ondanks de afname van aantal leerlingen en de afbouw van de fusiebekostiging.
- *Overheidsbijdragen en –subsidies overige overheden*
De overheidsbijdragen liggen lager dan voorgaand jaar vanwege het stoppen van een ESF-subsidie in 2019.
- *Overige baten*
De overige baten liggen lager dan voorgaand jaar vanwege het feit dat met ingang van het schooljaar 2018-2019 is overgegaan op Bring Your Own Device (BOYD). Hierbij wordt door de school een korting gegeven op de aanschaf van een device. Deze korting wordt door de leverancier in rekening gebracht bij CVO. CVO verantwoordt deze kosten onder de overige lasten. In het verleden kocht de school een iPad aan en werd een deel hiervan vergoed door de ouders. Deze vergoeding was opgenomen onder de overige baten. Om deze reden is een daling zichtbaar van de ouderbijdrage voor iPad.
- *Personeelskosten*
De personeelslasten liggen € 1,7 miljoen hoger. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door de fusie van De Diken met ingang van 1 augustus 2019 (€ 0,5 miljoen) en anderzijds de autonome stijgingen in verband met CAO-stijgingen en verhogingen van de sociale lasten en pensioenlasten.
- *Afschrijvingen*
De afschrijvingen 2019 liggen in lijn met de afschrijvingen 2018.
- *Huisvestingslasten*
De huisvestingslasten liggen redelijk in lijn met voorgaand jaar. Er is sprake van een toename van € 0,2 miljoen. Dit is veroorzaakt doordat aan de huisvesting een impuls is gegeven in 2019,

waardoor de onderhoudskosten hieromtrent zijn toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar. Anderzijds zijn de kosten van huisvestingslasten door de fusie van De Diken toegenomen in 2019.

- *Overige lasten*

De overige lasten liggen € 0,5 miljoen hoger dan voorgaand jaar. Dit wordt veroorzaakt door hogere uitgaven in het kader van diverse bovenschoolse projecten zoals het OOV, de fusie van De Diken en het starten met 10-14 Perspectief. In totaal betreft dit een toename van € 0,25 miljoen. Daarnaast zijn in het kader van de subsidie Technisch VMBO hogere lasten gerealiseerd dan voorgaand jaar. Dit betreft een toename van € 0,15 miljoen. De overige toename van € 0,1 miljoen is te wijten aan de fusie van De Diken waardoor het kostenniveau in 2019 hoger ligt.

- *Financiële baten*

De rentebaten liggen in lijn met voorgaand jaar.

Toelichting baten en lasten 2019 versus begroting 2019

De begroting 2019 sluit met een negatief resultaat van € 252.000. Het resultaat over 2019 komt uit op € 355.000. Een verschil van € 0,6 miljoen. Dit verschil wordt volledig veroorzaakt door de Slob-gelden die in december 2019 zijn toegekend. Dit betreft voor CVO een bedrag van € 0,6 miljoen.

- *Rijksbijdrage*

De rijksbijdrage ligt € 1,1 miljoen hoger. Hiervan wordt € 0,6 miljoen verklaard door de Slob-gelden die in december 2019 zijn toegekend. Daarnaast hebben in 2019 de bekostigingsparameters een hogere stijging laten zien, dan was begroot. Hierdoor is eveneens sprake van een toename van € 0,5 miljoen. Er is sprake van een onderschijding met betrekking tot de subsidie Technisch VMBO. Deze subsidie zal deels in 2020 worden aangewend. Deze onderschijding wordt gecompenseerd door een nieuw verkregen subsidie die niet was begroot als zijnde Doorstroom VO-VMBO.

- *Overheidsbijdragen en –subsidies overige overheden*

De overheidsbijdragen liggen in lijn met de begroting;

- *Overige baten*

De overige baten liggen in lijn met de begroting;

- *Personeelskosten*

De personeelslasten liggen € 0,8 miljoen boven begroting. De overschrijding heeft een drietal oorzaken. Ten eerste ligt de inhuur van externen ad € 0,3 miljoen hoger dan begroot. Ten tweede liggen de vervangingskosten wegens ziekte of zwangerschap eveneens € 0,3 miljoen hoger dan begroot. Als derde reden liggen de dotaties van de personele voorzieningen € 0,2 miljoen hoger dan voorgaand jaar. Dit komt doordat in 2019 voor het eerst een voorziening langdurig zieken is gevormd en dat daarnaast een eenmalige impuls gegeven moest worden aan de personele voorzieningen met betrekking tot De Diken.

- *Afschrijvingen*

De afschrijvingen liggen in lijn met de begroting;

- *Huisvestingslasten*

De huisvestingslasten liggen hoger dan begroot. Dit is hoofdzakelijk veroorzaakt door een hogere dotatie van de onderhoudsvoorziening (€ 0,5 miljoen). De hogere dotatie is benodigd vanwege de

aangescherpte verslaggevingsregels ten aanzien van een onderhoudsvoorziening. Daarnaast was een eenmalige impuls noodzakelijk voor het op niveau brengen van de onderhoudsvoorziening van De Diken.

- *Overige lasten*

De overige lasten liggen beneden begroting. Dit is veroorzaakt doordat er geen gebruik is gemaakt van de post onvoorzien die in de begroting 2019 was opgenomen voor € 0,2 miljoen. Daarnaast is aan een aantal bovenschoolse projecten geen uitvoering gegeven. Dit is doorgeschoven naar het jaar 2019. Dit veroorzaakt eveneens een onderschrijding van € 0,3 miljoen. Als laatste reden zijn de begrote kosten voor de subsidie Technisch VMBO niet volledig ingezet in 2019. Een deel van deze kosten zullen in 2020 worden gerealiseerd. Dit betreft een bedrag van € 0,2 miljoen.

- *Financiële baten*

De rentebaten liggen in lijn met de begroting.

Toelichting staat van baten en lasten 2020 tot en met 2024

De meerjarenbegroting 2020 – 2024 laat, door de daling van het aantal leerlingen, een aanzienlijke daling zien van de rijksbijdrage. Overeenkomstig is in de personele lasten een forse taakstelling opgenomen. Op basis van de huidige omvang van flexibele schil en tijdelijke aanstellingen én het verwachte natuurlijke verloop op basis van pensionering in de jaren 2020 tot en met 2024 kan deze taakstelling behaald worden.

Om het personeelsbestand met de dalende rijksbijdrage te laten fluctueren is echter wel een kwantitatieve benadering. Een kwalitatieve benadering zal naar verwachting frictie laten zien. Deze frictie zal opgelost moeten worden.

Daarnaast is ook het onderwijsconcept een punt van aandacht. Een eerste cijfermatige doorkijk heeft laten zien dat het huidige leerstof-/jaarklassensysteem niet de noodzakelijke (personele) krimp kan accommoderen. Met andere woorden, de huidige inrichting van het onderwijs kan niet de leerlingendaling één op één vertalen in een verlaagde personele inzet. Mede om deze reden is het project OOV een aantal jaren geleden in het leven geroepen. De komende jaren zal moeten uitwijzen of het project OOV de daadwerkelijke doelstelling (gelijk onderwijsaanbod bij dalende leerlingaantallen) kan realiseren, en wat andere methoden kunnen zijn om de taakstelling op een verantwoorde wijze te realiseren.

De opdracht voor CVO ligt de komende jaren bij het daadwerkelijk kunnen organiseren van het huidige onderwijsaanbod voor minder leerlingen met de vereiste afslanking van het personeelsbestand. Dit is ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren.

Ten aanzien van de huisvestingskosten is op dit moment een onderzoek gaande van een externe partij. Hierbij wordt de huidige huisvestingssituatie van CVO bekeken in combinatie met de daling van leerlingen (en hiermee daling van benodigde vierkante meters) en de toekomstige duurzaamheidsvereisten. De resultaten hiervan worden medio 2020 verwacht.

Het coronavirus brengt een wijziging mee ten aanzien van het verstrekken van het onderwijs. Onderwijs op afstand vergt een andere denk- en werkwijze. De genomen maatregelen leiden tot beperkte kosten die extra bovenop de vastgestelde begroting 2020 komen. Deze kosten bestaan uit aankoop van softwarelicenties, -systemen en inhuur van extern personeel.

4.1.6 Financiële kengetallen

Om de financiële positie van CVO op balansdatum te duiden is aansluiting gezocht met de financiële kengetallen die de Inspectie van het Onderwijs hanteert. Dit betreffen de volgende vijf financiële kengetallen met bijbehorende minimum- c.q. maximumnormen:

Omschrijving	Signaleringswaarden
Solvabiliteit 2 ((eigen vermogen + voorzieningen)/totale passiva)	< 0,3
Liquiditeit (current ratio), (vlottende activa/kort vreemd vermogen)	< 0,75
Huisvestingsratio ((huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen)/totale lasten)	> 0,10
Weerstandsvermogen, (eigen vermogen/totale baten)	< 0,05
Rentabiliteit (resultaat/totale baten)	3-jarig < 0 2-jarig < -0,05 1-jarig < -0,10

Onderstaand zijn de financiële kengetallen van CVO opgenomen voor de jaren 2016 tot en met 2019 weergegeven:

Kengetallen	2016	2017	2018	2019	Score CVO tov norm
Solvabiliteit 2	70,7%	71,6%	71,3%	70,4%	
Minimumnorm IvHO	30%	30%	30%	30%	
Liquiditeit	2,1	2,5	2,6	2,5	
Minimumnorm IvHO	0,75	0,75	0,75	0,75	
Huisvestingsratio	6,3%	6,6%	7,8%	7,5%	
Maximumnorm IvHO	10,0%	10,0%	10,0%	10,0%	
Weerstandsvermogen	15,9%	16,0%	18,3%	18,3%	
Minimumnorm	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	
Rentabiliteit	0,9%	0,5%	2,3%	0,9%	

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat CVO aan alle financiële kengetallen van de Inspectie van het Onderwijs voldoet.

De financiële kengetallen ultimo 2019 liggen in lijn met de financiële kengetallen ultimo 2018. Op basis van de meerjarenbegroting 2020 tot en met 2024 is de verwachting dat de financiële kengetallen ultimo 2020 en 2021 zullen afnemen, vanwege het verwachte negatieve resultaat in 2020 en 2021 (vanwege besteding bestemmingsreserve "Aanvullende bekostiging december 2019"). In de jaren 2022 tot en met 2024 is de verwachting dat de financiële kengetallen op een gelijk niveau zullen blijven, aangezien in deze jaren een kostendeekkende exploitatie is begroot. De financiële kengetallen zullen gedurende de periode 2020 tot en met 2024 (ruim) binnen de signaleringsgrenzen van de Inspectie van het Onderwijs blijven.

5. Bedrijfsvoering

5.1 Inleiding

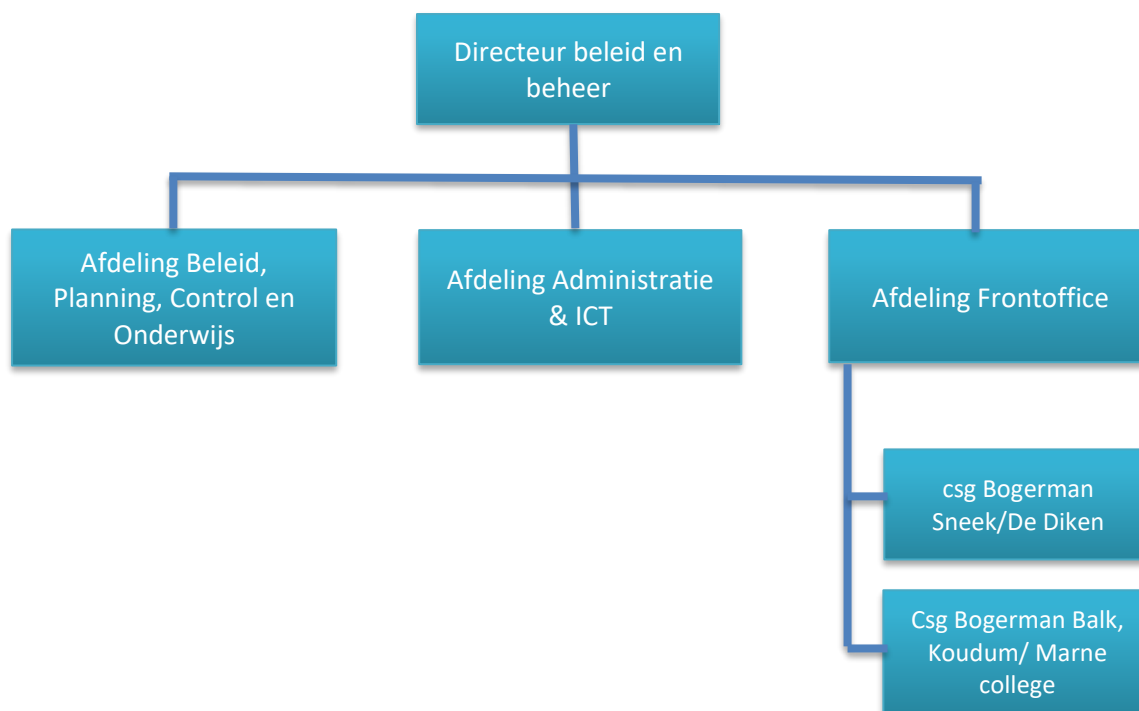
In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de processen rondom de bedrijfsvoering binnen de CVO Zuid-West Fryslân. Eerst komt de organisatie van de bedrijfsvoering aan de orde en vervolgens wordt nader ingegaan op de afzonderlijke bedrijfsvoeringsprocessen.

5.2 Bedrijfsvoering

Al het onderwijsondersteunend personeel, dat niet direct gerelateerd is aan de onderwijsleersituatie is binnen CVO ondergebracht in de gemeenschappelijke dienst. Het doel van de gemeenschappelijke dienst is dat het onderwijsondersteunend personeel breed binnen geheel CVO kan worden ingezet. Deze brede inzet heeft zowel betrekking op werkzaamheden als op de werklocatie waar de werkzaamheden worden uitgevoerd. De gemeenschappelijke dienst wordt aangestuurd door een directeur Beleid en Beheer, die onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur, integraal verantwoordelijk is voor de gemeenschappelijke dienst.

5.2.1.1 Organogram

De organisatie van de Gemeenschappelijke Dienst ziet er als volgt uit:

5.2.1.2 De afdelingen

Beleid Planning, Control en Onderwijs

Deze afdeling zorgt ervoor dat de organisatie in control is en voldoet aan de wet- en regelgeving en ondersteunt ten aanzien van onderwijs en onderwijskwaliteit. De afdeling zorgt voor beleidsontwikkeling, advisering en implementatie van beleid en verzorgt de P&C-cyclus en ziet toe op de uitvoering daarvan. De afdeling verstrekt de scholen en het CvB tijdige en betrouwbare beleidsrijke informatie met bijbehorende duiding op het gebied van financiën, personeel, kwaliteitszorg en huisvesting. Ook wordt het decanaat als tweedelijns functie vanuit deze afdeling vormgegeven. De functies die in deze afdeling zijn ondergebracht zijn beleidsadviseur en beleidsondersteuner, controller, assistent-controller, stafmedewerker en decaan. De afdeling wordt aangestuurd door de directeur beleid en beheer.

Administratie en ICT

Deze afdeling voert de administratieve taken op het gebied van financiën (FA), personeel (PSA) en leerlingen (CLA) en is tevens verantwoordelijk voor werkende ICT-structuren en -systemen. Daarbij zorgt de afdeling ervoor dat administraties zo worden uitgevoerd dat voldaan wordt aan de vigerende wet- en regelgeving. Procesgericht werken is in deze afdeling een belangrijk uitgangspunt. De afdeling. De functies die in deze in deze afdeling worden ondergebracht zijn onder meer de administratieve functies die werkzaamheden uitvoeren op het gebied van PSA, FA en CLA, medewerkers ICT, systeem- en netwerkbeheerder en applicatiebeheer. De afdeling wordt aangestuurd door het hoofd Administratie en ICT.

Frontoffice

De afdeling frontoffice zorgt voor de dagelijkse ondersteuning op de scholen van processen die zich op de scholen afspelen. Deze afdeling draagt zorg voor de 'kleine kwaliteit' op de school, waarbij de couleur locale van de school een belangrijk uitgangspunt is. Functies die in deze afdeling worden ondergebracht zijn: roostermakers, conciërges, afdelingsassistenten, (directie)secretaresses, administratieve medewerkers voor dag-roostering, de mediatheek en administratieve ondersteuning. Gelet op de omvang en spreiding wordt de afdeling frontoffice aangestuurd door twee leidinggevendenden. Eén hoofd frontoffice voor de locaties in Sneek van csg Bogerman en De Diken en één hoofd frontoffice voor Marne college en de locaties Balk en Koudum van csg Bogerman.

5.2.1.3 Kwaliteitszorg

CVO werkt met een kwaliteitszorgkalender op basis waarvan onderzoek en analyse van de opbrengsten plaatsvindt. Verantwoording van het onderzoek en de analyses die plaatsvinden vanuit de kwaliteitszorgkalender komen aan de orde tijdens de Planning & Control-gesprekken, waarbij de rector/directeur verantwoording aflegt aan het College van Bestuur. De kwaliteitszorgkalender wordt elk jaar geëvalueerd en dat heeft ertoe geleid dat de kalender naar aanleiding van het nieuwe inspectiekader, de verantwoording op onderwijsresultaten en –proces, is geactualiseerd. CVO heeft een beleidsondersteuner kwaliteitszorg die werkzaam is binnen de gemeenschappelijke dienst. Binnen de scholen zijn bij iedere afdeling docenten aangewezen die belast zijn met onderzoek en analyse van de opbrengsten binnen hun afdeling – dit in het kader van het CVO-brede kwaliteitszorgsysteem. Tweejaarlijks vinden binnen CVO per onderwijsafdeling audits plaats op de onderwijskwaliteit. Tijdens deze audits worden lessen bezocht. De bevindingen worden geanalyseerd, besproken en leiden, indien nodig tot verbetertrajecten. Op deze wijze is er een netwerk van kwaliteitszorg ontstaan, waarin school-overstijgend ervaringen en kennis met elkaar wordt gedeeld.

5.2.1.4 ICT in het onderwijs

Op de scholen van CVO wordt gebruik gemaakt van ICT in het onderwijs. Naast het gebruik van digiborden in de klas maken binnen alle scholen gebruik van de ondersteunende devices bij het onderwijsleerproces. Het gebruik van devices in de les en het steeds meer gebruik maken van digitale leermiddelen vragen om een goede ICT-inrichting op de scholen. CVO heeft de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in de ICT-infrastructuur. Daarnaast wordt door de stafmedewerker ICT in het onderwijs samen met de ICT-coördinatoren binnen de scholen uitvoering gegeven aan het ICT-beleidsplan. In het licht van de onderwijsvernieuwing en de snelle ontwikkelingen binnen zowel het onderwijs als ook ICT zijn onderdelen van het ICT-beleidsplan in een ruime vorm omschreven. Hiermee wordt recht gedaan aan de dynamiek van zowel de onderwijsontwikkeling als ook de ontwikkelingen op ICT-gebied.

5.2.1.5 Treasurybeleid

CVO beschikt over een Treasurystatuut, waarin het beleid op het gebied van treasurymanagement is geformuleerd. Het beleid richt zich op het sterk houden van de liquiditeitspositie van de Stichting. CVO werkt intern met een treasurycommissie die minimaal één keer jaar samenkomt en jaarlijks in gesprek gaat met de huisbankier. Een verslag van de treasurycommissie wordt besproken in de Audit commissie van de Raad van Toezicht.

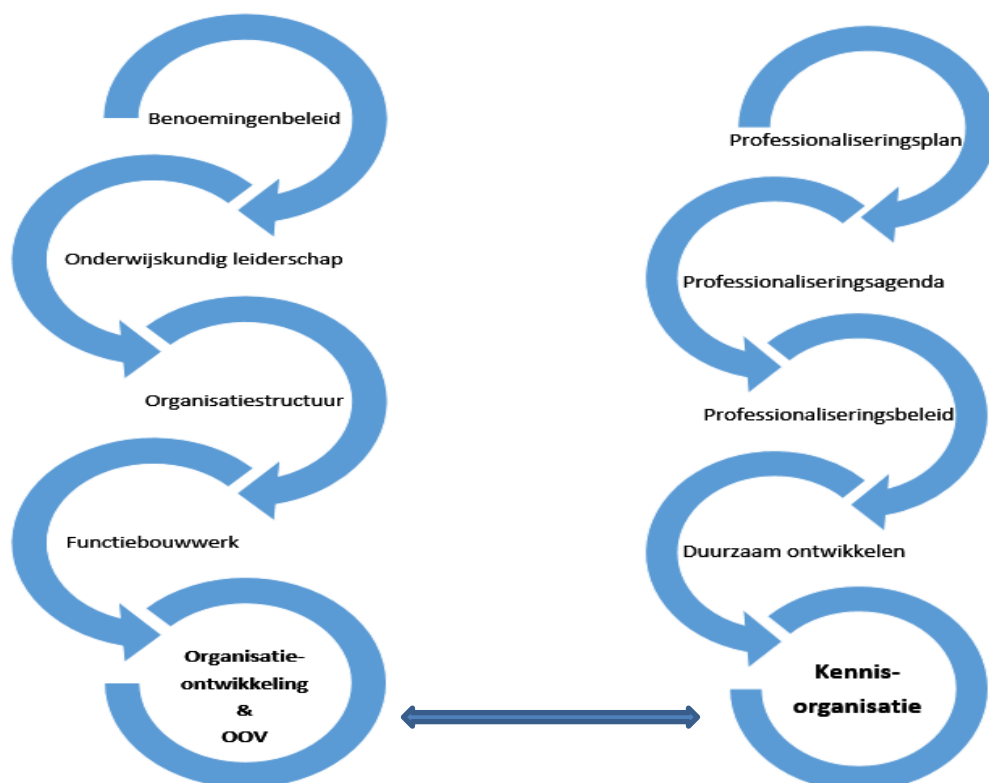
5.2.2 Personeel

5.2.2.1 Personeelsbeleid

Goed werkgeverschap is een voorwaarde om personeel optimaal te laten werken. Door professionalisering, de mogelijkheden tot zelfontplooiing en door mobiliteit wordt het personeel gestimuleerd te werken aan de eigen ontwikkeling. In de gesprekkencyclus vindt afstemming plaats tussen de verwachtingen van de school aan de medewerker en de organisatiedoelstellingen en de individuele ontwikkelingswensen. De focus in het personeels- en organisatiebeleid lag in de afgelopen jaren op de afronding van de MBM-maatregelen. Er zijn nieuwe afspraken gemaakt met de MR voor de functiemix in relatie tot de krimp en de grote flexibele schil die CVO in één jaar heeft gerealiseerd. Daarnaast is een competentiegerichte gesprekkencyclus voor het OOP ontwikkeld, welke in 2020 zal worden geïmplementeerd.

5.2.2.2 Toekomstige ontwikkelingen

Recent is het strategisch personeelsbeleidsplan vastgesteld. De thema's uit het strategisch personeelsbeleidsplan zijn onder te brengen in twee hoofdthema's: OOV en organisatieontwikkeling en het ontwikkelen naar een kennisorganisatie.

Hoewel het lijkt alsof er twee aparte ontwikkelijnen zijn, is dat niet het geval. De twee lijnen grijpen continu in elkaar. Bijvoorbeeld op het punt onderwijskundig leiderschap en professionaliserings-agenda.

Op het moment dat het onderwijskundig leiderschap is doorontwikkeld weten we ook beter wat wij vervolgens van docenten verwachten. Daarmee wordt het eenvoudiger onze professionaliseringsagenda samen te stellen en daarom samen door te ontwikkelen.

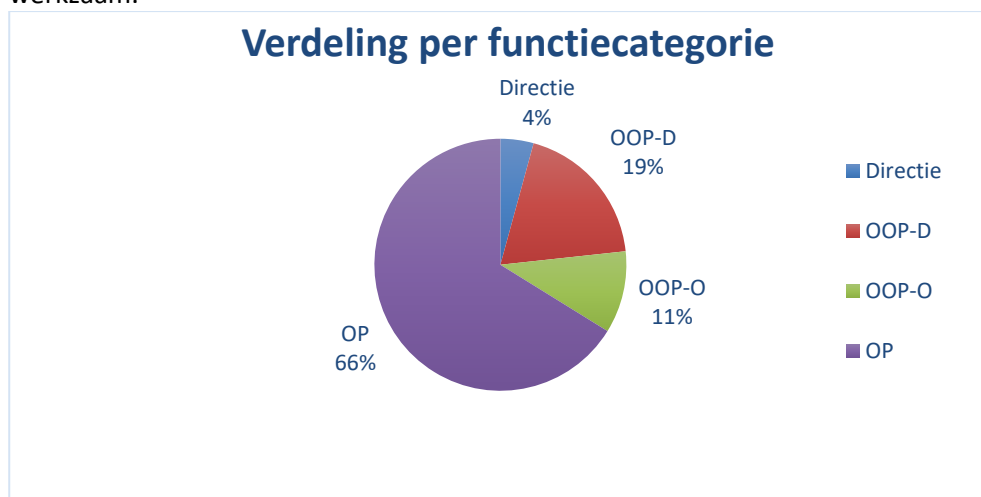
Het uiteindelijke doel waar naartoe gewerkt wordt is een organisatie waarin kennisontwikkeling en onderwijsontwikkeling hand in hand gaan.

5.2.2.3 Personeelsgegevens

Binnen CVO zijn aan het einde van 2019 479 medewerkers (2018: 458) in dienst. Zij vertegenwoordigen 355 fte (2018: 350 fte). Daarnaast zijn er aan het einde van 2019 61 stagiaires (2018: 47) en 19 vrijwilligers (2018: 14) werkzaam binnen CVO. In de volgende overzichten en grafieken zijn de stagiaires en vrijwilligers niet betrokken.

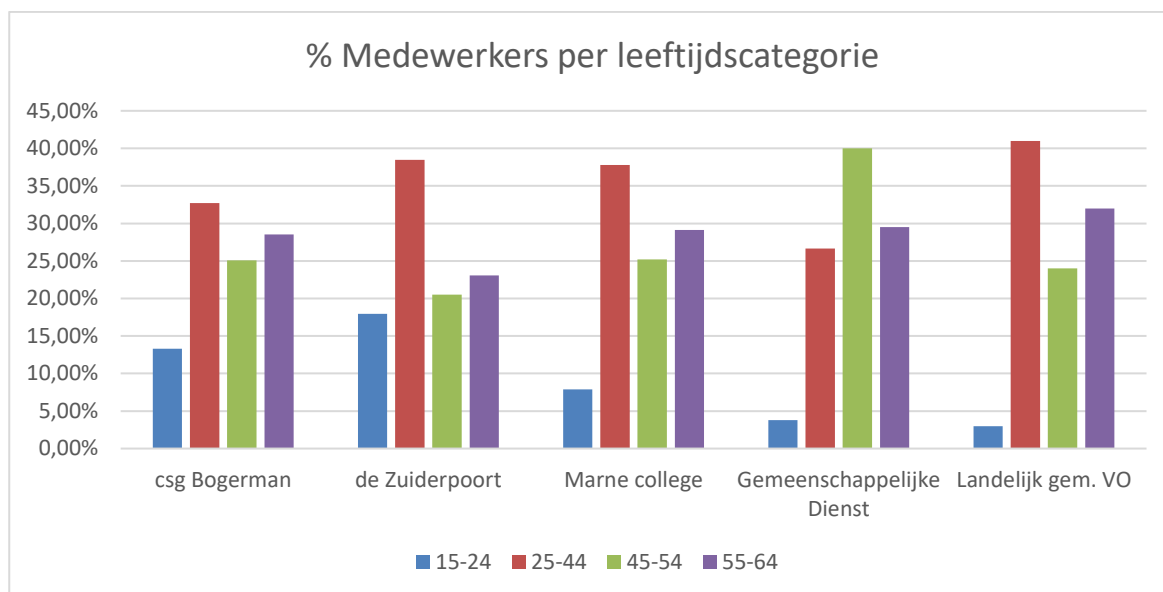
Verdeling per functiecategorie

Binnen CVO is 66% (2018: 66%) van het totaal aantal fte onderwijzend personeel en zij worden ondersteund door 11% (2018: 10%) OOP-O. De directie vertegenwoordigt 4% (2018: 4%) van het totaal aantal fte en binnen de gemeenschappelijke dienst is 19% (2018: 20%) van het totaal aantal fte werkzaam.

Leeftijdsopbouw

De gemiddelde leeftijd van de medewerkers, exclusief stagiaires en vrijwilligers binnen CVO ligt met 47,3 jaar (2017: 47,5 jaar) boven de gemiddelde leeftijd in de sector. De gemiddelde leeftijd in de sector voortgezet onderwijs is 44,6 jaar.

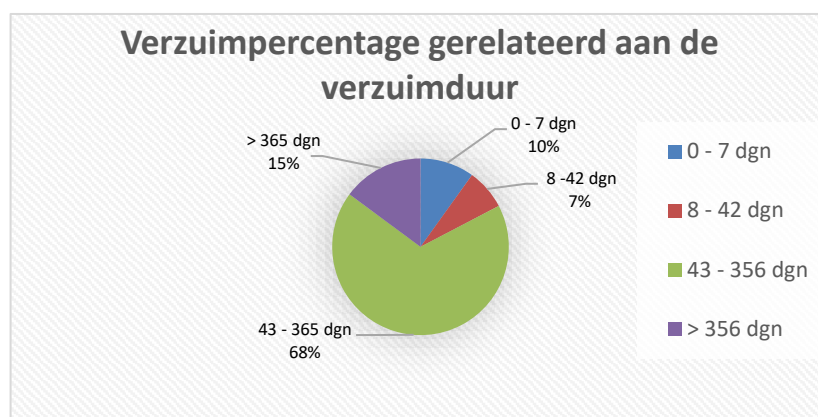
Overzicht natuurlijk verloop

De hoge gemiddelde leeftijd brengt met zich mee dat in de komende jaren sprake zal zijn van een hoog natuurlijk verloop. Het natuurlijk verloop in de komende jaren is in onderstaande tabel inzichtelijk gemaakt. In dit overzicht is rekening gehouden met de nieuwe wetgeving met betrekking tot de pensioengerechtigde leeftijd.

Jaar	CvB	Directie	OOP-D	OOP-O	OP	Eindtotaal
2020			0,6		1,6	2,2
2021			0,6		0,6	1,2
2022				2,1	3,6	5,7
2023		2,2	1		2,8	6,0
2024			2,8	0,9	12,3	16,0
TOTAAL	0	2,2	5,0	3,0	20,9	31,1

Verzuim

Het ziekteverzuim over 2019 voor geheel CVO bedraagt 4,4% (2018: 4,6%). Het langdurig verzuim neemt langzaam af ten opzichte van 2018. Het landelijk gemiddelde verzuimpercentage bedroeg voor OP 5,6% en voor OOP 6,0% in 2018. Het verzuimpercentage van CVO ligt ruim onder deze landelijk gemiddelden. De meldingsfrequentie geeft aan hoe vaak medewerkers zich ziekmelden in een periode. Wij gaan uit van de periode van een jaar. De meldingsfrequentie was in 2019 1,2 (2018: 1,3). De landelijke meldingsfrequentie voor het ziekteverzuim is voor het OP 1,8 en voor het OOP 1,3.

Beheersing uitkeringen na ontslag

CVO zet actief in op re-integratie van WW-gerechtigden. In de coöperatie Fricolore, het samenwerkingsverband voor Christelijke en interconfessionele scholen binnen Friesland, is in gezamenlijk verband een re-integratie consulent aangetrokken die de scholen ondersteunt ten aanzien van de wettelijk verplichte re-integratieactiviteiten. Sinds de re-integratie consulent is aangetrokken, is sprake van een toename van de uitstroom WW-gerechtigden naar een betaalde baan.

Functiemix

CVO maakt voor de berekening van de verhouding van de LB-LC-LD/LE gebruik van definitie volgens de regeling functiemix, waarbij de salarisschaal leidend is. Personen met een salarisgarantie worden geteld in de categorie waarop het salarisdaadwerkelijk wordt gebaseerd. Met de PGMR is de afspraak gemaakt dat CVO voor de functiemix, in relatie tot de krimp en de grote flexibele schil die CVO in één jaar heeft gerealiseerd, de benoeming van formatie in het kader van de functiemix wordt opgeschort. In onderstaand overzicht is de gerealiseerde functiemix per 1 oktober 2019 weergegeven.

		Doelstelling 15 mei 2014 met instemming PGMR	svz 1-10-2019 (o.b.v. feitelijke inzet onbepaalde tijd)	svz fte 1-10-2019 (o.b.v. feitelijke inzet onbepaalde tijd)
Bogerman				
	LB	56,00%	52,30%	62,59
	LC	21,00%	23,39%	27,99
	LD	23,00%	24,31%	<u>29,1</u>
	Totaal			119,68
		Doelstelling 15 mei 2014 met instemming PGMR	svz 1-10-2019 (o.b.v. feitelijke inzet onbepaalde tijd)	svz fte 1-10-2019 (o.b.v. feitelijke inzet onbepaalde tijd)
Marne college				
	LB	56,00%	57,58%	36,89
	LC	25,00%	19,82%	12,7
	LD	19,00%	22,60%	<u>14,48</u>
	Totaal			64,07
De Diken				
	LB	62,00%	85,34%	16,39
	LC	31,00%	14,66%	3,4
	LD	7,00%	0,0%	<u>0,0</u>

	Totaal			19,79
--	--------	--	--	-------

5.2.3 Duurzaamheid

Bij de aanbestedingen die door CVO Zuid-West Fryslân in de markt worden gezet is duurzaamheid vast onderdeel van het plan van eisen. Ten aanzien van de huisvesting wordt het energieverbruik nu reeds gedurende 5 jaar gemonitord. De installaties zijn optimaal afgesteld op basis van het gebruik van de scholen. Eind 2019 is de GD een onderzoek gestart naar maatregelen om de gebouwen energiezuiniger te maken door middel van energiebesparende maatregelen. Hierbij wordt expliciet onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van zonnepanelen op alle gebouwen. Voor het gebouw Hemdijk 2 neemt een extern adviesbureau de energieneutraliteit mee in een adviesrapport over ver- of nieuwbouw.

5.2.4 Allocatie van middelen binnen het schoolbestuur

De financiële inrichting binnen CVO beslaat een vijftal begrotingen. Drie begrotingen voor de scholen (csg Bogerman, Marne college en De Diken), de stichtingsbegroting en de begroting van de gemeenschappelijke dienst.

De ontvangen middelen worden volledig toegerekend aan de scholen en in de desbetreffende schoolbegroting opgenomen. In de schoolbegroting vindt een afdracht plaats aan de stichtingsbegroting en de begroting van de gemeenschappelijke dienst.

In de stichtingsbegroting zijn de kosten met betrekking tot het GMT, de RvT, de GMR, de AVG en innovatieve bovenschoolse projecten opgenomen. De scholen vergoeden deze kosten middels een afdracht op basis van de verhouding tussen de leerlingen van de eigen school ten opzichte van geheel CVO. Direct toewijsbare kosten worden volledig aan de betreffende school toegekend.

De begroting van de gemeenschappelijke dienst betreft de personeelslasten van de ondersteunende dienst zoals conciërges, afdelingsassistenten, beleidsadviseurs, financiële administratie, salarisadministratie, ICT-medewerkers, roostermakers en decanen. Daarnaast zijn in de begroting van de gemeenschappelijke dienst materiële kosten opgenomen. Dit betreffen de schoolbrede ICT-kosten zoals de afschrijvingskosten van de ICT-middelen, de kosten voor de ICT-licenties en de kosten voor het netwerk. Daarnaast zijn hier kosten opgenomen van bovenschoolse projecten die aan de reguliere bedrijfsvoering zijn gekoppeld. De berekening van de afdracht per school vindt plaats conform de toerekensystematiek bij de stichtingsbegroting. De direct toewijsbare kosten worden volledig aan de betreffende school toegerekend en indirecte kosten worden verdeeld over de scholen op basis van leerlingaantallen.

De besluitvorming over de afdracht aan de stichtingsbegroting en de begroting van de gemeenschappelijke dienst vindt jaarlijks plaats in het GMT. Hierbij vindt eveneens overleg plaats met de GMR. Nadat de beide genoemde afdrachten zijn vastgesteld, vindt de verdere invulling van de schoolbegroting plaats. De schoolbegroting wordt vervolgens opgesteld in het MT van de betreffende school waarbij overleg plaatsvindt van de MR van de school. Vervolgens worden de schoolbegrotingen in het GMT besproken, waarna de totale CVO-begroting wordt vastgesteld.

Voor het jaar 2019 was de omvang van de stichtingsbegroting € 1,3 miljoen en omvang van de begroting van de gemeenschappelijke dienst € 5,0 miljoen.

6. Onderwijs specifieke thema's

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt verantwoording afgelegd over specifieke onderwerpen van politieke of maatschappelijke relevantie in het verslagjaar 2019 waarvan het ministerie van OCW heeft aangegeven dat hierover specifiek gerapporteerd dient te worden.

6.2 Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016

CVO beschikt over een Treasurystatuut, waarin het beleid op het gebied van Treasurymanagement is geformuleerd. Het Treasurystatuut is in 2016 geactualiseerd op basis van de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 van het Ministerie van OCW. Het beleid richt zich op het sterk houden van de liquiditeitspositie van CVO. CVO hanteert bij het bepalen van haar beleid een Treasuryplan. Hierin zijn opgenomen de liquiditeitsplanning, de leningenportefeuille, de verwachte beschikbaarheid van tijdelijke overtollige liquide middelen en afspraken voor het liquiditeitenbeheer gedurende het boekjaar.

De middelen van CVO zijn verdeeld over een drietal soort bankrekeningen bij de Rabobank. Een deel van de middelen wordt aangehouden op rekening-courant rekeningen en een deel van de middelen wordt op een spaarrekening en een vermogensrekening aangehouden. De middelen ten aanzien van de rekening-courant rekeningen en de spaarrekening zijn direct opeisbaar. Bij de vermogensrekening kan jaarlijks één vierde van de hoofdsom boetevrij opgenomen worden.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de financiële vaste activa vanuit de jaarrekening 2019 van CVO.

Financiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2019	Investering en verstrekking	Desinvestering en aflossing	Boekwaarde 31-12-2019
Lening St. Vrienden v.d. Bogerman Muziek	6.700	0	3.300	3.400
Totaal	6.700	0	3.300	3.400

In 2017 heeft CVO een lening ad € 20.000 verstrekt aan Stichting Vrienden van de Bogerman Muziek om een bestelbus aan te kopen. Deze lening is verstrekt vanuit de private middelen van de CVO. Op deze wijze voldoet de lening aan het Treasurystatuut en de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. Medio 2017 is reeds € 10.000 aan aflossing ontvangen. In 2018 en 2019 zijn de contractuele aflossingen ontvangen van jaarlijks € 3.300. De lening moet uiterlijk 1 januari 2022 zijn afgelost.

CVO heeft verder geen gelden beleend of belegd en maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten zoals derivaten of renteswaps.

6.3 Prestatieboxgelden

Alle scholen ontvangen via de Regeling Prestatie box Voortgezet Onderwijs 2015-2018 aanvullende middelen om invulling te geven aan de prioriteiten uit het Sectorakkoord voor de komende periode. Scholen hebben de ruimte om binnen de landelijke prioriteiten van het Sectorakkoord VO en de Regeling Prestatie box Voortgezet Onderwijs 2015-2018 de Prestatie box middelen naar eigen inzicht te besteden.

In het Sectorakkoord VO is afgesproken dat scholen de schoolspecifieke uitwerking en uitvoering van de gezamenlijke ambities vastleggen in hun schoolplan. Zo is de schoolontwikkeling in het kader van dit Sectorakkoord VO ingebed in de reguliere kwaliteitsontwikkeling van een school en wordt bij de

bestaande systematiek aangesloten. De monitoring van het sectorakkoord op schoolniveau doet op die manier recht aan de eigen keuzes en accenten van scholen.

De beschikbare middelen uit de Prestatiebox worden jaarlijks verstrekt aan alle scholen op basis van een bedrag per leerling. Voor 2019 is het bedrag per leerling vastgesteld op € 323,50.

Als peildatum wordt het aantal leerlingen genomen dat op 1 oktober van het voorafgaande jaar staat ingeschreven bij de school. Scholen leggen over de besteding van de middelen uit de Prestatiebox jaarlijks verantwoording af conform de reguliere systematiek van jaarrekening en jaarverslag. Onderstaand zijn de vergoedingen en bestedingen van de prestatieboxgelden 2019 opgenomen en gespecificeerd naar school:

Prestatieboxgelden	Vergoeding	Besteding
Csg Bogerman	€ 818.617	€ 818.617
Marne college	€ 436.078	€ 436.078
De Diken	€ 53.863	€ 53.863
Totaal	€ 1.308.558	€ 1.308.558

6.4 Technisch VMBO

Alle vmbo-scholen met een technisch profiel krijgen in 2018 en 2019 extra geld om te investeren in techniekonderwijs. Hiervoor is de Regeling aanvullende bekostiging technisch vmbo 2018-2019 in het leven geroepen. Voor Marne college betrof dit in 2018 een bedrag van € 119.118 en in 2019 een bedrag van € 195.421. Voor csg Bogerman betrof het in 2018 een bedrag van € 136.814 en in 2019 een bedrag van € 266.120.

In 2018 en 2019 heeft csg Bogerman deze middelen onder meer ingezet ten behoeve van de inrichting van de ruimte voor het techniekprofiel BWI (Bouwen, Wonen en Interieur). Naast de genoemde materiële investeringen worden de middelen ingezet ten behoeve van professionalisering en inzet van personeel. Onderdeel hiervan is het opleiden en inzetten van trainees in samenwerking met het ROC Friese Poort. Op het gebied van ICT zijn in 2018 ook kosten gemaakt om binnen de techniekprofielen invulling te kunnen geven aan de programma onderdelen "ontwerpen". Hierbij wordt ook gebruikt gemaakt van licenties die jaarlijks kosten met zich meebrengen. Het resterende budget is doorgeschoven ter besteding in 2020 en later.

Het Marne college heeft uit deze middelen in 2018 en 2019 een aantal investeringen gedaan voor de langere termijn. Het betreft met name de aanschaf van een aantal machines en materialen die nodig zijn om de techniekprofielen op een kwalitatief hoog niveau aan te kunnen blijven bieden. Ook is het wagenpark van de afdeling M&T uitgebreid. Daarnaast is overgegaan tot de aanschaf van een personenbus om de afstemming met het mbo beter te kunnen organiseren door met kleinere groepen leerlingen daadwerkelijk onderdelen uit het mbo-programma in Sneek/Leeuwarden/Heerenveen bij te kunnen wonen. Het resterende budget is doorgeschoven ter besteding in 2020.

INHOUDSOPGAVE

Blz.

A	Bestuursverslag	1
B	Jaarrekening	
B1	Toelichting behorende tot de jaarrekening 2019	53
B2	Balans per 31 december 2019	62
B3	Staat van baten en lasten 2019	64
B4	Kasstroomoverzicht 2019	65
B5	Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	66
B6	Financiële instrumenten en niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	71
B7	Verbonden partijen	72
B8	Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van baten en lasten	73
C	Overige gegevens	
C1	Controleverklaring	
C2	Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo	
C3	Gebeurtenissen na balansdatum	
D	Bijlagen	
D1	Gegevens over de rechtspersoon	

B1 Toelichting behorende tot de jaarrekening 2019

Algemeen

Juridische vorm en voornaamste activiteiten

De organisatie betreft een stichting statutair gevestigd op de Hemdijk 2, 8601 XH Sneek en haar voornaamste taak is het verzorgen van voortgezet onderwijs in zuidwest Fryslân.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode gelijk aan het betreffende kalenderjaar.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Overname Praktijkschool

In het kader van de fusie van praktijkschool De Diken (04FR) per 1 augustus 2019 is de Praktijkschool (26MG) van Stichting Odyssee overgedragen aan CVO. Er is sprake van een overname aangezien CVO de beschikkingsmacht heeft verkregen over het vermogen en de activiteiten van de Praktijkschool (26MG). Als gevolg hiervan zijn met ingang van 1 augustus 2019 de overgedragen balansposten in de jaarrekening van CVO verwerkt. Daarnaast tellen vanaf 1 augustus 2019 de baten en lasten mee van de de (voormalige) Praktijkschool (26MG) in de exploitatie van CVO. In de jaarrekening 2019 is dit zichtbaar in de balans ultimo 2019 en de exploitatie over 2019.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar.

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de stichting.

In de balans, de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: verstrekte leningen en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financiële verplichtingen.

De stichting maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Tevens is geen sprake van in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten, welke separaat van het basiscontract verwerkt dienen te worden.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten bij de vervolgwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Vorderingen

Verstrekte leningen, debiteuren en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Geldmiddelen

Geldmiddelen bestaan uit kas- en banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. De geldmiddelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Crediteuren, langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Crediteuren, langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

Schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar worden aangeduid als kortlopend. Schulden worden niet gesaldeerd met activa. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Materiële vaste activa

De gebouwen en terreinen, inventaris en apparatuur en andere vaste bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs plus bijkomende kosten onder aftrek van lineaire afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen rekening houdend met de restwaarde .

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van economische levensduur.

Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor een uiteenzetting ten einde vast te kunnen stellen of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar de paragraaf "bijzondere waardeverminderingen" in de grondslagen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Gebouwen : 10%
- Apparatuur : 10%
- Meubilair : 6,67%
- ICT Switches, routers en digiborden : 16,67%
- ICT Pc's : 20%
- ICT Laptops en servers : 33,33%
- ICT Overig : 25%

De materiële vaste activa waarvan de Stichting krachtens een financiële leaseovereenkomst de economische eigendom heeft, worden geactiveerd. De uit de financiële leaseovereenkomst voortkomende verplichting wordt als schuld verantwoord. De in de toekomstige leasetermijnen begrepen interest wordt gedurende de looptijd van de financiële leaseovereenkomst ten laste van het resultaat gebracht.

De activa die volledig zijn afgeschreven, worden verwijderd uit de activastaat aangezien deze geen economische waarde meer vertegenwoordigen.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de overige baten of overige instellingslasten.

Buiten gebruik gestelde activa worden geactiveerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief of een kasstroomgenererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingsverlies van een kasstroomgenererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief of kasstroomgenererende eenheid geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroomgenererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in

voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderversverlies voor het actief (of kasstroomgenererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengst-waarde.

Financiële vaste activa

De grondslagen voor de overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het hoofd Financiële instrumenten.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten, zoals transportkosten en andere kosten die direct kunnen worden toegerekend aan de verwerving van voorraden.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Voor onderwijsinstellingen vallende onder de WVO is het op basis van artikel 5 van de (Gewijzigde) Regeling “Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs” (kenmerk: WJZ-2005/54063802 en kenmerk VO/F-2006/1769) toegestaan een vordering op te nemen op de Ministerie van OCW. Hiervan is geen gebruik gemaakt. Volstaan wordt met de vermelding in de toelichting onder de “niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen”.

Liquide middelen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen.

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen.

De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het Bestuur. De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, die door het bestuur is aangebracht.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en

- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Voorziening groot onderhoud

Voor verwachte kosten betreffende periodiek onderhoud wordt een voorziening gevormd, gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor het jaar 2019 is gebruik gemaakt van de overgangsregeling.

Voorziening jubilea

Op basis van richtlijn 271 van de Raad voor de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea van personeelsleden. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans, gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet. De werkelijke jubilea-uitkeringen worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening Spaarverlof

De voorziening spaarverlof is gevormd voor personeelsleden die gedurende vier of meer schooljaren maximaal 60 klokuren hebben gespaard en dit in een aangesloten periode gaan opnemen. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening Persoonlijk Budget (spaardeel)

In de CAO VO is bepaald dat iedere werknemer jaarlijks de beschikking krijgt over een keuzebudget van 50 uren bij een volledig dienstverband. Bij overige dienstverbanden geldt naar rato van de betrekkingssomvang. Eén van de keuzes is om dit te sparen voor maximaal 4 jaren. Voor deze keuze is een voorziening getroffen om de eventuele vervanging uit te betalen. De kosten zijn voorzien op 100% van het gespaarde budget.

Voorziening mobiliteit

De voorziening heeft betrekking op de getroffen regelingen met medewerkers vanuit de mobiliteitsregeling 2016-2017 en / of de mobiliteitsregeling 2017-2018. De waardering van de voorziening wordt bepaald op basis van individuele afspraken die met de betreffende medewerkers zijn gemaakt.

Voorziening WW-uitkeringen

Sinds de afschaffing van het Participatiefonds per 1 januari 2007 zijn scholen deels eigen risicodragers voor wachtgelduitgaven. Van de wachtgelduitgaven wordt 75% verevend tussen de scholen; dit deel wordt begroot en verrekend in de exploitatie. Voor de overige 25% dragen scholen volledig eigen risico. De waardering van de voorziening wordt bepaald op basis van de individuele situatie per medewerker en correspondentie met het UWV.

Voorziening WGA

De voorziening heeft betrekking op de ingestroomde werknemers van CVO in de WGA. De uitkeringskosten hiervan worden doorbelast vanuit het UWV aan CVO. De verwachte uitkeringskosten zijn opgenomen in de voorziening.

Voorziening langdurig zieken

Voor langdurig zieken is een voorziening gevormd op basis van de nominale waarde van de verwachte loonkosten in de eerste twee jaren van de arbeidsongeschiktheid, voorzover deze na 31 december 2019 vallen, gebaseerd op 100 % gedurende het eerste jaar en 70 % gedurende het tweede jaar.

Kortlopende schulden

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Overlopende passiva betreffen vooruitontvangen bedragen (waaronder geormerkte bijdragen) en nog te betalen bedragen terzake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Bij de bepaling van het resultaat wordt, met inachtneming van de waarderingsgrondslagen zoals opgenomen in RJ 660 (Onderwijsinstellingen), het baten- en lastenstelsel gehanteerd. De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de lumpsum bekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten.

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van specifieke doelbekostigingen, waaronder tweede en derde geldstromen, worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra zij zijn ontvangen of zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de stichting zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Bijdragen ter compensatie van door de stichting gemaakte lasten worden systematisch als baten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de lasten worden verantwoord, indien deze bijdragen betrekking hebben op het specifieke doel.

Overige baten

De post 'Overige baten' omvat onder andere de baten uit hoofde van de verhuur van accommodaties, ontvangsten uit hoofde van ouderbijdragen en de baten ingevolge de detachering van medewerkers. Baten worden genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Vooruit ontvangen baten worden als overlopende passiva in de balans opgenomen.

Personeelsbeloningen

Onder personeelslasten zijn begrepen de in het boekjaar verschuldigde salarissen, sociale lasten, pensioenpremies, inleenkrachten en overige personeelskosten, verminderd met de ontvangen uitkeringen van sociale fondsen.

Voor de medewerkers van de organisatie is een pensioenregeling getroffen die te kwalificeren is als een toegezegde pensioenregeling. De stichting is aangesloten bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Het ABP is het bedrijfstakpensioenfonds voor overheidswerkgevers, waaronder onderwijsinstellingen. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. De dekkingsgraad van het ABP per 31 december 2019 bedraagt 97,8%.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen als de stichting de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de stichting zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Leasing

De stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Financiële leases

Als de stichting optreedt als lessee in een financiële lease, wordt het leaseobject (en de daarmee samenhangende verplichting) bij de aanvang van de leaseperiode in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het leaseobject of, indien deze lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. Beide waardes worden bepaald op het tijdstip van het aangaan van de leaseovereenkomst. De toegepaste rentevoet bij de berekening van de contante waarde is de impliciete

rentevoet. Indien deze rentevoet praktisch niet te bepalen is, wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De initiële directe kosten worden opgenomen in de eerste waardering van het leaseobject.'

De grondslagen voor de vervolgwaardering van het leaseobject zijn beschreven onder het hoofd Materiële vaste activa. Als geen redelijke zekerheid bestaat dat de stichting eigenaar van een leaseobject zal worden aan het einde van de leaseperiode, wordt het object afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object.

De minimale leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande leaseverplichting. De rentelasten worden gedurende de leaseperiode zodanig toegerekend aan elke periode dat dit resulteert in een constante periodieke rentevoet over de resterende netto-verplichting met betrekking tot de financiële lease. Voorwaardelijke leasebetalingen worden als last verwerkt in de periode dat aan de voorwaarden tot betaling wordt voldaan.

Operationele leases

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. De totale leaseverplichting vanuit operational lease wordt onder het hoofd "Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen" toegelicht.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd van het financiële instrument, vermeerderd met krediet- en liquiditeitopslagen.

Balans per 31 december 2019
(Na verwerking voorstel resultaat bestemming)

1	ACTIVA	31-12-2019		31-12-2018	
		€	€	€	€
	Vaste activa				
1.2	Materiële vaste activa				
1.2.1	Gebouwen	870.289		991.238	
1.2.2	Inventaris en apparatuur	<u>3.704.193</u>		<u>3.489.050</u>	
			4.574.482		4.480.288
1.3	Financiële vaste activa				
1.3.7	Langlopende vorderingen	<u>3.400</u>		<u>6.700</u>	
			3.400		6.700
	Totaal vaste activa		<u>4.577.882</u>		<u>4.486.988</u>
	Vlottende activa				
1.5	Vorderingen				
1.5.1	Debiteuren	210.572		395.536	
1.5.7	Overige vorderingen	425.381		102.666	
1.5.8	Overlopende activa	<u>258.605</u>		<u>262.623</u>	
	Totaal vorderingen		894.557		760.825
1.7	Liquide middelen		12.692.201		12.578.450
	Totaal vlottende activa		<u>13.586.758</u>		<u>13.339.275</u>
	TOTAAL ACTIVA		<u>18.164.640</u>		<u>17.826.263</u>

2	PASSIVA	31-12-2019		31-12-2018	
		€	€	€	€
2.1	Eigen Vermogen				
2.1.1	Algemene reserve	2.256.556		2.306.556	
2.1.2	Bestemmingsreserves (publiek)	4.546.421		4.141.632	
2.1.3	Bestemmingsreserves (privaat)	<u>226.057</u>		<u>226.057</u>	
			7.029.034		6.674.245
2.2	Voorzieningen				
2.2.1.1	Spaarverlof	457.310		486.556	
2.2.1.2	Jubilea	297.259		302.563	
2.2.1.3	Persoonlijk Budget (spaardeel)	1.368.044		1.188.589	
2.2.1.4.1	Mobiliteit 2016-2017	7.927		30.859	
2.2.1.4.2	Mobiliteit 2017-2018	310.334		787.799	
2.2.1.5	WW-uitkeringen	233.346		68.152	
2.2.1.6	WGA-voorziening	105.877		140.811	
2.2.1.7	Voorziening langdurig zieken	96.939		0	
2.2.3	Onderhoudsvoorziening	<u>2.886.632</u>		<u>3.027.766</u>	
			5.763.668		6.033.095
2.4	Kortlopende schulden				
2.4.3	Crediteuren	810.471		809.864	
2.4.4	OCW	34.500		54.526	
2.4.7	Belasting en premies sociale verzekeringen	1.414.821		1.256.199	
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	390.053		344.651	
2.4.9	Overige kortlopende schulden	985.246		1.170.582	
2.4.10	Overlopende passiva	<u>1.736.847</u>		<u>1.483.101</u>	
			5.371.938		5.118.923
	TOTAAL PASSIVA		<u><u>18.164.640</u></u>		<u><u>17.826.263</u></u>

B3 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019

	2019	begroting 2019 (*)	2018
	€	€	€
3 BATEN			
3.1 (Rijks)bijdragen OCW	36.554.354	35.367.228	34.518.194
3.2 Overige overheidsbijdragen	55.141	70.417	101.131
3.5 Overige baten	<u>1.697.414</u>	<u>1.554.820</u>	<u>1.800.231</u>
Totaal baten		38.306.909	36.992.465
			36.419.556
4 LASTEN			
4.1 Personele lasten	29.724.724	28.952.381	28.054.839
4.2 Afschrijvingen	1.220.335	1.229.981	1.213.743
4.3 Huisvestingslasten	2.748.464	2.187.285	2.571.615
4.4 Overige instellingslasten	<u>4.277.675</u>	<u>4.893.220</u>	<u>3.749.497</u>
Totaal lasten		37.971.198	37.262.867
			35.589.694
Saldo baten en lasten		335.711	-270.402
			829.863
5 Financiële baten en lasten			
5.1.1 Financiële baten	<u>19.078</u>	18.000	<u>20.162</u>
Saldo financiële baten en lasten		19.078	18.000
			20.162
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering		354.789	-252.402
			850.025
Totaal resultaat		<u>354.789</u>	<u>-252.402</u>
			<u>850.025</u>

(*) in de hierboven opgenomen begroting 2019 zijn de overige baten en de personeelskosten met € 0,75 miljoen verhoogd in verband met de detachering van het personeel aan SWV Fultura. In de oorspronkelijke begroting 2019 zijn deze posten met elkaar gesaldeerd bij de post personeelskosten en hierdoor niet zichtbaar.

	2019	2019	2018	2018
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		335.711		829.863
Aanpassingen voor:				
- afschrijvingen	1.220.335		1.213.743	
- mutaties voorzieningen	<u>-269.427</u>		<u>3.357</u>	
		950.908		1.217.100
Veranderingen in vlottende middelen				
- voorraden	0		0	
- vorderingen	-133.732		154.231	
- kortlopende schulden	<u>253.015</u>		<u>426.683</u>	
		<u>119.283</u>		<u>580.914</u>
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.405.902		2.627.876
Ontvangen interest		<u>19.078</u>		<u>20.162</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		1.424.980		2.648.038
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
(Des)investerings materiële vaste activa	-1.314.539		-1.008.779	
(Des)investerings financiële vaste activa	<u>3.300</u>		<u>3.300</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-1.311.239		-1.005.479
Mutatie geldmiddelen		<u>113.742</u>		<u>1.642.559</u>
Beginstand geldmiddelen	12.578.450		10.935.891	
Mutatie geldmiddelen	<u>113.742</u>		<u>1.642.559</u>	
Eindstand geldmiddelen		<u>12.692.192</u>		<u>12.578.450</u>

1.2 Materiële vaste activa

	1.2.1 Gebouwen	Machines	Meubilair	ICT	ICT laptops servers ipad's	ICT SAN/Backup/UP S/Beamers	ICT PC's	ICT Switches/Routers/Di giborden/Thin Clients	1.2.2 Totaal inventaris	Totaal activa
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	
Stand per 1 januari										
Verkrijgingsprijs	2.794.931	1.805.148	2.809.413	8.591	1.435.014	651.065	487.870	430.109	7.627.209	10.422.140
Cumulatieve afschrijvingen	1.803.693	939.454	1.439.484	3.641	918.191	244.551	297.550	295.288	4.138.159	5.941.852
Boekwaarde	991.238	865.694	1.369.929	4.950	516.823	406.514	190.320	134.821	3.489.050	4.480.288
Mutaties										
Investerings	91.209	281.629	567.952	0	141.493	174.535	30.372	27.348	1.223.329	1.314.539
Desinvesterings	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	212.159	172.153	198.054	2.148	330.067	165.397	81.168	59.188	1.008.176	1.220.335
Saldo	-120.950	109.475	369.897	-2.148	-188.574	9.138	-50.796	-31.840	215.153	94.203
Stand per 31 december										
Verkrijgingsprijs	2.886.141	2.086.777	3.377.364	8.591	1.576.507	825.600	518.242	457.447	8.850.528	11.736.669
Cumulatieve afschrijving	2.015.852	1.111.607	1.637.538	5.789	1.248.258	409.948	378.718	354.476	5.146.335	7.162.187
Boekwaarde	870.289	975.169	1.739.826	2.802	328.249	415.651	139.524	102.971	3.704.193	4.574.482
Afschrijvingspercentages	10%	10%	6,67%	25%	33,33%	25%	20%	16,67%		

Toelichting op de onderscheiden posten van de balans (vervolg)

	Boekwaarde 01-01-2019	Investering en verstrekking	Desinvestering en afgelost	Boekwaarde 31-12-2019
	€	€	€	€
1.3 Financiële vaste activa				
1.3.7 Lening St. Vrienden vd Bogerman Muziek	6.700	0	3.300	3.400
	<u>6.700</u>	<u>0</u>	<u>3.300</u>	<u>3.400</u>

In verband met de aanschaf van een nieuwe bestelbus is in 2017 door CVO met privaat vermogen een lening verstrekt aan Stichting Vrienden van de Bogerman Muziek voor in totaal € 20.000. In de afgelopen jaren zijn de contractueel vastgelegde aflossingen ontvangen. In 2020 zal de laatste aflossingstermijn worden ontvangen.

VLOTTENDE ACTIVA

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
1.5 Vorderingen		
1.5.1 Debiteuren	<u>210.572</u>	<u>395.536</u>
1.5.7 Overige vorderingen		
Nog te vorderen creditrente	18.927	20.162
Overige vorderingen	<u>406.454</u>	<u>82.504</u>
	<u>425.381</u>	<u>102.666</u>

Op de debiteuren is een voorziening dubieuze debiteuren ter grootte van € 176.000 in mindering gebracht. Van het debiteurensaldo ultimo 2019 betreft een bedrag van € 57.000 nog niet vervallen vorderingen in verband met de bijdrage voor de iPad's / devices die gespreid over een aantal jaren worden ontvangen.

De overige vorderingen liggen ultimo 2019 incidenteel hoog vanwege de financiële afrekening met betrekking tot De Praktijkschool (Odyssee) in verband met de fusie van De Diken. Dit betreft een bedrag van ongeveer € 0,3 miljoen. Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

1.5.8 Overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	<u>258.605</u>	<u>262.623</u>
	<u>258.605</u>	<u>262.623</u>

Alle overlopende activa hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

	31-12-2019	31-12-2018
1.7 Liquide middelen		
1.7.1 Kasmiddelen	3.444	6.808
1.7.2 Banken	<u>12.688.757</u>	<u>12.571.642</u>
	<u>12.692.201</u>	<u>12.578.450</u>

De liquide middelen zijn terstond opeisbaar. Ten aanzien van de vermogensspaarrekening (€ 10,0 miljoen) is sprake van een vrije jaarlijkse opname van maximaal 25% (€ 2,5 miljoen). Voor een hogere jaarlijkse opname is een vergoeding verschuldigd.

Toelichting op de onderscheiden posten van de balans (vervolg)

2 PASSIVA

2.1 Eigen Vermogen

	Saldo per 1-1-2019	Bestemming expl.saldo boekjaar	Saldo per 31-12-2019
	€	€	€
2.1.1 Algemene reserve	2.306.556	-50.000	2.256.556
2.1.2 Bestemmingsreserves (publiek)			
Aanvullende bekostiging december 2019	0	637.118	637.118
Leermiddelen	711.397	-50.000	661.397
Personeel	3.430.235	-182.329	3.247.906
	4.141.632	404.789	4.546.421
2.1.3 Bestemmingsreserves (privaat)			
Boekenfonds	226.057	0	226.057
Subtotaal	226.057	0	226.057
Totaal eigen vermogen	6.674.245	354.789	7.029.034

Het exploitatieresultaat van leermiddelen welke verstrekt worden aan de ouders worden toegevoegd of onttrokken aan de bestemmingsreserve leermiddelen. Het resultaat van de personele exploitatie wordt toegevoegd of onttrokken aan de Personeelsreserve. De reserve Boekenfonds is een opgebouwde reserve van voor de tijd dat de boeken gratis aan de leerlingen werden verstrekt. De reserve Aanvullende bekostiging december 2019 betreft de Slob-gelden die in december 2019 zijn ontvangen en in 2020 en 2021 besteed zullen worden aan werkdrukvermindering en aanpak lerarentekort.

2.2 Voorzieningen	Saldo 1-1-2019	Dotaties 2019	Onttrekkingen 2019	Vrijval 2019	Saldo 31-12-2019
	€	€	€		€
2.2.1.1 Spaarverlof	486.556	42.470	71.716	0	457.310
2.2.1.2 Jubilea	302.563	49.171	54.475	0	297.259
2.2.1.3 Persoonlijk Budget (spaardeel)	1.188.589	258.764	79.309	0	1.368.044
2.2.1.4.1 Mobiliteit 2016-2017	30.859	17.871	40.803	0	7.927
2.2.1.4.2 Mobiliteit 2017-2018	787.799	0	477.465	0	310.334
2.2.1.5 WW-uitkeringen	68.152	279.415	114.221	0	233.346
2.2.1.6 WGA-voorziening	140.811	0	34.934	0	105.877
2.2.1.7 Voorziening langdurig zieken	0	96.939	0	0	96.939
2.2.3 Onderhoud	3.027.766	897.357	1.038.491	0	2.886.632
Totaal voorzieningen	6.033.095	1.641.987	1.911.414	0	5.763.668

Onderverdeling saldo 31-12-19

	< 1 jaar	> 1 jaar
2.2.1.1 Spaarverlof	100.000	357.310
2.2.1.2 Jubilea	15.969	281.290
2.2.1.3 Persoonlijk Budget (spaardeel lbp)	100.000	1.268.044
2.2.1.4.1 Mobiliteit 2016-2017	7.927	0
2.2.1.4.2 Mobiliteit 2017-2018	159.897	150.437
2.2.1.5 WW-uitkeringen	116.758	116.588
2.2.1.6 WGA-voorziening	30.709	75.168
2.2.1.7 Voorziening langdurig zieken	90.065	6.874
2.2.3 Onderhoud	1.070.791	1.815.841

Spaarverlof

Deze voorziening is gevormd voor toekomstige personele kosten, waarvoor gespaard is.

Jubilea

Dit betreft een voorziening om de 25 en 40 jarige jubilea uit te betalen.

Persoonlijk Budget (spaardeel)

Iedere medewerker heeft vanaf 1 augustus 2014 recht op een persoonlijk budget per jaar (voor parttimers naar rato van hun betrekkingsomvang). Het kan ingezet of gespaard worden.

Mobiliteit 2016 / 2017 en 2017 / 2018

De voorzieningen hebben betrekking op de getroffen regelingen met medewerkers vanuit de mobiliteitsregeling 2016-2017 en / of de mobiliteitsregeling 2017-2018.

WW-uitkeringen

Deze voorziening is gevormd voor toekomstige WW-lasten voor ex-medewerkers die ultimo 2019 WW ontvangen en waarvoor CVO een 25% moet bijdragen.

WGA-voorziening

De WGA-voorziening is gevormd voor medewerkers die zijn ingestroomd in de WGA. UWV belast de uitkeringskosten door aan CVO.

Voorziening langdurig zieken

Voorziening langdurig zieken betreft de verwachte salariskosten die CVO door moet betalen gedurende de ziekteperiode van de langdurig zieke medewerkers.

Onderhoud

De onderhoudsvoorziening is gevormd ter egalisatie van uitgaven voor groot planmatig onderhoud. Hierbij is voor het jaar 2019 gebruik gemaakt van de overgangsregeling.

Toelichting op de onderscheiden posten van de balans (vervolg)

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
2.4 Kortlopende schulden		
2.4.4 Overige subs.OCW / niet geoormerkt	34.500	54.526
	<u>34.500</u>	<u>54.526</u>

Dit betreft de nog te besteden niet geoormerkte OCW-subsidie Vroegtijdig Schoolverlaten.

2.4.9 Overige kortlopende schulden		
Nog te betalen kosten	465.059	428.725
Personeelsfonds scholen	75.385	67.869
Vooruitontvangen bedragen	444.802	673.988
	<u>985.246</u>	<u>1.170.582</u>

Bijdragen van de leerlingen zijn geïnd voor het schooljaar 2019-2020, de bijdragen die ingezet worden voor 2020 staan vermeld onder de vooruitontvangen bedragen. In 2019 zijn de meeste excursies voor 2019-2020 geïnd. Bedragen de geplande excursies 2020 zijn hier eveneens opgenomen.

Kortlopende schulden hebben een looptijd van korter dan een jaar.

2.4.10 Overlopende passiva		
2.4.10.2 Vooruitontvangen subs. OCW geoormerkt	377.315	211.248
2.4.10.5 Overig		
Verlof	329.729	278.734
Aanspraken personeel	1.029.803	993.119
Totaal overlopende passiva	<u>1.736.847</u>	<u>1.483.101</u>

Vooruitontvangen subs. OCW geoormerkt

Dit zijn nog te besteden geoormerkte subsidies (lerarenbeurs, zij-instroom en technisch VMBO). Hiervan betreft € 20.000 zij-instroom welke door DUO moet worden teruggevorderd.

Aanspraken personeel

Deze aanspraken betreffen vakantiegelden en bindingstoelage. Deze zijn opgebouwd in het boekjaar en worden respectievelijk in mei en september volgend jaar betaald aan de personeelsleden.

De overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan een jaar.

G1. Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Jaar	Kenmerk	bedrag van de toewijzing	ontvangen t/m verslagjaar	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond	nog niet geheel afgerond
			EUR	EUR		
Lerarenbeurs 2018 25CR	2018	929787-1	51.432	51.432	x	
Lerarenbeurs 2018 25GB	2018	929790-1	9.601	9.601	x	
Lerarenbeurs 2018 04FR	2018	929842-1	10.286	10.286	x	
Lerarenbeurs 2019 25CR	2019	1007943-1	34.631	34.631		x
Lerarenbeurs 2019 25GB	2019	1007947-1	7.200	7.200		x
Zij-instroom 25GB	2015	724372-1	20.000	20.000		x
Zij-instroom 25CR	2019	1013558-1	20.000	20.000		x
Aanvullende bekostiging technisch vmbo 25CR	2018	923916-2	136.814	136.814	x	
Aanvullende bekostiging technisch vmbo 25GB	2018	923936-2	119.118	119.118	x	
Aanvullende bekostiging technisch vmbo 25CR	2019	964237-2	266.120	266.120		x
Aanvullende bekostiging technisch vmbo 25GB	2019	964225-2	195.421	195.421		x
Lente- en zomerschool	2019	LENZO19251	49.500	49.500	x	
			<u>920.123</u>	<u>920.123</u>		

G2. Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Jaar	Kenmerk	bedrag van de toewijzing EUR	ontvangen t/m verslagjaar EUR	totale kosten EUR	te verrekenen ultimo verslagjaar
Niet van toepassing.						
			<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

B6.1 Financiële instrumenten

Algemeen

CVO Zuid-West Fryslân maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de stichting blootstellen aan markt- en/of kredietrisico 's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. De stichting handelt niet in deze financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken.

Kredietrisico

Ten aanzien van de financiële vaste activa is beperkt sprake van een kredietrisico, aangezien dit een onderhandse lening betreft bij een stichting die nauw verbonden is met Stichting CVO Zuid-West Fryslân.

Renterisico en kasstroomrisico

- Liquide middelen

De vermogensrekening is een spaarrekening bij de Rabobank welke wordt beperkt in de opname van het tegoed. Maximaal 25% van het oorspronkelijk ingelegd bedrag of hogere waarde mag jaarlijks boetevrij opgenomen worden. Liquide middelen bestaan alleen uit kas- en banktegoeden. De banktegoeden zijn rekening couranten bij de bank en een spaarrekening bij de bank.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten benaderen de boekwaarde ervan.

Liquiditeitsrisico

De stichting bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet er op toe dat er voor de stichting steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

B6.2 NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

- 1) Ultimo 2019 heeft de Stichting CVO Zuid-West Fryslân een vordering op het Ministerie van OCW. Dit betreft een vordering uit hoofde van de "Regeling onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging Bekostiging voortgezet onderwijs". Deze vordering heeft betrekking op de op balansdatum nog te ontvangen bekostiging voor de betaling van de ABP premie en de loonheffing over de maand december en de opgebouwde vakantie-uitkering over de periode juni tot en met december. Aangezien deze vordering pas opeisbaar is bij discontinuïteit van de Stichting is de vordering in de jaarrekening gewaardeerd op nihil.
- 2) Op basis van de gewijzigde RJO dienen met ingang van verslagjaar 2010 lasten voortvloeiende uit de BAPO-regeling als periodekosten worden beschouwd. Derhalve zijn deze niet in de voorzieningen opgenomen.
- 3) Met een schoonmaakbedrijf hebben wij een contract tot maart 2020. Dit contract is jaarlijks opzegbaar. Kosten op jaarbasis € 0,6 miljoen.
- 4) Met de leverancier van de boeken hebben wij een contract tot 31 juli 2023. Dit contract kan vervolgens vier maal met één jaar worden verlengd.
- 5) Voor kopiëren en afdrukken hebben wij begin 2020 een contract afgesloten met Konica-Minolta. Dit is een contract van vijf jaar met de mogelijkheid van tweemaal één jaar verlenging. Het totale contract voor zeven jaar is € 450.000,-
- 6) Gas en electra zijn via Verus aanbesteed. DVEP levert tot en met 2020 electra en Eneco tot en met 2021 gas.

B7 Model E: Verbonden Partijen

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Deelname (*) %
Coöperatieve vereniging Onderwijsgroep Fricolore U.A.	Coöperatie	Heerenveen	4	25
Stichting Simmerdyk	Stichting	Sneek	4	50
Samenwerkingsverband Fultura (*) percentage is gebaseerd op zeggenschapsverhoudingen	Stichting	Sneek	4	16,7

Coöperatieve vereniging Onderwijsgroep Fricolore U.A.

De coöperatieve vereniging heeft ten doel haar leden te voorzien in stoffelijke behoeften ter zake van gezamenlijke belangen op het terrein van voortgang en organisatie van het christelijk voortgezet onderwijs waaronder personeel en personeelsbeleid, zorgverlening aan leerlingen, onderwijskundige ontwikkelingen en organisatie, kwaliteitszorg, financiële en facilitaire zaken en deskundigheidsbevordering.

Stichting Simmerdyk

Het verrichten van werkzaamheden ter verzekering van de goede gang van zaken van het onderwijs, met uitzondering van het leiden van de school, het geven van onderwijs en het verrichten van werkzaamheden op het terrein van de schoolbegeleiding.

Samenwerkingsverband Fultura

De stichting heeft als taak om de aangesloten scholen in onze regio te ondersteunen bij de uitvoering van Passend Onderwijs in de breedste zin, volgens artikel 17a van de Wet op het voortgezet onderwijs en artikel 28a van de Wet op de expertisecentra.

B8 **Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van baten en lasten**

	2019	2019	2018	2018
	€	€	€	€
3 Baten				
3.1 (Rijks)bijdragen OCW				
3.1.1 (Normatieve) rijksbijdrage OCW	32.981.195		31.495.067	
3.1.2 Overige subsidies OCW	2.899.406		2.438.553	
3.1.4 Doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	673.753		584.575	
Totaal (Rijks)bijdragen OCW		<u>36.554.354</u>		<u>34.518.194</u>
Uitsplitsing				
3.1.2.1 Geoomerkte subsidies OCW	529.305		188.465	
3.1.2.2 Niet geoomerkte subsidies OCW	2.370.101		2.250.088	
Overige subsidies OCW	<u>2.899.406</u>		<u>2.438.553</u>	

De stijging van de normatieve rijksbijdrage OCW wordt veroorzaakt door een stijging van de bekostigingsparameters en de fusie van De Diken. De overige subsidies OCW liggen eveneens hoger dan voorgaand jaar. Dit wordt met name veroorzaakt door de subsidie Technisch VMBO.

3.2 Overige overheidsbijdragen				
3.2.1 Gemeentelijke bijdragen	-2.329		11.782	
3.2.2 Overige	57.470		89.349	
Totaal overige overheidsbijdragen		<u>55.141</u>		<u>101.131</u>

De overige overheidsbijdragen liggen redelijk in lijn met de begroting. In vergelijking met voorgaand jaar is sprake van een daling. Deze daling wordt veroorzaakt door het feit dat met ingang van het jaar 2019 geen ESF-subsidie meer wordt ontvangen. In 2019 heeft een beperkte terugvordering plaatsgevonden van een loonkostensubsidie uit 2018. Om deze reden is in 2019 een negatief bedrag verantwoord.

3.5 Overige baten				
3.5.1 Verhuur onroerende zaken	99.081		105.294	
3.5.2 Detachering personeel	920.183		841.606	
3.5.5 Ouderbijdragen	190.609		206.939	
3.5.6.1 Bijdrage iPad/boeken/kleding etc.	224.573		333.415	
3.5.6.2 Overige personele vergoedingen	226.661		271.072	
3.5.6.3 Garderobekastjes	35.062		36.666	
3.5.6.7 Overige baten	1.245		5.239	
Totaal overige baten		<u>1.697.414</u>		<u>1.800.231</u>

De overige baten liggen op totaalniveau redelijk in lijn met voorgaand jaar en de begroting.

Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van baten en lasten (vervolg)

		2019	2019	2018	2018
		€	€	€	€
4	Lasten				
4.1	Personele lasten				
4.1.1	Lonen en salarissen	27.850.353		26.507.212	
4.1.2	Overige personele lasten	1.992.238		1.653.697	
	Af: Uitkeringen	-117.867		-106.070	
	Totaal personele lasten		<u>29.724.724</u>		<u>28.054.839</u>
	Uitsplitsing				
4.1.1.1	Bruto lonen en salarissen	21.649.302		20.753.368	
4.1.1.2	Sociale lasten	2.805.672		2.660.839	
4.1.1.3	Pensioenpremies	3.395.379		3.093.005	
	Lonen en salarissen	<u>27.850.353</u>		<u>26.507.212</u>	
4.1.2.1	Dotaties / Vrijval personele voorzieningen	564.618		546.719	
4.1.2.2	Overige	1.427.620		1.106.978	
	Overige personele lasten	<u>1.992.238</u>		<u>1.653.697</u>	
	Aantal fte	DIR	15		15
		OP	245		243
		OOP	114		109
	Totaal		<u>374</u>		<u>367</u>

Het verschil in lonen en salarissen ten opzichte van voorgaand jaar komt voornamelijk doordat met ingang van 1 augustus 2019 De Diken is gefuseerd. Hierdoor zijn de personeelsleden van De Praktijkschool (26MG) van Stichting Odyssee overgegaan naar De Diken (04FR) van CVO. Dit verklaart een toename van € 0,5 miljoen. Daarnaast wordt de toename van de lonen en salarissen veroorzaakt door de cao-stijgingen en toename van de pensioenpremies. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 0,8 miljoen. De toename van de overige personele lasten is veroorzaakt door de toename van externe inhuur vanwege de invulling van directie-functies op ad interim basis.

In het bovenstaande overzicht zijn de loonkosten en de fte's van medewerkers van SWV Fultura eveneens opgenomen. De kosten hiervan worden één op één doorbelast aan SWV Fultura. De vergoeding hiervan is opgenomen onder de detacheringsoptbrengsten. In 2019 is sprake van 10,7 fte inzet voor SWV Fultura (2018: 8,8 fte).

4.2	Afschrijvingen				
4.2.2.1	Gebouwen	212.159		206.783	
4.2.2.2	Inventaris en apparatuur	1.008.176		1.006.960	
	Totaal afschrijvingen		<u>1.220.335</u>		<u>1.213.743</u>

De afschrijvingen liggen in lijn met voorgaand jaar.

4.3	Huisvestingslasten				
4.3.1	Huur	205.602		221.776	
4.3.3	Klein onderhoud en exploitatie	396.067		415.780	
4.3.4	Energie en water	474.741		461.981	
4.3.5	Schoonmaakkosten	748.475		706.732	
4.3.6	Heffingen	26.223		30.187	
4.3.7	Dotatie onderhoudsvoorziening	897.356		735.159	
	Totaal huisvestingslasten		<u>2.748.464</u>		<u>2.571.615</u>

De huisvestingslasten liggen hoger dan de begroting en voorgaand jaar. Dit is veroorzaakt door een hogere dotatie aan de onderhoudsvoorziening. De hogere dotatie is benodigd vanwege de aangescherpte verslaggevingsregels rondom een onderhoudsvoorziening en een eenmalige impuls voor de onderhoudsvoorziening voor de locatie van De Diken.

Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van baten en lasten (vervolg)

	2019	2019	2018	2018
	€	€	€	€
4.4 Overige instellingslasten				
4.4.1 Administratie en beheerlasten	1.060.036		763.963	
4.4.2 Leer- en hulpmiddelen	466.320		402.644	
4.4.2.1 Inventaris en apparatuur	89.260		68.019	
4.4.4.1 Heffingen niet ivm huisvesting	5.809		6.348	
4.4.4.2 Excursies/buitenschoolse activiteiten	34.522		32.134	
4.4.4.3 Kantines	77.684		73.695	
4.4.4.4 Kosten boeken/kleding/rekenmach.etc.	1.516.103		1.582.714	
4.4.4.5 Kosten tlv ouderbijdrage	74.763		62.435	
4.4.4.8 Doelsubsidies	340.770		237.923	
4.4.4.9 Bovenschoolse bekostiging	612.408		491.732	
4.4.4.10 Diversen	0		27.890	
Totaal overige instellingslasten		<u>4.277.675</u>		<u>3.749.497</u>

De overige lasten liggen € 0,5 miljoen hoger dan voorgaand jaar. Dit wordt veroorzaakt door hogere uitgaven in het kader van diverse bovenschoolse projecten zoals het OOV, de fusie van De Diken en het starten met 10-14 Perspectief. In totaal betreft dit een toename van € 0,25 miljoen. Daarnaast zijn in het kader van de subsidie Technisch VMBO hogere lasten gerealiseerd dan voorgaand jaar. Dit betreft een toename van € 0,15 miljoen. De overige toename van € 0,1 miljoen is te wijten aan de fusie van De Diken waardoor het kostenniveau in 2019 hoger ligt.

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria (inclusief BTW) ten laste van het resultaat gebracht:

	2019	2018
	€	€
4.4.1.1 Onderzoek jaarrekening	28.335	26.010
4.4.1.2 Andere controleopdrachten	0	0
4.4.1.3 Fiscale advisering	0	0
4.4.1.4 Andere niet-controlediensten	0	0
	<u>28.335</u>	<u>26.010</u>

	2019	2019	2018	2018
	€	€	€	€
5 Financiële baten en lasten				
5.1 Financiële baten				
5.1.1 Rente baten	<u>19.078</u>		<u>20.162</u>	
Totaal		19.078		20.162
5.5 Financiële lasten				
5.5.1 Rente leningen		<u>0</u>		<u>0</u>
Saldo financiële baten en lasten		<u>19.078</u>		<u>20.162</u>

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer er een relatie bestaat tussen de stichting, hun bestuurders en leidinggevende functionarissen. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag. Wij verwijzen naar model E voor een overzicht van verbonden partijen.

Verantwoordingsmodel WNT 2019

WNT-verantwoording 2019 Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Zuid-West Fryslân

De WNT is van toepassing op Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Zuid-West Fryslân. Het voor Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Zuid-West Fryslân toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 164.000 (bezoldigingsmaximum voor het onderwijs, klasse E). Deze klasseindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	6
Gemiddeld aantal studenten	3
Gewogen aantal onderwijssoorten	4
Totaal aantal complexiteitspunten	13

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Gegevens 2019	
bedragen x € 1	B. Kamphuis
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 – 30/9
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 102.755
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 15.103
<i>Subtotaal</i>	€ 117.858
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 122.633
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	€ 117.858
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2018	
bedragen x € 1	B. Kamphuis
Functiegegevens	Voorzitter van College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 138.728
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.405
<i>Subtotaal</i>	€ 157.133
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 158.000
Bezoldiging	€ 157.133

De bezoldiging 2018 is aangepast ten opzichte van de WNT-verantwoording 2018. In verband met de uitdiensttreding is ervoor gekozen om het vakantiegeld te verantwoorden in het jaar waarop het betreffende recht op vakantiegeld is ontstaan. Hierdoor was een aanpassing noodzakelijk in de bezoldiging 2018. Dit is in het bovenstaand overzicht overeenkomstig aangepast. De aanpassing heeft verder geen gevolgen voor de feitelijke bezoldiging versus de geldende WNT-norm zowel in 2018 als in 2019. Er is geen sprake van een overschrijding.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1	K. van der Drift
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur
Kalenderjaar	2019
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01/09 – 31/12
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 187
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 89.760
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)	
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 74.000
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 74.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	€ 74.000
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2019			
bedragen x € 1	L. Diepenhorst	A. van der Werff	M.R.S. Bakker
Functiegegevens	Voorzitter	Voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/05	01/06 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging	€ 4.878	€ 6.735	€ 7.710
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 10.177	€ 14.423	€ 16.400
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 4.878	€ 6.735	€ 7.710
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018			
bedragen x € 1	L. Diepenhorst	A. van der Werff	M.R.S. Bakker
Functiegegevens	Voorzitter	N.v.t.	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	N.v.t.	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging	€ 11.250	N.v.t.	€ 7.382
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 23.700	N.v.t.	€ 15.800

Gegevens 2019			
bedragen x € 1	J.A.M. Wempe – de Jong	F.O. van Delden	M. de Jager
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging	€ 7.893	€ 7.886	€ 7.698
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 16.400	€ 16.400	€ 16.400
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 7.893	€ 7.886	€ 7.698
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018			
bedragen x € 1	J.A.M. Wempe – de Jong	F.O. van Delden	M. de Jager
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging	€ 7.529	€ 7.224	€ 7.565
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 15.800	€ 15.800	€ 15.800

Gegevens 2019			
bedragen x € 1	S. Faber	E.K. Strijker	R.E.J. Bisseling
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 30/06	N.v.t.
Bezoldiging			
Bezoldiging	€ 7.854	€ 1.929	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 16.400	€ 8.133	N.v.t.
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 7.854	€ 1.929	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018			
bedragen x € 1	S. Faber	E.K. Strijker	R.E.J. Bisseling
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/05 – 31/12	01/05 – 31/12	01/01 – 31/01
Bezoldiging			
Bezoldiging	€ 4.906	€ 2.431	€ 0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 10.533	€ 10.533	€ 1.316

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Gegevens 2019	
bedragen x € 1	B. Kamphuis
Functiegegevens	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Voorzitter College van Bestuur
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2019
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 4.271
Individueel toepasselijk maximum	
	€ 75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	
	€ 4.271
Waarvan betaald in 2019	€ 4.271
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Zuid West
Fryslân

Schrevenweg 3-9
8024 HB Zwolle
Postbus 1509
8001 BM Zwolle

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

T (038) 303 21 40
zwolle@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 08107895

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Zuid-West Fryslân te Sneek gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Zuid-West Fryslân op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Zuid-West Fryslân zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zwolle, 26 mei 2020

Van Ree Accountants

w.g.

M.A. (Marien) Rozendaal RA

C2 **(VOORSTEL) BESTEMMING VAN HET EXPLOITATIESALDO**

Vooruitlopend op het bestuursbesluit:

De bestemmingsreserve Aanvullende bekostiging december 2019 is gevormd vanwege de incidentele Slob-gelden die in december 2019 zijn ontvangen. Deze middelen moeten besteed worden aan aanpak lerarentekort en werkdrukvermindering in de jaren 2020 en 2021. Om hier uitvoering aan te geven is een bestemmingsreserve gevormd die in 2020 en 2021 zal worden aangewend.

Het reguliere exploitatieresultaat is verwerkt in de Algemene Reserve. Uitzondering hierop zijn de resultaten van personele reserve, leermiddelenreserve en boekenfondsreserve deze worden verwerkt in de bijbehorende bestemmingsreserve volgens het beleid van de stichting. Statutair zijn hier geen bepalingen voor opgenomen.

C3 **Gebeurtenissen na balansdatum**

Het coronavirus brengt een wijziging mee ten aanzien van het verstrekken van het onderwijs. Onderwijs op afstand vergt een andere denk- en werkwijze. De genomen maatregelen leiden tot beperkte kosten bovenop de vastgestelde begroting 2020. Daarnaast zijn alle excursies voor 2020 geannuleerd. Eventuele ouderbijdragen voor de excursies worden door CVO ZW- Fryslân terugbetaald aan ouders. Mogelijke annuleringskosten komen ten laste van het resultaat 2020 van CVO ZW-Fryslân.

D1 **GEGEVENS OVER DE RECHTSPERSOON**

Naam instelling:	Stichting voor Christelijk VO in Zuid-West Fryslân
Adres:	Hemdijk 2
Postadres:	Postbus 175
Postcode Plaats:	8600 AD Sneek
Internet	www.cvo-zwfryslan.nl
E-mail	info@cvo-zwfryslan.nl
Telefoon:	0515 - 482 408
Bestuursnummer:	40075
Voorzitter College van Bestuur	K.D.J.M. van der Drift
Raad van toezicht	A. van der Werff (voorzitter) M.R.S. Bakker M. de Jager J.A.M. Wempe-de Jong F.O. van Delden S. Faber
Brinnummers:	25CR, 25GB, 04FR
Naam:	Brinnummer: Sector:
1. csg Bogerman	25CR VO
2. Marne college	25GB VO
3. De Diken	04FR PRO
Contactpersoon voor informatie over de jaarrekening:	D. Greven
Telefoon:	0515 - 482 490
E-mail:	gred@cvo-zwfryslan.nl